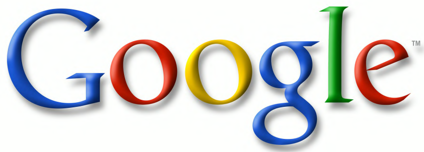
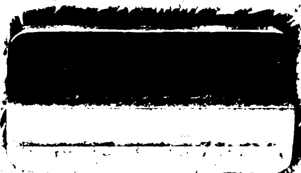
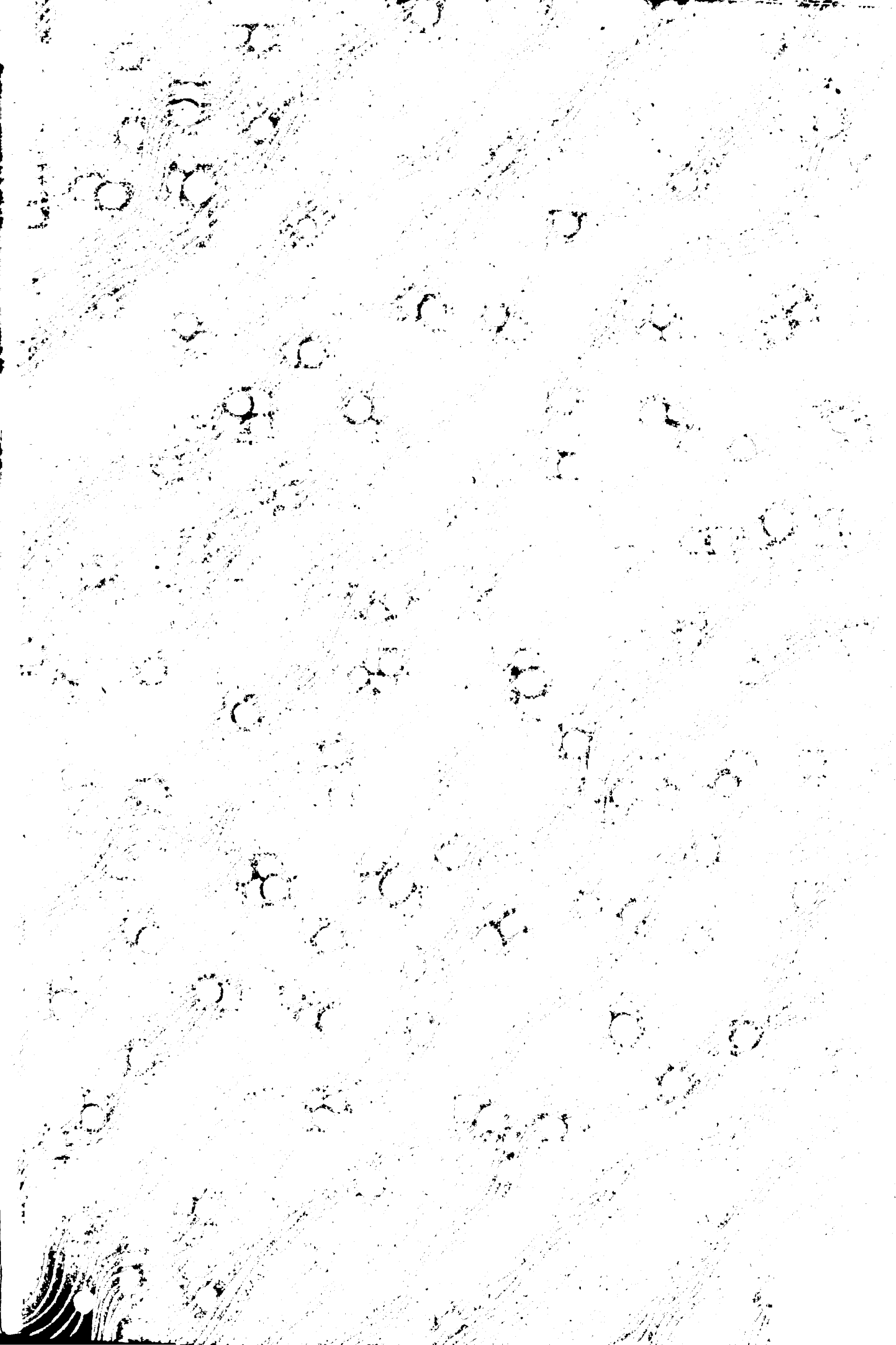

Christian Koren-Wiberg:

Jomfru Pegelau

15-0

[illegible]

JOMFRU PEGELAU

Christian Koren-Wiberg:

Jomfru Pegelau

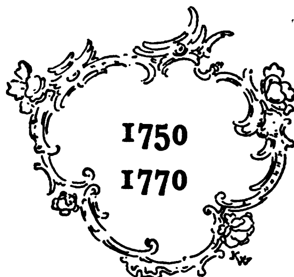

Kristiania 1907. Forlagt af H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard)
Hovedkomm. for Danmark: H. Hagerup

CHRISTIAN KOREN-WIBERG

JOMFRU PEGELAU

INTERIEURER

KRISTIANIA

FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)

1907

Published November 4. 1907.

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI

I Bergens Stiftsarkiv findes Jomfru Pegelaus Doms-Dokumenter, som er lagt til Grund for disse Interieurer. ◦ ◦ ◦ ◦ ◦

493

INDHOLD

BERGEN 1750.

Ligesom Byen kunde deles i tre Strøg, saaledes kunde Menneskene deles i tre Grupper.

Først kom de jevne Borgere, Kjøbmænd, Haandverkere, Sjømænd, Fiskeveiere, Vragere, Geseller, Dagløunnere og Fløtmænd. De udgjorde Flertallet og de drog det tyngste Læs i Samfundslivet. Og de var derfor den største og vigtigste Kraft i Byens Udvikling.

Dernæst kom Det rette Kompagni, Folk med Aandsliv og Kultur og med Interesser ved Siden af Stokfisken. De var ikke mange og havde derfor vanskelig for at gjøre sig gjældende som en Kraft i Udviklingen.

Og sidst kom Matadorerne, de pengestærke Karle, som dannede Byens Aristokrati. De angav Tonen i de store Selskaber og de angav Moden i Klærne, de havde Lov at tale med om alt og over-

alt, og de havde Lov til at beholde Hatten paa, naar de hilsedes baade af Det rette Kompagni og af jevne Kjøbmandsfolk, Haandverkere, Sjøfolk, Fiskeveiere, Vragere, Geseller, Daglønnere og Fløtmænd. Og de formaaede at blive en vældig Kraft i Udviklingen — men rigtignok en Kraft, som i aandelig Retning virkede bagover.

— Den rige Johan Ananias Felthuusen hørte til Matadorerne og beboede det flotteste Hus paa Stranden. Saa fint og fornemt var det, at Fremmedfolk, som kom til Byen, blev vist hjem til Felthuusen, naar de skulde faa se en af Byens Merkværdigheder.

Merkværdigheder var der baade i Trappegangen og i Spiseværelset — for ikke at tale om Salen og Stasstuen; thi overalt baade høit og lavt, paa Tag og paa Vægger, var malet de herligste Billeder. I Spiseværelset vinkede Sydens Frugter sammen med Gulerødder og Kaalhoder, Høns og Harer forgjettende fra Dørstykker og fra Vægfelter. I Salen var Væggene forbeholdt Apostlernes Gjerninger, mens hele Taget var forbeholdt Vorherre. Men i Stasstuen var der bare et eneste stort Billede, som optog den største af alle Væggene i Huset, og det forestillede Johan Ananias Felthuusen, solbrændt og kjernesund at se til.

Johan Ananias havde sagt til Maleren, at der maatte ikke spares paa Konfekten. Og der blev ikke sparet heller. «Han vil være saa solbrændt,» sagde Maleren til Kokketøsen, da hun havde invi-

teret ham ud i Spisekammeret paa en stegt Høne, «han vil være saa sund, at jeg omsider, ma chere, er gaaet lens paa den røde og den gule Kulør.»

Maleren kunde gjerne gaa lens. For det blev smaat med Betalingen. Johan Ananias, som daglig handlede med Overlandsbønder og Statværinger, kjendte, som han udtrykkede sig, «sine Lus paa Gangen», hvilket i dette Tilfælde vilde sige saa meget som, at der daglig blev sat en Flaske Brændevin eller to ind til Maleren. Og stundom lidt Mad ogsaa, naturligvis. Og da saa Maleren langt om længe var færdig hos Felthuusen, blev han overladt til en af Felthuusens Venner og fra denne atter transporteret over til andre Venner og Bekjendte, hos hvem han ogsaa fik mere Brændevin end Kontanter, indtil han omsider maatte forlade Byen med tomme Lommer i et Set af Felthuusens gamle Klær.

Men Johan Ananias Felthuusen steg høit i Folks Agtelse, fordi han elskede de skjønne Kunster.

— — — — — — — — — —

Den tykke glade Seigneur Johan Hammecken med sin ligesaa trivelige Madame, Anna Hammeckens, boede paa Øvregaden og hørte til Det rette Kompagni. Anchemutters Far, salig Clamer Eberhard Meltzer, var født i Røddinghausen tre Mil fra Minden i Amt Limberg. Og Janchefatter hørte til Hammeckens fra Bremen, og han var i Slegt med Lulef Achtein, en salig hensovet Hanseat, som

havde været Kjøbmand i Solegaarden for over hundrede Aar tilbage.

Folk sagde forresten, at Hammecken var en Skøier, og at Mutter ikke gav ham det mindste efter. Og der var kanske noget i det. Janche var født med straalende Humør, han havde et aabent Blik for Livets komiske Sider og tog Sorgerne med Ro.

«Livet udi Bergens By,» pleiede han ofte at sige, «er ingenlunde let at leve, efterdi Folkets høieste Plaisir er at observere hinandens Gjøren og Laden. Men, naar man, som jeg, er inde paa den høieste Politicie og Statskonst, da kan en børnløs Ægtemand her i Staden tiltrods for de fiendtlige Movementer leve i Fred med sin Kvinde og sine hollandske Drammer. Og naar man ikke faar seigt Bukkekjød til Middag,» pleiede han at føie til, «og naar man finalement kan sidde paa Komedie udi sine egne Vinduer, da er Livet dog en Fest.»

Hammecken sad ofte paa Komedie; thi der, mente han, studerer man Sjælelivet.

Han sad i Dagligstuvinduet bag de blomstrede Gardiner, mens Lambert Dreng havde Ordre til at liste sig ubemerket over Gaden med en udslidt Hat eller et Par gamle Sko — stundom kunde der slænge en Paryk iblandt eller et Par Tøfler for Mutter. Og naar Tingene var stillet op paa Havegjærdet, naar Lambert Dreng var kommen ubemerket tilbage, da satte Janchefatter og Anche-

mutter sig tilrette i de høiryggede Stoler for at nyde Komedien.

Alle maatte optræde, som gik forbi, — selv Hjælpepresten og Klokkeren, Skoleholderen, Mægler Pratjemacker og Stiftsbefalingsmanden, foruden de gemene Folk. Og saa kunde det aldrende Par sidde kroget af Latter, naar de forbipasserende betragtede Agnet. Janche fulgte nøie med Mimik og Plastik, og han paaviste for Anche, hvor nøie Skuespillernes Optræden var i Overensstemmelse med deres daglige Liv og Levnet.

«Derfor sluger,» forklarede Fatter, «Johan Ananias Felthuusen, som er en af vore bedste Acteurer, baade Hatter, Sko og gamle Parykker med Øinene og dokumenterer derhos med genial Mimik, at hans Stilling i Samfundet forbyder ham at tage med hjemover de herreløse Kapitaler, som henstaar paa Gaden.»

— — —

Men naar Efteraarsstormen kom, naar Lindetrærne i Kontorets Haver blev ribbet, mens Bladene føg langs Øvregaden og hobede sig op i Haug ved Hammeckens Trappe, naar Regnet piskede og skyllede ned som bedst, da kunde det hænde, at Hammecken sukkede og blev lidt taus iblandt. Det var helst mod Kveld, naar Mutter endnu ikke havde tændt Lys.

Hvad Janche sukkede over, det vidste ingen. Ikke engang Anche, og hun spurgte ikke om det heller. Men hun tog Violinen frem, Janchefatters

ægte Italiener, og saa bad hun ham spille Grillerne væk, og hun bad sjelden forgjæves. Og naar Fatter havde spillet de gamle Viser og komponeret sine «Blomster til Veninders Pris», da kunde Regnet skylle ned og piske saa meget det lystede, og Lindetræerne kunde i Forening med Søndenvinden gjerne for ham forsøge paa at stemme hans Toner i Høstens Moll, — det blev alligevel hans muntre livsglade Sind og hans friske Spil, som gik af med Seieren.

«Aa, Herregud,» bad Anche ved saadanne Anledninger, «lad os snart faa Komiteen, Janchemand!»

Le petit Comité var Byens eneste musikalske Klub, og Medlemmerne tilhørte alle Det rette Kompagni.

Der spillede Seigneur Hammecken første Violin. Sekretær Winckelmann trakterede Clavicymbelet. Achtein Rosentræder var Fløitenist. Og der blev spillet af Dankert Fasmer og Nils Ravnsberg. Og af Albert Schriver og Barthold Rieck, af Clamer Meltzer og van der Wida.

Men Hinrich Pegelau var Dirigent.

HOS PEGELAUS.

Hinrich Pegelau, hvis Slegt var indvandret fra Rostock i 1600 Tallet, hørte ikke bare til Det rette Kompagni, men han havde i sine yngre Aar været Kompagniets Fører.

Thi ingen af de Unge kunde tale saa blomsterskjønt, som Hinrich Pegelau, for Majestæternes Lykke, for Rigernes Vel og for Handelens Flor. Ingen kunde drikke paa Jomfruernes Sundhed med slig Elegance. Ingen var hans Overmand i Fegtekunst og i at mestre net det franske Sprog. Og hvem kunde vel svinge Glasset høiere, naar det kneb og led mod Morgen!

Derfor blev den unge Pegelau valgt til Anfører for Borgersønnernes Livgarde, som i prunkende Uniformer med forgyldte Kaarder, Sølvstas og Bandeletter gjorde Honnør for Kong Christian den 6 og Dronning Sophia Magdalena, da Majestæterne i 1733 gjestede Bergen.

Og sidenhen, da Aarene var gaaet, da Hinrich Pegelau var gift og hverken svingede Kaarden eller Glasset mer, da stiftede han — til uvisnelig Hæder — den første norske Handelsstand i Bergen.

«Monfrere,» ytrede engang den gamle Achtein Rosentræder til Pegelau, «endskjønt jeg samt min høiagtbare Kollega Winckelmann, som Byens retmæssige hansestædiske Dignitærer, retteligen burde hade ham, fordi han arbeider paa Undergang for vort vendiske Kontor, maa vi au contraire elske ham og insinuere os hos ham til en «Oldermands» Nydelse paa Grund af hans Amabilité og Hjerte Venskab.»

*

Hinrich Pegelaus Hus laa i Dreggen. Det var ganske beskedent at se til, en Etage med to Arkbygninger var alt.

Fars og Mors Sovekammer vendte frem til Gaden. Det laa ved Siden af den rummelige Stue, som var Husets eneste Fællesværelse; thi de havde hverken Sal eller Stasstue hos Pegelaus. Men saa var Dagligværelset til Gjengjæld desto bedre og kjærere for Familjen. Paa det blomstermalede Lærredstapet hang Pegelauernes Portræter i forgyldte Rammer, der var baade Seigneurer og Madamer i ret Linje og i Sideled. Men kjærest var dog det store Vandfarvemaleri, Familjeklenodiet, som forestillede Rostock. Det havde en tung Birketræs Ramme med Sølvbeslag. Husene var

saa tydelige, at baade Vinduer og Døre kunde sees, og blandt Husene var ogsaa Stamfarens. Kirkerne og de gamle Byporter var tegnet med særlig Omhu, der var baade Mariae og Jacobi, Nikolai og Petri, Kröpelinerthor og Steinthor. Og man saa i Forgrunden Kjørene, som græssede paa de flade frugtbare Marker ved Warnow.

Stolene var moderne med høi Ryg uden Armer, og de var trukket med rødt Tøi. Taget dækkedes helt af «Mercurs Triumfer», Blumenthals bedste Verk. Og over Gulvet laa «Blomsterkransen», det berømte Teppe, som var silkebroderet af Baron Holbergs Bedstemor. Det bar Navne og Aarstal, de Lems og de Munthers Vaaben, og var kjøbt paa Stranden efter Baronens salig Fader.

Men ligesaa kostbare var Pegelaus Pokaler, — der var ikke en Mand i Bergen, som kunde opvise Mage, naar undtages Sekretæren paa Kjøbmandsstuen. Den største hed «De ehrbaren Stede», og den bar Lübecks, Hamburgs og Bremens Vaaben, og der hørte tyve Glasser til Pokalen, som blot kom i Brug ved festlige Lag, naar Skaalen blev drukket for de tyske Stæder og for Det rette Kompagni. Den mindste Pokal, slebet og forsiret med Blomster og Frugter i ophøiet Arbeide, blev bare sat paa Bordet ved høitidelige Anledninger, naar Mindeskaalen blev drukket for de bortgangne af Slegt og Venner. Den hed «in memoriam». Og der var mange andre kostbare Glasser, «Venus»og «Bachus» og «Pokalen med de hængende Kjeder».

Det var forøvrig ikke Rigdom og Overflødighed, som prægede dette Hjem, det var den kultiverede Mands Smag, saaledes som den blot kunde findes hos et Medlem af Det rette Kompagni. Og Smagen sporedes overalt baade i Kjøkkenet og i Spisestuen, men kanske mest i Døtrenes Arkværelse, Helenas og Adelheids Jomfrubur.

Selv Tante Felgenhauer, som logerede i det andet Arkværelse, maatte erkjende, at Jomfruburet vandt Prisen, endskjønt hun nødig vilde gaa med paa, at noget i hele den vide Verden kunde staa over de Lænestoler, hun havde arvet efter salig Philip Felgenhauer paa Øvregaden.

«Bare tilstaa, Jomfru Felgenhauer,» havde Mutter Hammecken engang sagt, «Jers Kammers er pynteligt nok i alle Dele, men det har bare den Skavanken, at det tager sig ud, som om det var møbleret af en Mandsperson.»

Heri var Madame Pegelau enig, — merkelig nok; thi hun pleiede altid at være uenig med Madame Hammecken. Hun kunde ikke døie Anchemutters Latter og brede Lune og hendes jevne Syn paa Tilværelsen. Det var ikke standsmæssigt nok.

Madame Pegelau optraadte derimod altid standsmæssig. I et og alt. Hun havde det fornødne Antal Kjoler, benyttede de fornødne franske Ord og hun følte sig ilde berørt af uskyldig Munterhed. Hun elskede fornem Ensomhed og havde nok med sig selv og sine Kapricer.

Engang sværmede hun for Fjærkræ og fyldte

til Mandens Fortvilelse Gaardspladsen med saa mange Hanekyllinger, at hans Middagslur blev helt spoleret, efterhvert som de befjærede Væsener voksede sig store og fik Røst.

«Ja, hvad synes hun, min Hjerte Madame Hammeckens,» klagede Pegelau en Dag, da Anchemutter var nedom til Thee, «— tænk Haner!»

«Ja, tænk Hanebeister,» henvendte Anche leende til Madame Pegelau, «hun tror kanske paa den gamle Geschichte om Haneæggene?»

«At holde Fjærkræ for Æggenes Skyld,» svarede Madame Pegelau alvorlig og uden at se op fra Strikketøiet, «det overlader jeg til Jer, Anne Hammeckens, jeg holder min Tro Fjærkræet til Stas, ganske som Papegøier.»

Men en god Dag forsvandt Madame Pegelaus Interesse for Fjærkræ ligesaa hurtig, som den var kommen, og Hanerne maatte bøde med Livet til Tak for Morgensangen. Og da de saa vel var faldt for Jørgen Gesels Fiskebile, græd hun. Men Sorgen gav sig snart, og Madame Pegelau slog sig paa Sysager. Og efter Sysagerne fulgte en voksende Trang til gudelige Betragtninger med dertilhørende Samtalemøder hos Byens Hjælpeprest. Hver Onsdag samledes en Skare af Byens velstillede Kvinder hos Presten — til Samtale og Strømpestrikning med Kaffe og Timpedeig. Samtalerne dreiede sig naturligvis om Ungdommens Fordærvelse, og her kunde Presten gaa tilfelts mod Usædeligheden med en saadan Detaljekundskab, at

Madamerne rødmede opover Ørene, mens enkelte Jomfruer gik stille ud.

Pegelau sagde ikke stort til Madamens Kapricer, for Husfredens Skyld. Og da han i Opdragelsen af sine Døtre havde fundet sin store Livsopgave, kom han forholdsvis let baade over Hanetiden, Sysagerne og Samtalemøderne om Ungdommens Fordærvelse.

*

Talte man om Jomfru Pegelau, gjaldt det gjerne Adelheid, thi Helena havde været sygelig fra liden af, og i de senere Aar havde hun siddet hjemme, svag, bleg og skrantende.

I dette Hjem, hvor Moderen levede sit eget Liv, hvor Søsteren sygnede hen, og hvor Faderen samlede al hendes store Trang til Kjærlighed, formedes Adelheids Udvikling. Det var Sorgen, som blev det centrale i den, og hendes lyse Forstand og klare Tankegang førte hende tidlig ind paa Refleksionernes krogede Vei. Efterhvert som Moderen kom hende fjernere, og det gik op for hende, at den Dag snart vilde komme, da Søster Helena ikke mer sad i Kammeret, blev hun mere indesluttet, og Blikket i de lyse Øine blev sørgmodigt.

Dog glimtede der af og til et Lys fjernt i Tankekredsen. Hun vidste ikke selv, hvad det var. Men hun følte, at der maatte ligge noget lyst og skjønt bag Dagenes Tristesse og bag Menneskenes Sorg. Hun følte det sterkest, naar Skydækket sprængtes

under det høie blaa, naar Lyset strømmede livsvækkende ned, og naar Duften af Vaar laa let og forgjettende om Livets evige Vekst.

Men efterhvert som Helena sygnede hen, blev Glimtet sjeldnere. Inden Kammerets Vægge, hvor de havde fundet hinandens Søsterhjerter saa mangen Gang allerede fra liden af, hvor de havde leget, og hvor de siden havde levet omigjen Minderne fra Barnealderens lykkelige Aar, der afsluttedes efterhaanden hendes Tankeliv. Thi Pleien optog hende. Hun blev en Mor for Søster Helena, hun blev Kvinde med Moderinstinkt og Følelse og med Moderens Offer og Ømhed.

HJÆLPEPRESTEN OG TYSKEPRESTEN.

Det var tidlig paa Vaarparten, en Eftermiddag med Søndenvindsveir. Sneen laa endnu i Gaderne, og somme Steder var den drevet op paa Husvæggene, hvor den klattede sig fast.

Far og Mor Pegelau hvilede i Sovekammeret, men Jomfru Adelheid sad paa Sengekanten hos Søsteren, — de ventede, det skulde ske den Dag; Lægen havde sagt det.

Og som Adelheid sad der i det svindende Eftermiddagslys, lagde der sig et Streif over hendes Hode, en Glorie om det guldgule Haar, og Lyset kaldte de fine Træk skarpere frem, Træk som talte om Hjertelag, om Aand og om gamle Slegter. Og i Lyset blinkede en Taare fra de milde tankefulde Øine, som Sorg og Graad i de sidste Dage havde gjort store og dybe.

— — —

Gadedøren blev slaaet haardt igjen nedenunder. Der kom nogen i Gangen, støiende Skridt, som om det kunde være Jørgen Gesel fra Bryggen.

Men det var Hjælpepresten, som kom, — nu stampede han Sneen af sig.

Ogsaa den syge havde hørt det, hun vaagnede af Støien og saa spørgende paa Adelheid.

«Det er Hjælpepresten,» hviskede Adelheid.

Der kom et bange Blik fra Søsteren: «Hjælpepresten? Men jeg er saa glad i vor egen Prest. Han er det bedste Menneske, jeg kjender. Jeg er ræd Hjælpepresten. Han slaar og spender sin Hund og kan derfor ikke være et godt Menneske. Han sagde til en døende Pige, som havde faaet et Barn, at hun laa for Herrens Straf. Tante Felgenhauer har fortalt mig det. Hvorfor har ikke Fader sendt Bud efter Schønfeldt? Husker du, Søster min, hvad han sagde, da vi stod til Konfirmation?

Gieb, dass dein guter Geist auf alle Seelen falle,
die heute, Herr, vor dir in deinem Tempel stehn;
damit das Wort nicht nur in ihren Ohren schalle,
so lasse deine Kraft durch ihre Herzen gehn.

«Du ved, Moder holder saa paa Hjælpepresten,» forklarede Adelheid, «Moder har sendt Bud.»

— — — Tante Felgenhauer, som fulgte Hjælpepresten til Arkkammeret, bankede næsten umerke-

Tysk Gudstjeneste holdtes i Mariakirken fra 1408 indtil 1870 Aarene.

lig paa, lukkede op og gik stille ned igjen, fulgt af Adelheid. — — —

Han blev først staaende der en Stund, speidende efter en Stol, og der var ikke en Mine, som rørte sig i det sortsmuskede Ansigt, da han trak en Stol frem fra Bordet og satte sig ned ved Siden af den døende unge Pige. Forretningsmæssig aabnede han sin Bog og læste, hvad der skal læses ved saadan Leilighed. Og siden kremtede han lidt, fæstede Blikket paa den syge og begyndte at tale:

«I haver nu, Jomfru, erfaret Skriftens Ord, at der er Frelse at faa efter dette brødefulde og forkrænkelige jordiske Liv. Det gjælder blot at tro, paa det at vi kan vorde frelste, men Tro alene kan ei gjøre det, thi den maa inderligen forenes med Syndens Erkjendelse. Og desaarsag siger jeg hende, at hun nu i denne Stund helt fortroligen kan komme til mig med sin Bekjendelse om alt, hvad der ligger hende paa Samvittigheden. Altsaa beder jeg hende frimodig skrifte.»

Presten lagde sin Haand velsignende paa hendes Pande, men han tog ikke Handsken af.

Den syge vilde ikke skrifte. Hun fik med Møie sagt, at der var en anden, som hun havde skriftet for.

Han tog en Rose op af Vandglasset paa hendes Natbord, lugtede paa Blomsten, saa paa den og fortsatte, som om han ikke havde hørt hendes sagte Hvisken:

«Se, hvorlunde han opholder og bevarer endog den mindste Blomst, endskjønt dens Stængel alt er brudt af Knivens skarpe Blad.»

Men Jomfru Helena havde lukket Øinene, hun var kun delvis tilstede i dette Liv. Hun aandede bare frem: «Kjærlighed! En fattig Pige fra Komediesalen i «Altona» har hørt om mig og sendt mig Rosen.»

Da reiste Presten sig og lod Rosen ligge. Han rettede paa Parykken, thi den var gledet over til den ene Side, saa det sorte strittende Haar stak frem over Øret. Han saa ned paa hende:

«En Komediant? Og saadant Menneske holder hun Kompagni med paa en Tid, da hendes Tanker skulde være hævede over det jordiske og fordærvelige?

Men Jomfru Helena svarede ikke. Hun var gaaet for en høiere og mildere Dommer end Hjælpepresten.

Da Presten reiste sig, stod Adelheid i Døren. Herrens Tjener veg tilbage, — som for et Syn; thi Søstrene var meget lig hinanden.

Men Hjælpepresten blev snart beroliget. Forældrene kom op. Og Tante Felgenhauer.

Presten trykkede alle i Haanden, trøstede og holdt Bøn, saaledes som den skulde holdes efter de trykte Formularer, han tog farvel og forlod Sørgehuset.

*

Adelheid havde faaet sove til ud paa Aftenen, og da hun vaagnede, kunde hun ligesom ikke tro, at Søsteren var gaaet bort.

Men oppe paa Kammeret, hvor Tante Felgenhauer vaagede i Halvmørket, hvor Kandelaber lyste ved Helenas Seng, og hvor der var stille som i Graven, der oppe forstod hun det først, og hun sank grædende ned ved Siden af den gamle.

Tante Felgenhauer strøg hende over Haaret: «Græd ei, mit Barn, Søster har det nu bedre, end du og jeg.» Og da Adelheid havde tænkt paa dette, stod det saa velgjørende klart for hende, at den døde var den lykkelige, — befriet for Sorg og tunge Tanker, — lykkeligere end de, som endnu trællede under Tankeaaget og i Dagenes Ensformighed.

Men da Adelheid gik hen mod Sengen, veg hun tilbage. Nu saa hun det først, saa, at Søsteren laa borttæret der, pint til Døden. Hvad havde vel Helena forsyndet sig mod, at hun skulde straffes saa haardt? Intet. Og hvorfor da hende?

Med Graad faldt Adelheid atter ned ved Siden af den gamle, og hun hørte ikke, at Faren lukkede Døren op og at han gik tilbage igjen, forat Adelheid skulde faa komme til Ro og Klarhed.

Lidt efter fik hun Øie paa den aabne Dør; og straks skyndte hun sig ud fra Kammeret, tog Overtøi paa nede i Gangen og forlod Huset.

Ude ved Slottet satte hun sig under et af de

store Lindetræer, mens Sneen faldt tættere, og Vinden løste det lyse Haar.

Om lidt jog Tanken hende videre. Hun vendte om mod Byen og gik til Øvregaden. Hun maatte op der, syntes hun, til Tante Hammeckens Trappe, hvor hun og Søsteren havde pleiet at lege sammen, da de var smaa.

En kort Stund sad hun der. Sneveiret lettede. Stjerner kom frem. Og hun kunde nu se Santemariens Taarne, og hun kom at tænke paa den Dag, de stod til Konfirmation.

Atter drog Minderne afsted med hende, og som en Vanvittig løb hun med flagrende Haar ned mod Kirkegaarden.

Hun satte sig i Kirkegaardsporten og fandt Hvile der. Snart lukkede hun Øinene.

Kanske de var bleven lukket for stedse den Nat, dersom ikke Tyskepresten havde fundet hende og bragt hende hjem til de sørgende Forældre.

Men Lægen, som Dagen efter blev kaldt til Pegelaus Hus, kunde blot sige, at Forældrene maatte være forberedt paa at miste ogsaa sin anden Datter.

*

Tyskepresten, Pastor Schönfeldt, talte i Hjemmet.

«Venner,» sluttede han, «alle vi, som stander her ved denne Baare og som kjendte den bortgangne, mindes hende som et Menneske, der kun havde lyse og behagelige Tanker, og de, som

først lærte hendes Liv at kjende, efterat Livets Lys var slukket ud, haver ogsaa hørt lyst og godt om hende. Hvorfor, kjære Venner? Fordi dette Hjerte kun havde Plads for ét, for Kjærlighed, dette som giver Livet dets Værdi. Og Kjærligheden haver sit Ophav hos Lyset og det gode, hvilket er Herren, som er, var og vorder.

Maatte ogsaa Herren nu bevare for dette Hjem den eneste Datter, hun som var en Moder for den bortgangne, hun som idag er kastet paa et haardt Sygeleie, fordi hun ei havde Taarer mer.»

Talen vakte Opsigt i Byen og blev Gjenstand for Samtale; thi Presten havde ikke i hele Talen nævnt et Ord om Synden, — ikke Arvesynden engang. Og heller ikke Døden og Satans Rige. Og dog havde alle følt sig tiltalt.

Kun Hjælpepresten var mørk.

JOMFRU PEGELAU OG HELMER REUZER.

De fleste var enige om, at Helmer Reuzer, den unge tyske Skriverkarl, havde de bedste Udsigter til at gjøre en god Karrière. Kvik i Tanken, nøiagtig i Bogførsel og dertil i Forretning hos en af Byens største Fiskegrosserere, Hans Tengermann i Dreggen.

Der blev rigtignok sagt, at Reuzer var en glad Sjæl, glad i et Bæger, men noget skal der jo siges, tænkte Madame Hinrich Pegelaus, — hun speidede efter en Svigersøn.

Tengermanns Kontor laa ret overfor Pegelaus Hus, det laa saa bekvemt til, at Helmer Reuzer kunde nyde Synet af Jomfru Pegelau hver Dag og flere Gange paa Dagen, — baade naar hun gik Tur til Slottet og naar hun vendte hjem ved Middagstid. Lægen havde paabudt hende at gaa meget ud.

Men bedst likte Skriverkarlen sig, naar den unge Jomfru Pegelau bankede paa Kontorvinduet og nikkede barnslig ind til den gamle Tengermann, som saa gjerne talte med hende og nød hendes Ungdoms Smil.

Der passerede mange andre vakre Jomfruer forbi Tengermanns Kontorvinduer. Baade Jomfru Schriver, Jomfru Wiers og Jomfru Oldewage, men der var ingen saa rank og saa net om Livet, som Adelheid Pegelau, og skjønnere end nogensinde var hun bleven efter Sygdommen.

Jomfru Pegelau kunde fra Dagligstuevinduet se over til Reuzer, og hun maatte se, at han var en vakker Karl, sort som en Spanier. Der var ogsaa lidt af en Dæmon i hans Blik, og hvilken ung Dame kan lade være at se paa en Dæmon, — især naar hun sidder godt forskanset bag Gardiner og Blomsterpotter.

Forøvrigt blev det bare med Synet. Helmer Reuzer var for hende det tilfældige Naboskab, som man nok kunde ofre et Blik paa i Mangel af noget bedre.

Men Helmer Reuzer vilde det anderledes. Derfor lagde han Garnet ud, taalmodig og med Haab. Han lod ikke længere Hans Monsen, Tengermanns Gesel, bringe Forretningspapirerne over til Pegelau, han tog selv Papirerne med. Og Jomfru Adelheid fandt det slet ikke paafaldende; thi hun var endnu for træt og for svag til at føre Tankerne længere frem end høist nødvendig.

Men med Madame Pegelau var det en anden Sag. Hun var efterhvert bleven overbevist om, at her var det rette og nødvendige Materiale til en Svigersøn, og derfor bød hun til en Begyndelse Seigneur Reuzer Plads i Kanapeen. Og da Helmer Reuzer først havde siddet ned en Gang, maatte han sidde ned den næste Gang, og snart efter kom den første Invitation til en stille Aften. Her imponerede Reuzer Madame Pegelau baade med Elskværdigheden mod Hjælpepresten og med Kjendskabet til Byens religiøse Bevægelser. Han var fuldt inde paa Hernhutternes Arbeide og kjendte nøie til den Stilling Pastor Bünemann og Rennord havde indtaget.

En god Dag foreslog Madame Pegelau sin Mand, at de skulde indføre Reuzer i Cirklerne, i Det rette Kompagni og i Le petit Comité.

Men da sagde Pegelau sit første Ord om Reuzer, og dette Ord var nei.

*

Madame Pegelaus Anstrengelser hjalp ikke stort til at aabne Datterens Øine.

Det var først, da Helmer Reuzer begyndte at tale om Søster Helena, at Jomfru Adelheid blev opmerksom paa den unge Herre. Ingen, selv ikke Tante Anche Hammeckens, som til og med var Adelheids Gudmoder, kunde helt ud fatte hendes Sorg og tale saa forstaaende om den. Baade Tante og Onkel Hammecken tog saa altfor let paa

det, og Adelheid følte mere end en Gang Lyst til at forlade Stuen, naar de berørte Helenas Død i dagligdagse Talemaader. Og alligevel var der, næst Forældrene, ingen, som Adelheid holdt mere af end «Janche Ohm» og «Anche Møhme».

Naar Reuzer talte til hende, var det anderledes. Han kunde berøre Strenge, som sang sammen med hendes Hjerte netop de Akkorder, som hun ønskede at lytte til i denne Tid. Han havde en egen Evne til at overbevise. Og han havde Fantasi. Hans Tale var ofte som Billeder, og han kunde digte og skabe noget vakkert.

*

— — — —

Sørgeaaret var omme, Dagen var der atter, Smertens Dag. Og Jomfru Pegelau gik til Søsterens Grav. Den laa saa lunt ved Santemariens Søstertaarne under en hængende Pil.

Og hun mødte Presten der, den elskelige Schönfeldt, — han gav hende Armen, og de gik længe sammen. Det var saa velgjørende for Adelheid at tale med ham, som Helena havde havt saa kjær, det var ligesom atter Søsterens Stemme hviskede: Jeg er saa glad i vor egen Prest, han er det bedste Menneske, jeg kjender.

Schönfeldt, Presten fra Rostock, talte ikke om Døden og Synden, saaledes som de andre pleiede at gjøre. Han førte hendes Tanker langt bort fra Kirkegaarden. Han talte om Livet, som skulde

være skjønt for den, som er ung. Og det Billede, han rullede op, laa som et smilende Landskab i Solveirspragt, og Modgangens Sorger og Mørke var de dunkle Lunde, som Vandreren maatte igjennem for atter at se Solen end mere smilende i Pragt og i Glans. Saaledes vilde det engang gaa ogsaa for hende, talte Presten, hun vilde faa se Livet i Pragt og i Glans. Hun vilde nok altid mindes Barndomstiden som et helligt Klenodie, hvori Søster Helena var den dyre og ædle skinnende Sten, men hun vilde ogsaa finde nye Værdier, finde en Ven, naar Tiden kom, en Ven, som hun kunde ofre sin Kjærlighed, Ømhed og Dyd. «Thi,» sluttede han, «uden Kjærlighed er Livet øde. Qui amare nescit pereat.»

Da var det hun fik det tabte Glimt igjen, og hun følte, at der var noget bag Dagenes Sorg, noget som hun længtede mod.

Det var Livets og Ungdommens Krav, hun anede, det som var det eneste lægende for hendes syge Sjæl.

Presten havde vakt dette Krav.

*

Og da Presten atter havde faaet hendes Livslyst og Livskrav til at spire, da hun atter skimtede vinkende Lys fra det fjerne, og da Helmer Reuzer en Dag stod foran hende, bedende, mens han strakte Armene ud efter hende, — da greb hun til. Hendes Hjerte bankede, naar han hviskede

til hende mangt og meget om Lykke og Kjærlighed. Hun skalv, naar hun følte hans kraftige Arm om Livet. Drømmenes Tid var forbi.

Og Jomfru Pegelau blev trolovet i sit tyvende Aar.

— — —

Hun gik op paa sit Kammer, da det var gjort. Hun jublede i Graad, da hun var alene. Ilede saa ned i Stuen til Mor. Og gik opigjen.

Slig var hun de første Uger efter Trolovelsen, urolig og ubehersket. Sidenhen kom Tilbageslaget, og svag som hun var efter Sygdommen, faldt hun atter tilbage til Tungsind og Refleksioner. Atter reiste der sig Spørgsmaal, atter søgte Tankerne noget. Og fordi Jomfru Adelheid aldrig havde havt en anden Veninde end Helena, stod hun saa hjælpeløs alene.

Hun søgte og søgte — — og da hun en Dag sad alene paa Kammeret, lød det, som om en Stemme hviskede, at det var Helena, hun søgte.

Nu gik det op for hende. Og mens hun skjælvende stod ved Søster Helenas tomme Seng, kom Rædselen over hende, thi hun følte det som om hun havde sveget Helena. Hun syntes hun havde givet noget bort, som rettelig hørte Helena til, — hende og ingen anden.

Og hun følte sig, gysende, i en Mands Magt.

SEIGNEUR TENGERMANN OG HANS TESTAMENTE.

Den store Formue, som Seigneur Tengermann havde arvet efter sin Far, var i Løbet af tredive Aar steget til det mangedobbelte. Og det havde først og fremst Gesellen, Hans Monsen, Æren af; thi han havde mere Forstand i Lillefingeren, sagde Folk, end Tengermann i hele det store Hode. Men Tengermann troede, det var han selv, som greiede Affærerne.

«Idag sælger vi Tranen, Gesel,» sagde Tengermann.

«Ja, idag sælger vi,» sagde Gesellen, «men vi kan ogsaa vente til sidst i Ugen.»

«Vi kan ogsaa vente,» sagde Tengermann.

Og naar Ugen var omme, og der var solgt med god Avance, kom Tengermann straalende til Gesellen:

«Jeg sagde, vi kunde vente, Hans! Den Tranen fik vi godt betalt.»

Og saa satte Tengermann Maven og dens broderede Vest langt ud i Veiret og brystede sig svært paa Veien udover mod Sandvigsboderne, hvor han mødte præcis op Formiddag og Eftermiddag. Han var Paapasseligheden selv og ansaa sig for at være Drivkraften i Forretningen og en af Byens betydeligste Mænd. Presten i Santemarien, Politimesteren, Magistraten og «de 16 Mænd» og Byens øvrige Autoriteter blev smaa, syntes han, naar han mødte dem paa Veien, og derfor tog han aldrig Hatten af for Autoriteterne, han pegede bare paa det Sted, hvor Hatten stod, satte Maven endnu mere ud og overlod det til gemene Folk at blotte Hodet og Parykken.

Og dog var det Gesellen, Hans Monsen, som gjorde Forretningerne. Og det var Drengene, Steffen Lauritzsøn, Hinrich van der Hude og Mons Bønæs, som ordnede Fisken og Tranen og samlede ihop alle de Rigsdalere, hvorover Tengermann brystede sig.

Forstod Tengermann sig ikke stort paa Forretninger, havde han dog af Naturen en af de første Betingelser for at blive en rig Mand: han kunde spare paa Skillingen uden at lade Daleren gaa. Derfor var der ikke den Ting, han ikke tjente Penger paa. Indtil paa Folkelønnen. Thi mens andre Kjøbmænd uden Formue samlede Arbeiderne om sig og vandt deres Agtelse, pumpede Tengermann sine Folk for Rigsdalere.

Det var jo gammel Skik i Bergen, at Arbei-

derne nød god og kraftig Kost i Principalernes Hjem hele Sommeren over i Stevnens Tid, naar Nordfarerne laa inde. Og Lønnen fik de altid fuldt ud og uafkortet Aaret rundt. Og paa Peder Stols Dag og paa Mikkelsdag, da det var Fyrabend paa «Bryggen», spenderede altid Kjøbmændene en Rigsdaler til hver Dreng og dertil Øl og Dram og Timper paa Ytrestuen. Men Tengermann tog det paa en anden Maade. Han spenderede aldrig noget. Derimod pinede og spinkede han paa Kosten og trak af Lønnen baade for Peder Stols Dag og for Mikkelsdag. Og hver Gang en Helligdag i de store Høitider traf ind paa en Hverdag, trak han ogsaa Daglønnen fra, og det gjorde han til og med for Folk, som havde staaet trofast i Tjenesten over de tyve Aar. Det lod sig gjøre, mente Tengermann, saalænge han ikke havde udnævnt Folkene til «faste» Arbeidere.

Men endskjønt Tengermanns Rigdom stadig øgedes, takket være Gesellen og de «løse» Arbeidere, havde han sine Sorger. Thi Tengermann havde ingen Arvinger til de store Kapitaler.

Da Tengermann blev Enkemand, og hans Sønner var døde, knækkedes hans stolteste Haab. Hans Haab havde været, at Stammen skulde holde sig, at en yngre Tengermann skulde opretholde Slegtens Traditioner, forplante den og bringe sene Tider Bud om Tengermændene — om deres Stokfisk og deres Guld.

Nu var Haabet knækket, og han blev faamælt

og mørk af Sind. Den eneste, som kunde bringe et Streif af Glæde over den gamle, var Jomfru Pegelau. Som liden Pige havde hun kaldt ham Nabo Bedstefar, hun havde taget ham ved Haanden, naar de mødtes, og hun havde sendt ham Blomster, Smørblomster, som hun plukkede paa Slottet. Derfor syntes hun det faldt af sig selv, at hun maatte sætte sig paa Bænken hos ham for at glæde ham lidt.

«Nu gik hun med sit Smil, mit Barn,» sagde den gamle ved sig selv, naar hun havde forladt ham. Og han blev atter mørk.

Thi Haabet var knækket, — han var jo en gammel Mand.

Ingen Tengermann mer — — Han sad alene uden Slegt. Og den gamles Haar blev hvidt. Hans Ryg blev krum. Og hans Dage var talte.

*

Tengermanns Hus havde to Etager og en Ark til Gaardspladsen. Der var Ornamenter baade over Vinduerne og over Dørene. Urner med skjæve Ben og med vredne Skjæl paa Laaget. Men Gadedøren var finest, den havde Søiler med Rokokokapitæler og øverst mellem Roser og Snirkler tronede Retfærdighedens Gudinde med en Vegtskaal i Haanden.

Stadsmæglerne, som daglig keg indom til Tengermann i Forretnings Medfør, troede, det var salig Madame Tengermann, som var afskildret over

Døren ifærd med at veie Guldpenger. De gamle Koner i Gaden, — de som kunde huske salig Madamen fra hendes Ungdoms Blomstervaar, da hun var Jomfru og solgte Rosiner i Kramboden hos Tengermann, paastod ganske bestemt, at det var Rosiner, Madamen veiede; ikke Guldpenger. Og gamle Joas, Fløtmanden, som havde havt «Trappe» i Dreggen i 40 Aar, bandte paa, at det slet ikke var Madamens Kontrafei. Det var derimod en Engels, sagde han, en Hunengels, og den stod over Døren, længe før Tengermann kjøbte Huset. Desuden, føiede han overbevisende til, veier ikke vi arme Syndere Rosiner mere, men vi spiser, Herren være lovet, Rosiner, naar vi er vandret og kommen i Himmerige.

Madamerne i Nabolaget besøgte flittig Joas; thi Joas var Gentleman blandt Tyskesidens Fløtmænd. Han havde været med Ostindiefarere, og han havde seilet paa Levanten, og han var saa honnet, at han gjerne tog en Madame fra Dreggen gratis over til Stranden, naar der var Plads i Baaden. Derimod tog han aldrig Madamer, som hørte til paa Stranden, gratis over til Dreggen, for enhver Nation faar hjælpe sig selv, sagde Joas.

Idag var der stort Besøg paa Trappen.

Der stod «Malene i Bolverket», en svær Matrone, som i yngre Aar tjente i «Kroken» eller «Blaahunden», som Vinstuen hed i gammel Tid, — det var den plasérligste Vinstue i Byen, sagde hun, for Gesellerne fra «Bryggen» fik Smaatøserne

paa Kjøbet. Der var «Ane med Næsen», som altid var forkjølet og som stod indhyllet i Schawl og Duger, saa bare den røde Næsen stak frem. Hun havde tjent i de fornemme Huser, sagde hun, og passet «Bedremands Baren». Nu var hun Ganekjærring i Sildetiden og Kurvekone ved Nøstet i den sløie Tid — og det en Kurvekone, som kunde støbe Helligtrekongerslys. Og der var «Graute-Karen», som eiede Fløtmandsbaad og roede rundt paa Vaagen med varm Grød og Slik til Nordfarerne i Stevnens Tid. Og der var mange andre agtværdige Koner fra Dreggen.

Joas koldrøgte paa Snaddestumpen, trak i Øreringerne og bandte ogsaa idag paa, at det var en Hunengel, som stod over Døren. Men idag bandte ogsaa flere af Madamerne. «Malene i Bolverket» forsikrede, at der ikke var Tvil længere; thi idag havde Træfiguren faaet et sort Slør over Hodet, og det var til og med et Silkeslør, som naaede ned paa begge Sider lige til Dørhammeren. Det var saa stort, føiede «Graute-Karen» til, at det kunde gaa to Gange om Livet paa «Malene i Bolverket».

Det var den Dag, Gardinerne var trukket sammen overalt i Huset, baade nedenunder, ovenpaa og i Arken.

Tengermann var død.

*

Nu sad han ikke længere inde i Fremstuen ved Skrivepulten, der hvor Stadsmæglerne kom hver

Formiddag ved 10 Slet, dels for at sælge og kjøbe Tran, Fisk og Rogn, dels for at fortælle Byens intime Nyheder. Det var jo rart med det, sagde Mægler Pratjemacker, Tengermann likte en liden Geschichte over fra Strandsiden, især naar det gjaldt Fruentimmer. Han havde solgt mange Tønder Tran til Tengermann — paa Fruentimmer.

Nu sad den gamle ikke længere der og talte Guldstykkerne, de tunge gule Stabler, som han byggede op paa Pulten for derefter at skubbe dem overende, bygge og tælle over igjen, atter og atter.

Han laa kold inde i Bagstuen, laa paa Sengen, som om han sov. Og alt var gult derinde, som Guldet, Gardinerne, Lærredstapetet, Sengen og Tengermann. Han laa som et lidet Barn, higstede den gamle Husholderske, Else Jomfru, mens hun graad sterkt.

Hjælpepresten var netop kommen indom en Sviptur for Ordens Skyld og for at tale med Else Jomfru, da der maatte indhentes adskillige Oplysninger i Anledning af Ligtalen. Og desuden følte Presten Trang til at erfare, hvem der var indsat til Executor Testamenti; thi deraf afhang baade Ligtalens og Salærets Størrelse for Prest og Klokker. Sandsynligst var det, tænkte Presten, at han selv blev valgt. Ja, der kunde ikke være Skygge af Tvil; thi han havde i flere Aar besøgt den afdøde hver Uge i Almindelighed og hver Høitid i Særdeleshed, naar Tengermann trakterede med Else Jomfrus Krumkager og holstensk Mjød.

Presten satte Spadserstokken fra sig ved Døren og hængte Hatten paa Stokken, gned de lubne Hænder, gik langsomt hen mod Jomfru Else, klappede hende mildt — —

«Saa, saa, kjære hende, græd dog ei, Jomfru Else, hun haver saamen været ham en tro Tjenerinde og faar sin Løn —»

Else Jomfrus Taarebæk standsede; thi hun havde altid haabet paa, at Tengermann vilde testamentere hende nogle hundrede Rigsdaler, og hun stirrede med posede, røde, forgrædte Øine spørgende paa Presten.

«— hun faar nok sin Løn,» fortsatte han, «i et bedre Liv efter dette.»

Da randt atter Else Jomfrus Taarebæk.

«Og I, kjære Mægler Pratjemacker,» henvendte Presten til Mægleren, som af gammel Vane keg indom og som var trippet ind i Stuen uden at banke paa, «I haver tabt en god Støtte i den salig afgangne. Fred med ham. Se, hvor blidt han hviler. Ante obitum nemo supremaque funera felix! Ingen er lykkelig før hans Ligbegjængelses sidste Dag! Se, som om han endnu levede! Som om han sov!»

Pratjemacker, som førte med sig en stram Fiskelugt fra Kontorerne paa Bryggen, nikkede og fortsatte med samme Tonefald: «Som om han sov, Hr. Pastor! Som om han levede! Som om han endnu vilde have et Parti af den brunblanke Tran til 10 Rigsdaler og de resterende 300

Vaager Rundfisk med god Overvægt, Hollænder-Titling.»

Pratjemacker bevægede sig forsigtig hen til Sengen, betragtede Tengermann, saa paa Else Jomfru og paa Presten og forlod derefter paa Taa Sørgestuen.

Men Presten syntes han trak Veiret lettere, da Mægleren var gaaet.

Saa førte han Else Jomfru ind i Fremstuen; hun tog Plads i Kanapeen, han i Tengermanns høiryggede Stol.

«I haver, kjære Jomfru Else, ei godt deraf at sidde saa alene med Sorgen og de Minder, som menge sig dermed. Aabne hun nu sit Hjerte, paa det at jeg kan gjøre en skjøn Tale derudaf, hendes afgangne Seigneur Principal til Zirat og Ihukommelse.»

Men Else Jomfru forsikrede blot, at alt, hvad hun kunde sige, var kun dette, at hendes salig Husbond havde været en pyntelig Person.

Presten forsøgte nu gjentagne Gange at udfritte hende, men forgjæves. Alt, hvad han fik vide af den gamle, var blot, at Herren havde været en pyntelig Person. Heller ikke kunde hun fortælle noget om Testamentet og dets Fuldførere.

Else Jomfru vidste slet ingenting. Hun hørte til den gamle Skole.

Det bankede paa Døren, næsten umerkelig. Det var Skoleholderen, som kom. Han pleiede at se indom til Tengermann i Skumringen; thi

Tengermann holdt baade Vin og Pillehütter; men idag vovede han sig tidligere ind. Skoleholderen havde taget Hatten af ude i Gangen, nu pudsede han først Næsen vel og længe med sin røde Lommedug og saa tog han ogsaa Parykken af mens han sagde farvel til Tengermann og de kjære Aftenglas.

Presten reiste sig, rynkede Brynene, saa sig urolig om, betragtede det store Egebord, det billige Porcellæn og de øvrige smagløse Pyntesager.

Skoleholderen satte Parykken paa det blanke Kuglehode og gik sin Vei; han sagde ikke et Muk, og ingen sagde noget til ham.

Men Presten fortsatte: «Og disse Kostbarheder, Jomfru Else? Denne magelige Stol? Alt sammen gefaller mig. Den røde Hamburgerkop med Løvefødder, Guldkant og et forgyldt «zum Andenken» samt denne Stol vilde sikkerligen være mig angenem udi Studerkammeret, hvilket hun kan erindre sig.»

Mens Presten besaa Herlighederne, var Klokkeren kommen. Han smaanynnede, som altid, paa en Stump fra Salmebogen og smilede med det velbarberte Ansigt, hvis Træk og Form mindede om et eller andet Dyr af Gnaverslegten.

«Hvad nyt, min kjære Klokker?» Presten saa ikke engang op fra Hamburgerkoppen.

«Ak, Hr. Pastor! De, som retteligen burde komme i Betragtning, ere feiet væk. De er sat

udenfor Testamentet, medens Tyskepresten, Mægler Pratjemacker og Prokurator Jollis ere blevne Executores, og Seigneur Reuzer, Skriverkarlen, er bleven Arvtager til den ganske Formue, Hus, Grund, Sjøboder, Lofter, Lem og Kjeldere, løst og fast. Men Jomfruen her er dog betænkt.»

Presten blegnede og tørrede sig over Panden med Lommedugen.

Atter standsede Else Jomfrus Taarebæk og med store glædefyldte Øine forsikrede hun, at Pastoren skulde faa baade Stolen og Hamburgerkoppen, dersom det stod til hende.

De geistlige forlod Sørgehuset.

«Sig mig, Klokker,» spurgte Presten, da de var kommen et Stykke Vei hen mod Bryggen, «hvoraf ved han dette ufattelige, denne Malheur? Reuzer? Jollis og Pratjemacker? Tyskepresten?»

«Ak, Hr. Pastor,» Klokkeren saa fremdeles ud som han smilede til Presten og til hele Verden, «jeg haver min Kundskab fra Fløtmandstrappen i Dreggen. Der stod nys Prokuratoren og Mægleren og krammede ud med den hele Lektie til Dreggens Madamers Forlystelse, item Fløtmænd, Sogninger og Striler, som lyttede andægtigen dertil. Strilerne lo, Hr. Pastor, saa kraftigen, at det formerkedes ligervis, som naar man river en Skindbrok udi tvende Dele.»

«Lo? Hvi saa!»

«Prokuratoren berettede, at Hjælpepresten

idag var gaaet glip af det fedeste Lig i Staden.»

De fulgtes ad indover til Torvet. Presten gik først. Taus.

Klokkeren pikkede taktfast med Stokken i Gaden og smaanynnede en Stump fra Salmebogen.

GULD.

Helmer Reuzer, salig Tengermanns fattige Skriverkarl, sad paa Kjøbmandskjelderen og funderede paa, hvorledes han bedst skulde klare en Skrædderregning.

Da kom en Skipper fra Stranden ind og meldte om salig Tengermanns Testamente.

Gjesterne samlede sig straks om Fortælleren og om den lykkelige Arving, og der blev frembragt de kraftigste Gratulationer, og der blev rekvireret en ny Omgang Vin for Arvingens Regning. Der blev holdt taler, drukket og regjeret slig, at Sivert Kjeldersvend maatte ind fra Geselskjænken for at hysse paa Forsamlingen. Men Allarmen blev snarere større end mindre. Den lystige Skipper lod Glasset «gaa overbord for fair Vind», som han kaldte det, hvilket betød, at han sendte det udfor Bordkanten, hvorefter ogsaa de øvrige Herrer lod

Glasserne «gaa for fair Vind», saa Glasstumper og Vinskvætter fløi om Benene paa Sivert Skjænker.

Efter en god Times Tid tumlede Reuzer, ør af Vinen og Skraalet, ud fra Kjøbmandsstuen, og neppe var han kommen et halvt hundrede Skridt, før han mødte Herman Hintzemann, Rentenist og Kirkeverge i Korskirken. Stiv og strunk kom Kirkevergen med taktfaste Skridt og med taktfaste Stød af den lange Promenadestok.

Kirkevergen løftede Stokken for at stanse Reuzer og tog Hatten af — dybere end Mennesker i Almindelighed tager Hatten af, — som om Hintzemann havde været en sulten Underhører ved Fattigskolen, og Reuzer Biskopen.

«Her er min Haand, Seigneur Reuzer, han gratuleres ei aleneste med Rigdommen, men i Særdeleshed med den høie Position og Værdighed i Stadens Societet, som han nu er steget til. Tør jeg anfrage om Seigneurens Sundhed? Hvorledes behager hans destingverede Person at befinde sig?»

Reuzer følte sig usikker som Medlem af Byens Societet, og han følte sig usikker paa Benene. Han betragtede fremdeles Verden og Kirkevergen i Korskirken med Skriverkarlens krybende Øine, og han blev saa fortumlet af den uventede Elskværdighed, at han ikke fik et Muk frem. Han nikkede bare med et flaut Udtryk i maalløs Forbauselse over, at Hintzemann vilde tale med en Mand, som lugtede af Vin. Thi Reuzer var ikke fuldere, end at han følte Vindunsten af sig og erindrede Kirkevergens

Afsky for enhver, som havde Trang til berusende Drikke. Selv pirrede Kirkevergen sig med Kaffe og Tobak, — han kunde ikke lade være, han kunde ikke holde op, han trællede under Nydelsen, og det var jo ingenlunde hans Fortjeneste, at han ikke blev fuld af det.

Men idag taalte han baade Vindunsten og en ustø Herre, ja han trykkede saamen den vaklende Reuzer i Haanden, da de tog farvel, varmt forsikrende, at han var hjertelig velkommen i Byens Societet.

Et Stykke borte i Gaden stødte Reuzer paa Medlemmer af Magistraten og «de 16 Mænd». De høiærværdige Personer bar sorte Mapper, de gik med Hænderne paa Ryggen, med ludede Hoder, dybt funderende, som om Ansvaret for Byens Ve og Vel hvilede tungt paa deres høialvorlige Velærværdigheder.

Reuzer gik afveien og ud i Gaden, men en af Mændene med Mapperne fik Øie paa ham og raabte ham an efter at have stanset sine Kolleger:

«Ei, stop! Ei saa hastig! Og I, mine Venner, Stadens Fædre og velvise patres conscripti, maa jeg her forestille den høiædle Seigneur Reuzer, som vi i disse for Magistraten saa vanskelige Tider vil kunne give vore Vota nu ved Valget. Som en af Stadens første Negocianter ei aleneste udi Fisk og Tran, men ogsaa udi Rosiner, Blommer, Mel — ja Vin og holstensk Mjød, vilde Seigneuren være os uundværlig, ligervis som han er uundværlig

for Tusinder af Borgere udi Staden, udi dens Naboskab, udi Sølehnene og udi Nordlandene. Her, patres conscripti, er Manden, vi søger.»

Og atter, henvendt til Reuzer, forsikrede den talende, at han snart skulde have den Ære at hilse ham velkommen blandt «de 16 Mænd» af Borgerskabet.

Reuzer, som denne Gang havde faaet Rygstø i en Husvæg, kom godt fra det med Vindunsten. De velvise, som nu fortsatte Veien med løftet Pande, opfattede den tause unge Mand med Millionen som et Mønster paa Ærbødighedens og Beskedenhedens skjønne Dyd.

Ved Raadhuset passerede han en Skare af Byens høifornemme Madamer og Seigneurer — alle af Matadorernes Gruppe. De vendte sig, da han var gaaet forbi — som Skik var i Byen — de betragtede ham nøie bagfra, stoppede en forbipasserende Kjending og pegede paa Reuzer, Millionæren, Dagens Helt, Byens kjære Barn, det nye Nummer, som nu skulde sætte Samtalernes Mølle i Bevægelse under Børsskuret, i Kaffemøderne og i Samtalemøderne hos Hjælpepresten.

— — — — — — — — — — — — —

Hjemme hos Reuzer i Skræddergaden var der mødt Gratulanter op, baade jevne elskværdige Kjøbmandsfolk, Embedsmænd og Matadorer. Hjælpepresten, som vilde demonstrere mod Bysnakket om hans Stilling til «det fedeste Lig i Staden», havde ogsaa afgivet Møde og for rigtig at hæve

sig over Snakket holdt han en Tale, da Reuzer havde sat Vin frem. Han talte inspireret og versificeret om de mange, som ere kaldede, og de faa, som ere udvalgte. Og han konkluderede med, at de udvalgte burde tænke lidt mere paa de kaldede.

Skoleholderen drak Dus med den udvalgte og mindede om, at han havde været Seigneur Tengermanns gamle Ven. Og skulde det hænde, at han af gammel Vane keg indom, saa fik den nye Herre ikke tage det ilde op.

Klokkeren talte for Guldet. Man skulde jo ikke stræbe efter jordisk Gods, det var jo saa. Men det var godt at tage med; og naar Herren havde skjænket os det, saa var det, fordi vi skulde tage det med. Tengermann havde været hans gamle Ven, og Tengermann havde altid været ved Mynten. Han haabede nu, at Reuzer ogsaa vilde være hans Ven og forblive ved Mynten.

Og Gesellen, Hans Monsen, Drengene, Steffen Lauritzsøn, van der Hude og Mons Bønæs, som efter en timelang Raadslagning havde vovet sig op til den nye Principal for at gratulere, gik frem paa Gulvet og klinkede et «Velgaaendes», hvorefter de trak sig hen til en Krog bag Geistligheden og bag Matadorerne. Egentlig var det Aftalen, at Steffen Lauritzsøn, som havde Talegaver, skulde fremkomme med en Petition fra Arbeiderne. Han skulde bede om, at den nye Principal ikke maatte trække Daglønnen af, naar Helligdagene i Jul, Paaske og

Pinse faldt paa Hverdage, og han skulde bede om, at Drengene, som havde arbeidet hos Tengermann i over tyve Aar, herefter maatte kaldes «faste» Arbeidere. Men da Steffen Lauritzsøn netop skulde til med Talen, fik han et Øiekast fra en Matador — saadan et fra Skoene og opover — og dermed tabte Steffen Lauritzsøn baade Modet og Lønnen for Helligdagene.

Og der bag i Krogen havde Hans Monsen, Steffen Lauritzsøn, van der Hunde og Mons Bønæs bare faaet et eneste Glas Vin, dersom ikke Skoleholderen havde taget Feil af Glasserne, da han skulde skjænke i for sig selv og for Geistligheden.

— — — — — — — — — — — — —

Det var Aften, før den sidste Gjest forlod Reuzers Logi i Skræddergaden. Skoleholderen holdt altid længe ud.

Røgdriverne seilede endnu om i Rummet, det lugtede sterkt af Vin, og rundt om paa Bord, Bænker og Skab stod Flasker og Glas, halvfyldte eller tømte, — de fleste tømte.

Paa Sengen laa Reuzer, Dagens Helt, Millionæren, Byens kjære Barn.

Da han vaagnede efter en Drøm om Guld, fik han Øie paa Buteljerne og de mange Glasser, — Drømmen var Virkelighed! Han vaagnede til en Forandring ikke for at skuffes.

Og i vaagen Tilstand kunde der nu være Hygge i at drømme videre om Guldets Magt. Skrædderregningen, som havde plaget ham, maatte han le

af, thi nu kunde han betale Skrædderregningerne for hele Byen og mere til.

Hans Fantasi malede frem det ene Billede mere skjønt og lokkende end det andet, Udstyrsbilleder, Reisebilleder fra fjerne Lande, Billeder med Kvinder, Vin og Sang.

Og for første Gang gik det helt op for ham, at han ikke burde have kastet sig bort til en bergensk Kjøbmandsdatter. Men, hvem kunde have anet, at han skulde stige saa høit? Hvem kunde tænkt sig det? Ingen.

Nogen Skyld havde han ikke for Trolovelsen med Jomfru Pegelau. Men alligevel, alligevel — —

Og Angeren voksede, Tankerne skjød Fart, — han maatte kunne blive kvit Jomfru Pegelau.

Han saa sig fri igjen, hævet over de gamle trange Omgivelser; han saa sig i et Lyshav af ædle Stene, Guld og Kvinder. Han saa sig ved sit Slot i Hjemlandets Skove, hørte Jagthornets Klang. Han saa sig i Syden blandt de bedaarende skjønne.

Som han laa der og byggede Livet op til Høiderne, pustede han hurtigere ved Tanken paa sin Magt og paa de kommende Dages Rus og Guld. Og han greb en Flaske fra Sengebordet.

Vin! Se, det hjalp.

Just som han havde tømt den, da Tankedansen gik som vildest, syntes han at høre Musik, — lokkende Dansetoner.

Der var Danselag i Nabohuset.

Overtræt af Vinrusen og Guldrusen svigtede Hjernen, og Helmer Reuzer befandt sig, uden at han rigtig kunde forklare det, staaende paa Gulvet foran en knust Butelje, som han havde slynget fra sig. Smeldet havde vækket ham.

Han stødte Vinduet op. Den kjølige Natteluft var saa svalende god.

Nu hørte han Musiken tydeligere. Han fór op, kastede Klær paa sig, stak Penge til sig, mange Penge, — Prokurator Jollis havde skaffet ham en anstændig Lommeskilling, før han tog farvel efter Visiten.

Han gik over Torvet til Vinhuset paa Stranden. Der var god Vin — men ingen Piger.

Han gik videre. Til «Altona». Til den store Sal.

Der var Lys, meget Lys. Og høit under Taget. Glade Mennesker. Ungdom og Dans.

Der var de lystigste Piger fra Stranden. Der var den lille Rosa Cambiotti og Louisa Morini, som sang og som kom hvert Aar med Skuderne fra Livorno. Og den Kveld var ogsaa de tyske Piger fra Dreggen i «Altona».

Reuzer gav Vin til alle i Salen, — det blev meget Vin. Slig Aftenslag havde der aldrig været paa Stranden.

Og Louisa Morini tog Reuzers Arm, da Dansen var omme ved Morgenstunden.

*

Overalt blev der talt om den lykkelige Reuzer og om Prokurator Jollis, Tyskepresten og Mægler Pratjemacker, som var valgt til Boets Bestyrere. Og mange forundrede sig over, at Tengermanns ældre Venner ikke var bleven Arvinger eller betænkt med en klækkelig Sum: Hjælpepresten, som havde været ham til Trøst i mørke Stunder, og Skoleholderen, som havde været Husven. De fleste kom til den Slutning, at den gamle ikke kunde have været rigtig klar i Toppen, da han skrev Testamentet. Men der var ogsaa Folk, som ymtede om, at den unge Reuzer havde tvunget Tengermann til at skrive, som han gjorde, ved et eller andet Pokkers Kneb.

Men ingen var mere forundret end den lykkelige Arving, som fra at være en fattig Skriverkarl var steget op til at blive en af Byens rigeste Mænd. Han kunde ikke forstaa noget af det hele, men mest ufattelig var Prokuratorens Brev, som han havde faaet idag.

«I er indsat,» stod der, «til Hovedarving, men I kan fortabe den hele Arv, ifald Testamentets 2den Part ei retteligen opfyldes, hvilket nærmere skal meddeles ham den 20de hujus ved 5 Slet udi mit Logement i Hollænderstrædet, hvorom han intet under Rets Fortabelse maa publicere.»

Han talte Time efter Time, Dag for Dag og blev mere og mere urolig. Glæden over Guldet, den uanede Lykke, Fremtidens lystige Liv, — og saa denne hemmelighedsfulde Klausel ved Testa-

mentet. Alt dette satte ham i en halvt overgiven, halvt pirrelig Sindstilstand.

Hvad kunde det være for en Klausel, som skulde bringe ham tilbage til Fattigdom igjen? Hvad skulde det tjene til? Hvorfor denne Hemmelighed? Og hvorfor pine ham i ugevis, før han fik Klarhed over Stillingen?

Og til alt dette kom Adelheids Kjølighed. Det var jo for saa vidt bra, som han derigjennem kanske lettere kunde blive kvit hende. Men det ærgrede, det saarede ham og krænkede ham, at hun skulde blive saa kjølig netop nu, da han var bleven den rige Mand.

Reuzer blev urolig, pirrelig og kom hyppigere paa Vinstuerne. Han drev ogsaa meget om i Gaderne — især i Hollænderstrædet. Men Prokurator Jollis var intet Sted at finde.

Vennerne, som drak med ham, lagde Merke til hans underlige Opførsel, og det rygtedes snart, at den rige Arving havde uforklarlige Anfegtelser, hvad der alene kunde tydes som et Tegn paa, at ikke alt var, som det burde være.

— Den Dag, han skulde møde hos Prokuratoren stivede han sig op paa Vin fra den tidlige Morgen, — og det den dyreste og bedste Sort, der kunde skaffes hos Sivert Skjænker. Paa Kongens Gade traf han den unge van de Velde, og Reuzer maatte stanse ham op, tale med ham, Gud ved om hvad, — det smagte saa nyt og saa fint at gaa sammen med en af Byens feterede Seig-

neurer, et høifornemt Medlem af Det rette Kompagni. Og neppe havde han trykket et Adieu i Haanden paa den unge van de Velde, en Herre, som førøvrigt noget afmaalt tog farvel, før han traf en Kjending paa Hjørnet af Skrædderstrædet, og snart efter en Ven ved Bryggesporen; og de maatte selvfølgelig gaa sammen til den kontorske Kjelder og til Sivert Skjænkers perlende Vin.

Borgermesteren, som de passerede, og som han aldrig havde havt den Ære at tale med, nikkede venlig. Politimesteren, som aldrig havde værdiget ham et Blik, naar han bragte Breve fra Tengermann, stansede op, slog ham paa Skulderen og forsøgte sig paa en munter Spøg. Ja selve Hjælpepresten og Klokkeren var mere smørblide end nogensinde før.

Gad vide, tænkte Reuzer, om de geistlige vil være med paa et uskyldigt Bæger.

Og saa raabtes Presten og Klokkeren an af Reuzer og hans Venner. Jo, de vilde gjerne være med — tak, som byder — men Reuzer maatte love, at de skulde stanse en Stund udenfor Indgangen til Kjelderen, saa de kunde passe Leiligheden og smide ind, naar der var folketomt i Gaden. De maatte ogsaa love at tage det inderste Rum bag Skjænkestuen, for det var i Regelen folketomt paa den Tid af Dagen.

Efter adskillige Omgange tog Reuzer farvel henimod 5 Slet.

Paa Veien fik han baade Hjertenik og Smil

fra Byens nobleste Madamer. Og unge Jomfruer, som drømte om rige Friere, om fornemt Hus med Orangerier, Hester og Karosser, de nikkede ogsaa — men mere mat; thi de tænkte paa den lykkelige Jomfru Pegelau.

Reuzer kasserede ind alt sammen.

Han havde arvet Guldet. Og han tog ogsaa imod alt Tilbehøret.

PROKURATOR JOLLIS OG MÆGLER PRATJEMACKER.

Endnu før Klokken havde ringet 5 i Korskirketaarnet, klatrede han op Prokuratorens knirkende Trappe i Hollænderstrædet. Gangen var mørk og trang og fyldt med gammel Kaffelugt.

Prokurator Jollis sad i Slobrok og Tøfler i et støvet Kvistkammer med Udsigt over Hollænderstrædets rødteglede Tage. Saa lavt var det under Døren, at Reuzer maatte bøie sig, før han traadte ind.

Prokuratoren pegede paa en skjæv Krak borte ved Vinduet. Han fik tage Plads der. En forreven Stol med Stopningen hængende ud af Ryg og Sæde var reserveret Mægler Pratjemacker. Der maatte ingen anden sidde paa den. Og saa maatte de vente, til Mægleren kom. Intet kunde gjøres uden Pratjemacker.

Der kom en gammel Mand op Trappen, en

Gesel fra Stranden, han listede sig forsigtig ind, bukkede flere Gange for Prokuratoren og lagde Hatten fra sig paa Gulvet.

«Nu min kjære Mads,» begyndte Jollis med sød Stemme, «hvorledes har han det idag?»

«Ak, Hr. Prokurator,» sukkede den gamle, «I lod mig forleden vide, at Pengene paa den første Prioritet i mit ejende Hus var opsagt, og I lovede at skaffe mig et andet Laan, ifald jeg kunde betale Jer 2 pro cento, hvilket gjør 50 Rigsdaler.»

Prokuratoren stak Haanden frem og gned Tommelfingeren og Pegefingeren heftig sammen, som om Fingrene kløede efter Rigsdalere, og det gjorde han med det venligste Smil, mens han gjentog Gang paa Gang:

«Penge, Mads? Penge, Mads? Penge, Mads?»

Mads tog Pengepungen op og sukkede dybt, da han lagde 50 Rigsdaler paa Bordet. De blev straks tællet over af Prokuratoren, og da Summen befandtes rigtig at være, fik Offeret Besked om, at hans Velfærd var reddet for denne Gang, og at Audiensens Tid var omme:

«Det stemmer Mads! I haver min Salighed været en tapper Mand, som haver skaffet Pengene tilveie, og han kommer med Herrens Hjælp snarligen over de trange Tider. Jeg haver nu ordnet det saaledes, at I faar beholde de samme Penge, Mads. Han kan da roligen gaa til sit Hus»

Dermed maatte den gamle gaa, det var tredie Gang, at han det Aar havde betalt Prokuratoren

50 Rigsdaler for at faa beholde de samme Penger i Huset, Penger, som blev opsagt af Prokuratoren, men med Prokuratorens Hjælp omsider atter staaende.

Reuzer fløitede for at betegne, at han var paa Høide med Situationen. Prokuratoren trak paa Skulderen. Kort efter kom Pratjemacker.

«Han haver paa Ære en stor Sag fore,» hilsede Mægleren til Reuzer, før han tog Plads i den reserverede Stol. «Ja en stor Sag,» gjentog Prokuratoren, idet han fremtog Tengermanns Testamente, mens Reuzer lænede sig fremover Bordet og lagde Haanden bag Øret, for at intet skulde gaa tabt.

Prokuratoren foldede Papiret ud og læste:

«Saaledes er ogsaa min sidste Vilje, at oftbemeldte udi Testamentets første Part angivne og ermeldte Seigneur Reuzer ikkun skal nyde og beholde Testamentets Herligheder paa saadan Condition: At han et Aar efter min salig Bortgang er udi Ægteskab med sin Trolovede Jomfru Pegelau. Han skal og til den Tid have en Søn, hvis Navn skal blive mit Navn og intet andet end dette, Hans Tengermann, og saaledes christeligen døbes. Indtil Aarsdagen, som oven nærmere meldt, beholder Seigneur Reuzer Renter og Indkomst i et og alt af mine Midler og min Handling, medens Kapitalen og de faste Eiendomme bliver urørlige at forvalte, hvilket Executores indtil den Tid haver Opsyn med. Skulde det dog indtræffe, at han er

uden Søn, naar Aaret er omme, da skal Tyske-presten i Santemarien udvælge et faderløst karskt Drengebarn af Korskirkens Menighed, som ved sin Myndigheds Aar og Alder overtager den ganske Arv, medens ermeldte Reuzer, ifald hans Conduct er christeligen og forsvarlig, hvad Pastoren haver at informere sig om, bliver Boets Bestyrer, ligesom Pastoren bliver Barnets Opdrager. Oftermeldte Reuzer disponerer indtil Barnets lovlige Alder fuldt over Handlingens Førelse og Indkomst uden at Kapitalerne derved forringes, hvilket Pastoren i Santemarien aarligen skal informere sig om. Drengebarnet skal i den christelige Daab gives det Navn Hans Tengermann og intet andet, hvilket alt er min sidste Vilje.»

Paa Reuzer virkede Testamentets Oplæsning uhyggelig. Jollis foldede Papiret sammen, og Pratjemacker lænede Hodet mod Stoleryggen og saa op mod Taget. Der blev en Pause.

Reuzer havde været saa sikker i sin Sag, saa ovenpaa, og han kunde i Øieblikket ikke fatte Rækkevidden, syntes han, af de mange Komplikationer, som kunde fremkomme gjennem Testamentets 2den Part. Han følte i Øieblikket denne Part som et Hug, der vilde ramme ham dødbringende. Bare dette, at der kunde være Skygge af Tvil om, at Guldet blev hans, var nok til at bringe Angstens rappe Slag i Blodet. At gaa Glip af Rigdommen, naar han var saa nær, det vilde blive hans Undergang for hele Livet. Hver Dag vilde

sidenhen bære Merke efter Hugget. Og saa det latterlige ved Tingen. Hvor vilde ikke Byen gotte sig, naar den fik høre Testamentets 2den Part. Hvor vilde det ikke blive ubehagelig atter at møde de mange høiædle Herrer, som i den sidste Tid havde hilset ham som Millionær, og som nu snart skulde erfare, noget nyt fra Testamentets 2den Part. Men værst dog, at møde Jomfru Adelheid, — hun som havde været afvisende og kold overfor Rigdommen, da han slog paa Guldet. Hvorledes skulde han vel nu kunne bekvemme sig til at fortælle hende, at hun, Jomfru Pegelau, var Betingelsen for Guldet.

«Sig mig,» han skalv i Mælet, «svar mig Prokurator Jollis og Mægler Pratjemacker, behøver disse Conditioner, som nu er læst, behøver de saa lige straks at publiceres. Om et Aar eller saa, — det vilde passe bedre.»

Jollis talte langsomt, mens Pratjemacker nikkede nu og da:

«Jeg fatter, ædle Herre, at Testamentets 2den Part synes ham noget ubeleilig. Dog maa vi formene, at selv om han forbliver ugift eller uden Søn eller paa anden Maade ei opfylder oftermeldte Conditioner, saa beholder han allenfals Forretningens store Indkomst i en Række af Aar, hvilket enhver Skriverkarl i begge Kongeriger vilde misunde ham. Hvad dette angaar at holde Conditionerne secret til Aarets Udgang, da tør jeg give ham mit Ord derpaa, at det kan lade sig gjøre.

Vor Ven, Tyskepresten, tager Seigneur Pratjemacker nok paa sig. Og hvad Rettens Mænd anbelanger samt Betjenterne, saa skal jeg ordne disse Karle, naar I stiller en Summa til Disposition som billig Skyldighed.»

Da Reuzer med Begjærlighed havde grebet Tilbudet og udfærdiget et Papir paa en ikke ringe Sum, spurgte Prokuratoren forretningsmæssig, om Arvingen havde mere paa Hjertet, og Reuzer ytrede da Ønske om at faa en Forklaring paa, hvorledes dette usedvanlige Testamente var bleven til.

Menneskekjenderen Jollis, som straks opfattede Reuzers Tvil paa Testamentets Rigtighed, svarede ved at fremlægge Sagens samtlige Dokumenter, hvilke alle befandtes i behørig Orden.

Derpaa bemerkede Pratjemacker, at han for sin Del sluttede sig til Reuzer. Det var et usedvanligt Testament. Men man maatte erindre, at Tengermann havde været noget af en Særling, en Mand, hvis Livsopgave, Livsopfatning og Tankegang laa udenfor den almindelige Periferi, hvorfor hans sidste Vilje følgelig maatte blive usedvanlig.

«Hertil kommer,» fortsatte Prokuratoren, «at Testators ganske Familie og Slegt udi mange Led haver været bekjendt som svage i Aanden, naar undtages en sær Gave til at høkre sammen Penge. Item maa erindres, at Testators høieste Maal haver været at kunne saligen afgaa udi Bevidstheden om, at hans Formuenhed gik i Arv til Sønnerne. Men

da de Karle allerede i hans Leveaar gik til et bedre Liv, stod der tilsidst per consequentiam kun igjen at sætte en fremmed i Søns Sted og udstyre det fremmede Barn med baade Navnet og de mange store Kapitaler. At han her først giver sin betroede og paapasselige Skriverkarl en Anledning og at han endog i andet Fald giver ham Indkomsterne af en af Stadens største Handlinger i mange Aaringer, det er jo alt tilhobe saare vel og meget. Men dersom I formener, at Testator først og fremst haver tænkt paa Skriverkarlen, tager I min Salighed meget feil; thi salig Tengermann havde Godhed for Jomfru Pegelau, hvisaarsag han lod Skriverkarlen komme i Betragtning. Han havde ellers ikkun behøvet at overdrage Kapitalerne til det faderløse Barn og til dets Formynder og Executores testamenti. Og haver I finalement antaget, at den store Skat skulde lægges i hans Lomme uden Conditioner, da har han ogsaa taget meget feil.»

Mægler Pratjemacker nikkede, som om Prokuratoren talte ud af hans Hjerte.

«Men,» sluttede Jollis, «hvad der nu foreligger, er ei Betragtninger over Testamentets Usedvanlighed, men ene og alene Spørgsmaalet om, hvem der skal blive den endelige Arvtager til de store Kapitaler, — Seigneur Reuzer eller det maaske endnu ikke fødte Drengebarn af Korskirkens Menighed.»

«Seigneur Reuzer eller det ufødte Drengebarn

af Korskirkens Menighed,» gjentog Mægler Pratjemacker med Eftertryk. Han iagttog med Glæde Bevægelserne i Reuzers Ansigt, han saa paa ham fra Siden, ubemerket, og da han fandt Pausen lang nok, udviklede han i korte Sætninger, hvor stor Sandsynlighed der var for, at Arven kunde tabes for Reuzer: Sæt at Hustruen døde, at Barnet døde, at Hustruen slet ikke fik et Barn, eller at hun fik en Datter!

Mens Pratjemacker talte, sad Prokuratoren med lukkede Øine i sin Stol. Og da de smaa graa Øine omsider aabnede sig med noget af et Smil, var Reuzer ikke ganske sikker paa, om det betød Haan eller Hjælp, godt eller ondt. Han syntes Uhyggen talte ud af Prokuratorens Blik. Øinene skelede saa underlig, thi naar Prokuratorens ene Øie saa en lige i Ansigtet, saa keg hans andet Øie ud til Siden.

Men Jollis tog atter Testamentet frem, leverede det til Reuzer og bad ham læse nok en Gang og erindre, at selv de største Vanskeligheder kan beseires af en Prokurator.

Reuzer var selvfølgelig straks paa det rene med, at han vilde ofre Guld og bestille Prokurator — Prokurator Jollis — hvis det kunde sikre ham, men her var neppe Hjælp at faa og Redning nogetsted at øine.

«Thi Sagen er,» bemerkede Reuzer, «at Testamentets Mening er tydelig og klar. Den Prokurator, som vil gjøre sort til hvidt i denne Sag ved

Spidsfindigheder og ved List, han vil tabe; thi Dommerne vil helt naturligen blot dømme efter den moralske Ret.

Men Prokurator Jollis strakte Haanden ud for at afværge en saa taabelig Tale og begyndte sin Belæring:

«Den moralske Ret, Seigneur? Ifald Dommerne skulde adlyde, hvad I kalder den moralske Ret, ifald Dommerne ei havde Loven, Bogstavernes Labyrinter, da vilde den ædle Jus ei mere være Vindenskab. Da var der ingen Prokurator mer.

Nei, I gjør Jer skyldig i de største Vildfarelser anbelangende Jus og Ret. Han maa se det anderledes an. Han maa erindre sig, at al Ret rigtignok er baseret paa Moralens Fundamenter, men da Moralen vitterligen haver tvende Sider, maa enhver Sag anskues fra tvende Sider eller fra en af de tvende, — alt efter Sagens Beskaffenhed og Natur. Og i Harmoni med saadant Tingenes Factum, vil per consequentiam Dommere vide at give deres Vota. Moralen er, mine Herrer, at ligne med vor Klode, der for det menneskelige Syn fornemmes og anskues som det ene faste og urokkelige Fundament, medens bemeldte Klode, seet fra et mere eleveret og Jorden uafhængigt Punkt, er svævende og helt det modsatte af det urokkelige. Moralens ene Side er, mine Herrer, først og fremst den menneskelige-jordiske, saaledes som den føles og erkjendes af Hjertet, fast og urokkelig, men dens anden Side er samtidig, mine Herrer, den

filosofisk-juridiske Moral, der føles, begribes og erkjendes ikkun af Hovedet og Fornuften. Og eftersom Hjertet og Hovedet udi den menneskelige Gestalt er af lige stor Nødvendighed til Legemets Conservation og af lige stor Agtværdighed, saa er per consequentiam ogsaa Hovedets Moral og Hjertets Moral af samme Nødvendighed og Anseelse.

Allerede fra Oldtid af haver de største Tænkere erkjendt denne Moralens dobbelte Tilværelse og dens Ret. Allerede Cicero haver paapeget og erkjendt dette udi hans fortræffelige Tale for Milo, hvilken Tale saavel udi Tanke som Eloquentia er af lysende Pragt. Cicero fremlægger, at udi Krigens Tid sove Lovene. At dræbe sin Næste udi Fredstid strider per Eksempel nu som før mod den menneskelige-jordiske Moral, som Hjertet tilsiger, hvorimod Hovedets filosofisk-juridiske Moral tillader, at samme Ugjerning øves udi Krigstid, hvor den endog er Herren til Velbehag, idet begge Parter under Bøn til Herren slagter ned et Hobetal af Regimenter. Heraf, mine Herrer, bevises Moralens Bevægelighed til sine tvende Sider. Og ligervis som Livet udi Materien er bygget paa Bevægelsens Princip, saa er ogsaa det aandelige Liv funderet paa Bevægelsens Princip udi Moralen.

Og vi ville nu i dette Fald følge Ciceronis Vei, og Spørgsmaalet er altsaa, om hans Forhold til Tengermanns Testamente eller rettere til det ufødte Drengebarn af Korskirkens Menighed kan erklæres «inter arma» eller som et Krigsforhold.

Dette maa besvares bekræftende; thi ligesom Nationerne ifølge den filosofisk-juridiske Moral erklære hinanden lovligen Krig for at opnaa Fordele, saa haver ogsaa Seigneur Reuzer den samme Ret som Nationerne.

Ergo erklære vi herved Krig mod det ufødte Drengebarn af Korskirkens Menighed. Og vi er da per conseqentiam i Overensstemmelse med Moralen.»

Reuzer maatte le, — han gløttede bort paa Mægleren, men Pratjemacker sad alvorlig og lyttende til Belæringen, som om det var til Hjælpepresten, naar han lagde Skriften ud.

«Svar mig, Prokurator Jollis,» spurgte Reuzer, «hvilken Moral benyttede han nys, da han persede den arme Karl for 50 Rigsdaler, endskjønt den gamle, saa vidt forstaaes, havde erlagt sine Renter til punktlig Tid?»

«Den filosofisk-juridiske. Den vil vi ogsaa benytte i vor Kamp mod Testamentets 2den Part. Men en anden Gang benytter jeg maaske den menneskelige-jordiske Moral. At søge at finde de dunkle Stier mellem de tvende Moraler, det er Livet, mine Herrer! Jordens aandelige Poler dannes af de tvende Moraler. Alt, hvad der dagligen foretages udi det merkantile, udi Statssager, udi det private, udi det geistlige, — alt dette svinger hid og did mellem de tvende Moraler. De tvende Moraler er Verden, mine Herrer, og saa længe ingen formaar at gjøre den bedre, end den er,

saa længe vi maa forblive i Verden paa de gamle Principer, — saa længe ere vi alle tilhobe Slaver af de tvende Moraler. De tvende Moraler er Jus, mine Herrer, og Processerne ere de tvende Moralers brændende Altarild og hellige Glød. Og efterdi jeg er Prokurator, efterdi Jus er min Haandtering, mine Herrer, er jeg Yppersteprest udi templum juris og udi Moralens hellige Lund. Jeg er Prokurator, — til Tjeneste! Jeg kan gjøre sort til hvidt, — til Tjeneste!»

«Ja, I haver min Salighed Ret,» lo Reuzer, idet hans Agtelse for Prokuratoren steg betydelig, «I haver Ret. Lad os begynde Kampen mod andre, saaledes som andre kjæmper mod os. Men hvormeget vil det koste at sikre sig hans udmerkede Hjælp?»

Prokuratoren havde det alt opnoteret og sendte et Papir over Bordet:

«Foreløbig blot nogle tusinde Rigsdaler for at sikre mig de fornødne Redskaber. Jeg maa pro primo sikre mig en anden Prokurator, i hvis Navn vi fører Kampen, ifald den bliver hed. Jeg maa pro secundo sikre mig Prest og Klokker og adskillige andre Personer. Og Jers Opgave, Seigneur Reuzer, er pro primo at underskrive dette Papir, hvorved vort Kompagniskab er beseglet, og pro secundo bliver det hans Sag at skaffe sig en Søn. Thi udi Testamentet staar intet om, at hans Søn skal være med Jomfru Pegelau. Her er netop Testamentets svage Punkt, hvor Krigen kan føres,

ifald det bliver os fornødent. Ergo, Seigneur Reuzer, maa han skaffe sig en Søn anderswo, helst tvende, paa det, at man haver alt i Orden, ifald Reserve er fornøden.»

Pratjemacker lo, gned sig i Hænderne og spurgte Reuzer, om han nogensinde i sit Liv havde stødt paa et mere klogt og sindigt Hode — end Prokurator Jollis.

Nei, Reuzer havde aldrig truffet Magen. Han lo over sin værdige Opgave, men forbeholdt sig at konferere nærmere med Prokuratoren om Detaljerne.

Prokuratoren paatog sig at lede det hele og føre Kampen for Reuzers Ret. Og da Reuzer havde underskrevet Kontrakten, saaledes som Jollis vilde have den, og da han havde udstedt et Papir, som sikrede Prokuratoren og Mægleren den fornødne Driftskapital, foreslog Jollis, at der skulde drikkes for et godt Udfald.

Reuzer greb en engelsk Dram, som Mægleren skjænkede op, og han skyllede Drammen ned med en Slurk Øl.

Men da bankede Prokuratoren i Bordet: «Seigneur, I haver min Salighed ikke mere Viden om en Drams Indtagelse end om de tvende Moraler. Han maa alle Tider tage Øllet først og derpaa Drammen, paa det at Øllet kan præparere Halsen til Drammens Modtagelse; thi derved forlorer han ei Smagen af den bedre Del og brænder ei heller Halsen. Det kalder man paa Kjøbmandsstuen «ein

Stettiner», thi Skippere af Stettin og Wismar haver introduceret saadan Skik os alle til Plaisir og Avance. Desaarsag, mine Herrer, — «ein Stettiner»!»

Mægleren fyldte Glasserne.

««Ein Stettiner» for hans Jomfru Pegelau og paa hendes Sundhed,» foreslog Prokuratoren.

«Og «ein Stettiner» for hans tvende Sønner,» skaalede Mægler Pratjemacker.

JOMFRU PEGELAU BLIVER MADAME REUZER.

Dagen var der alt. Hun vidste neppe af det, saa hurtig var den kommen. Og Blomsterne var ogsaa der, de hun altid havde tænkt maatte være tilstede i rigt Flor paa en Bryllupsdag.

Der var røde Roser fra gamle Achtein Rosentræder. Den gamle Herre sendte altid røde Roser til de unge Piger og en liden Hilsen med Egard paa fransk; det gjorde han af gammel Vane.

Fra Hammeckens stod Glasset fuldt af Markblomster, fra Veninderne kom Forglemmigei, og fra Naboerne en Krans af eviggrønne Grene.

Dagen var der.

Og Jomfruen gik i sit Kammer i Blomsterduft. Det var Længslernes Dag, Drømmenes. Den hun ofte havde vovet at tænke paa med bankende Hjerte i hemmelig Fryd og ufattelig Glæde — dengang hun endnu ikke var trolovet.

Men nu, da Dagen kom, syntes Jomfru Pegelau, at den var bleven en helt anden. Hjertet bankede nok endnu, ligesom før, hver Gang hun tænkte paa Manden, paa det nye og paa Forandringens Gaader; men Hjertet bankede uden den jublende Glæde, som havde fyldt hende før.

Jomfru Adelheid kunde ikke jage Sjælens dybeste Spørgsmaal bort, derfor stillede ogsaa idag et mægtigt *hvorfor* sig frem for hende.

Hvorfor tog hun Reuzer?

Hun forsøgte at se i Sammenhæng. Den unge Seigneur var kommen til hende, dengang Sindet endnu var oprevet efter Søsterens Død. Hun vidste neppe, hvad hun gjorde i de Dage; hun var viljeløs, var borte fra Verden og fra alle Refleksioner, og hun fandt hvile i Reuzers kjærlige Ord, lægende Hvile. Ingen kunde tale som han om Sorgen. Han vidste mere end de andre; han maatte engang selv have lidt meget, syntes hun. Og der var en sjelden Kraft i hans Tale, der var noget bedaarende i Sproget med det fremmede Tonefald, og der var i de brændende sorte Øine en forførende Ild. Hver Gang hun var i hans Nærhed, beherskede han hende, hun kunde være bange ham sommetider, hidsig, høi, solbrændt og fremmed, som han saa ud. Intet Under, at Folk sagde, at Reuzers Fortid var en Gaade. Slig maatte den se ud, som havde en Gaade bag sig. Ja, de ymtede endog om, at han havde tjent blandt Kaperne i Syden.

Men sidenhen var Reuzer bleven en anden, det følte hun. Han var mindre opmerksom, kom sjeldnere til Middag — ogsaa om Søndagene — og han lugtede ofte sterkt af Vin. Hun havde især lagt Merke til dette, efterat han var bleven rig, og Folk begyndte allerede at tale om det.

Hun forsøgte at skyve Tankerne bort. Hvorledes vilde det vel gaa, dersom man hørte efter, hvad Folk sagde? Og hvorfor skulde hun tabe Troen paa det gode i Reuzer? Han havde jo saa meget at tænke paa nu, da Ansvaret for Tengermanns store Forretning laa helt i hans Haand, og dette kunde forklare hans forandrede Opførsel.

Nei, det var vist hendes Feil, at hun saa det saa skjævt. Hun havde for store Fordringer. Reuzer maatte bestemt være et godt Menneske. De som talte ilde om ham, som sagde, hans Fortid var dunkel, og at han elskede Vinen over alt andet, de løi. Der var jo forøvrig mange, som likte ham. Han var meget beundret af Kvinderne, og ogsaa hun maatte beundre ham.

Naar hun tænkte sig om, forstod hun igrunden saa godt det hele. De var kommen i de samme Selskaber og i de samme Familier. Helmer Reuzer var for hende noget saa selvfølgelig, at ogsaa hendes «ja» blev ganske selvfølgelig.

Og dog — —

Nu efterat Sorgen over Søsterens Død var veget længere bort, nu saa hun ogsaa fremover. Hun

saa længere frem, saa at der skulde meget, saare meget til, for at fylde et Liv i Kjærlighed, og der arbeidede sig op en Følelse af, at hendes Hjerte ikke blot maatte tage imod, hvad en Mand skjænkede hende, der maatte ogsaa gives noget, gives meget, gives alt. Og der traadte uvilkaarlig et halvt udvisket Billede frem fra de tidligste Barneaar.

Hun legede med en lyslokket Gut over paa Stranden i Haven hos Trinche Faster, og han delte en Kage med hende. Da blev hun saa glad, at hun sprang hjem og tog Dukken sin, det var det bedste, det mest dyrebare, hun eiede, det var hendes alt, — og hun gav den til Gutten. Men han lo af hende og slog Dukken ud af Haanden, — var sligt noget for en Gut! Gutten flyttede sidenhen ud fra Byen, men hun drømte ofte om sin Ven med de lyse Krøller, hun tænkte paa ham hver eneste Aften, naar Mor havde læst Aftenbønnen.

Nu stod hun i Begreb med at give bort noget bedre, noget endnu mere dyrebart, sit eget Hjerte. Men hun syntes, at hun havde følt en større Glæde, dengang hun gav Dukken bort. Hun syntes den barnlige Kjærlighed havde været saa langt større og dybere.

Men kanske Barns Kjærlighed var større og dybere — ogsaa hos andre. Det skulde vel være saa.

Havde hun bare havt en Veninde, som hun

kunde have betroet sig til. Havde bare Søster Helena levet — —

— —

Mens Jomfru Pegelau tænkte uden at finde Løsning og uden at finde Forstaaelse hos sig selv, følte hun, hvor ensom hun stod i Verden efter Søsterens Død, endskjønt hun havde en kjærlig Mor og Far og en Mands Kjærlighed. Det var Forældrenes Fortrolighed i Tankelivet, hun aldrig havde havt. Hun følte sig forladt.

Derfor blev hun glad, da Pyntekonen kom.

*

De var færdig med Paaklædningen.

«Sæt ikke Rosen der, Madame, lidt høiere, er hun snild — — saa, nu er det bedre!»

Jomfru Pegelau speilede sig. Frisuren skulde eftersees endnu en Gang. Blomsterne blev flyttede høiere op, hvor de tog sig bedre ud. Silkekjolen maatte ogsaa ordnes lidt, saa Blomsterguirlanderne faldt med mere Smag. Der var et Baand, som skulde knyttes, og der var Sko, som skulde passes, smaa nette Sko, bitte smaa — — han havde sagt, at han vilde drikke af de smaa Sko for hende, naar de kom hjem, den hedeste Vin, — det havde han sagt paa deres Troloveleses Dag.

Pyntekonen var færdig og reiste sig: «Jomfruen er nu den skjønneste Guds Engel!»

— I Døraabningen kom samtidig Madame Anche Hammeckens smilende Hode frem:

«Aa, aa, er der Anledning for Madamen at faa et lidet pille Gløt paa Jomfruen? Aa, min Hjerte Poppe,» fortsatte Tante Hammecken, da hun var kommen ind i al sin Vælde, «aa, min Hjerte Due, Allicken, jeg maatte ned i Dreggen at se hende som Brud. Hende, som jeg har holdt over Daaben! Thi i Brylluppet kommer jeg neppe, efterdi min Janche er syg og sengeliggende. Haver han ikke nu i de seneste Dage atter faaet sin Tandpine, tror I? Aa, aa —!»

«Det var snildt af dig, Tanting, at du vilde komme ned i Dreggen; men Tandpine, Tanting? Har Janche Ohm Tandpine, og I kommer ikke i Brylluppet?» spurgte Adelheid skuffet.

«Ja, Tandpine, min Hjerte Poppe, min Alchie; men hos Janchefatter haver dog Tandpinen, siger han, været af saadan curiøs Natur, at den gemenligen sætter sig udi Taaen og til og med udi Storetaaen. Og Janching raaber mig an den ganske Dag, tumler sig i Kojen og skriger som en Barselkvinde og siger, at det formerkes, som om Fanden selv sad inde i Taaen med glødende Jern, Salt, Peber og Skomagersyle. Men nu maatte jeg se hende, rigtig betragte hende nøie, det Hjerte Barn. Aa, aa, hvor skjøn hun er, og hvor hun paa saadan Dag minder om sin salig Søster.»

Her fældte Anchemutter en Taare og tog Lugtevandsflasken frem.

«Aa, jeg maa græde, naar jeg tænker paa hendes salig Søster — — — Men *det* siger jeg,» fortsatte Anche med kraftig Røst, mens Taarerne var som blæst bort, «hun maa have Courage, naar hun gaar udi Ægteskab! *Hun* maa kommandere, *hun* maa regjere, disponere, dominere, *hun* maa sætte Trumfen for!. Mandspersonerne gjør deres Nytte til Penges Sammenskrabelse og til Hus Behov — ja, Gudskelov, og de ere os derhos immer til fornem Plaisir, men udi Ægteskabet bør de forøvrig være for Nul og Nix at regne, ligervis som en Kat udi Kjøkkenet. Ifald Madamen vil have Pus i sit Skjød, da maa Pusen gjerne ligge der, men ifald han viser Klør, da skal han trakteres med Stokken. Aa, aa, min kjære Poppe, dette maatte jeg sige hende, og derfor er jeg ogsaa kommen ned i Dreggen.»

Da Pyntekonen omsider var færdig, og Madame Hammecken havde talt sig træt, tog de farvel.

Adelheid, som havde følt Ensomheden trykkende, før de kom, følte den sterkere. Det var, som om hele Verden blot talte Ord og atter Ord for tilsidst at forlade en stakkars Pige og give hende over til en fremmed Mand.

Tanken paa, at hun nu for bestandig skulde forlade Faderhjemmet og sit Jomfrubur fyldte hende ogsaa med Vemod. Hun saa sig rundt i det lille Kammer, hvor hver Krog, hver Ting, hver Flek paa det gamle Lærredstapet var hende kjær og mindede om Barneaarene og Søster Helena. Der

borte over Speilet var Flekken, som de havde fundet ud lignede en deilig Rose. Der var Flekken paa Brandmuren, den som lignede Papas Hat, Og der stod Ovnen, den lille kjære Ovn, som havde lyst op og sunget saa kjært ved Vintertid.

Graaden kom over hende.

Hun kastede sig ned paa Sengen, holdt fast paa den, krampagtig. Alle Minder samlede sig i Erindringen om Søster Helena. Det kom saa sterkt over hende, saa rent voldsomt. Hun maatte skrige det ud og samle al sin Sorg — Sorg over Livet, Sorg over Døden — i et eneste høilydt Suk. Hun følte, at havde Søster Helena levet, var dette aldrig kommet, det var aldrig kommet derhen — Brudekrans, Bryllup og — ham. Og hun raabte det høit ud, skreg det ud, saa det hørtes helt ned i Stuerne: «Helena! Søstermin!»

— —

Gamle Pegelau fandt Datteren liggende over Sengen. Han forstod og havde merket, at der førtes en Kamp hos Adelheid. Men han vilde ikke gribe ind. Hun maatte komme til ham. Han vidste, at ingen Spørgsmaal, ingen Overtalelse, ingen Trøst vilde hjælpe her. Han havde ikke, som saa mange Fædre, tilskyndet Datteren til Ægteskab. Selv havde hun valgt. Derfor taug han og tog hende kjærlig i Haanden, før han forlod Kammeret.

*

Helmer Reuzer vilde helst vies i Svigerfarens Hus, som det var Skik hos fornemme Familier. Men Adelheid bad om at maatte faa Velsignelsen i Kirken.

— Ved Middagstid strømmede Folk ud fra Mariakirken, mens Klokkerne svingede i de to Søstertaarne og forkyndte, at en af Byens rigeste Mænd var gaaet ind i den hellige Ægtestand, og at Jomfru Pegelau var bleven Madame Reuzers.

«Malene i Bolverket» havde faaet Lov at stille sig op paa Tønnes Bagers Trappe i Dreggen, hvor hun kunde se godt, naar Følget kom forbi. Og Malene havde givet Joas Fløtmand en liden Del af Pladsen til Tak for Friskydsen over Vaagen. Og paa Trapperne nedover Dreggen, i Vinduer og Døre stod Folk Hode ved Hode, tætpakket, spændt og taalmodig, som det var Skik i Bergen ved Bryllupper og Begravelser. Der var kommen baade Mandfolk og Madamer lige fra Nøstekanten for at laane Vindu hos en Slegtning eller god Bekjendt.

«No kommer vi,» raabte en Flok barbente. lystige Gadegutter, — de havde taget Træskoene af sig, gik stram og stiv nedover Dreggen, nogle tudede i Hænderne, andre klapsede Træskoene sammen, — de skulde forestille Byens Instrumentister. Udenfor Tønnes Bager stansede Flokken, de havde faaet Øie paa «Graute-Karen» i et Vindu og «Malene i Bolverket» paa Trappen. Og saa nikkede de til Malene og raabte op til «Graute-Karen»: «No

kommer vi, «Graute-Karen» ! Møs ikje Øgene oppe i Vindøgene!»

Først kom Kirkeværgen i Maria med tysk Hat og med høi Stav, hvorfra der flagrede kulørte Baand. Han banede Vei og slog efter Gadegutterne.

Dernæst fulgte Bruden i Byens fineste Karosse. Brudgommen fulgte ved Siden tilfods, og derefter saaes en broget Skare Seigneurer, klædt i gult, violet, rødt eller grønt, — det knitrede i de tunge Kjoler og i de broderede klaffede Vester. De fleste bar nymoderne Parykker, snehvide og med lang Pisk eller Sløife og Pung og med Ørekrøller; men de ældre havde Parykker af gammel Façon.

Og Achtein Rosentræder bar saamen en gul Paryk fra høisalig Kong Ludvig af Frankens Tid, Forkrøllerne naaede ned paa Maven, og Bagkrøllerne naaede tilsvarende langt bag. Han sad i Portechaise, Byens sidste Portechaise, og Tjeneren, Gesellen fra Bryggen, forestillede Lakei og gik efter gammel høifornem Skik bag Bærestolen med Seigneurens Hat.

Nu fulgte Tyskepresten, Forældrene, Jomfruer og Madamer, og Toget sluttede med Byens Instrumentister. De havde taget sig en liden Morgendug før de gik i Kirken, lod det til; thi sommetider blæste de udenfor Mundstykket.

— — —

Jomfru Felgenhauer gjorde Honnør i Bryllups-

huset, for Madame Pegelau maatte lede Kjøkkenet.

Og Gjesterne gjorde Ære paa Maden. Men Middagens stolteste Øieblik var dog Hammeckens Ankomst, som fandt Sted, kort efterat Reuzer havde takket for Bruden og lovet hende Guld og Lykke.

Seigneur Hammeckens Ankomst signaliseredes allerede ude fra Kjøkkenet, idet han tørnede mod en Stol, hvorpaa Stegekonen havde sat fra sig Tallerkener. Janchefatters Brøl over den saarede Stortaa blandede sig med Singlet af det faldende Kjøkkentøi.

Mutter Hammecken seilede først ind, hun var vældigere end nogensinde, fordi den blomstrede sjøgrønne Kjole var opsat med franske Spiler, saa Naboerne ved Bordet, Klokkeren og Skoleholderen, blev ganske klemt — behagelig forresten. Janchefatter hinkede efter og hilsedes af Achtein Rosentræder:

«Mes dames et messieurs! Vor høiædle, gunstige Ven, Seigneur Hammecken, Marchand tres renomme, arriverer ligervis som Stiftsbefalingsmanden med Salut og Gewalt. Lader os ligervis begegne ham med Salut og Gewalt!»

En Raslen af Stoler, Klirren med Glasser og endeløs Jubel fortalte Hammecken, at Selskabet af ganske Hjerte ønskede hans gemytlige og tykke Person velkommen.

Pegelau førte ham tilbords, klappende Vennen

medlidende paa Ryggen og skjænkende ham et Bæger af den søde spanske Vin.

Hammecken stønnede og nikkede rundt om til venstre og til høire, og saa vendte og flyttede han Foden, indtil han fik den i en nogenlunde smertefri Stilling.

«Den Tandværk, som jeg haver udi Taaen,» smaalo han efter den første dybe Slurk Vin, «haver sin geheime Aarsag derudi, siger Anchemutter, min Hjerte Kvinde, at jeg nyder formeget og for ofte den søde Vin udi de bedre Lag og Kompagnier. Thi, siger hun, saasom Sukker er skadeligt for Tandbenet, er det item skadeligt ogsaa for Fodbenet. Tro det, hvo der vil!»

«Har jeg Ret eller har jeg ikke Ret,» afbrød Anchemutter.

«Madamen har Ret,» raabte Selskabet, og dermed klinkede de lystig for Madame Hammecken.

Men Klokkeren smilede som altid og greb sit Glas: «Jeg vil dog faa Lov at antyde, at der alligevel maa være en Feil udi min Hjerte Nabomadames Anvisning. Thi jeg staar her vitterligen med mit Glas som en Synder og maa bekjende, at jeg gemenligen nyder mere af den søde Vin end Pastoren, hvis Smag er desto anseeligere for aqua vitæ, og dog haver min Tro Hjælpepastoren faaet Tandværk udi Taaen, ligervis som Seigneur Hammecken, medens Klokkeren er gangen fri. Hvo kan faa saadant til at rime med Madamens Forklaringer? Nei, lader os alle drikke!»

Hjælpepresten satte Nyver i Panden, kremtede og smaahostede. Den Gang likte han ikke Skriftemaalet.

Og der blev drukket. Thi nu bar Tante Felgenhauer ind den store Pokal «De ehrbaren Stede».

Achtein Rosentræder reiste sig og modtog Pokalen for at udbringe Kompagniets Skaal:

«Velfornemme Seigneurer, ædle Madamer og dydbetyngede Jomfruer! Naar jeg efter gammel Skik som Nestor udi Det rette Kompagni hæver denne Pokal, saa sker saadant i denne Dag pro primo, efterdi tvende Sjæle, som her hos sidder, haver præfereret at leve udi Ægtestand. Anbelangende Ægtestanden, saa vil jeg ikkun sige, at om end jeg ingensinde haver kunnet fornemme den Profit og Avance, som bemeldte Ægtestand siges at bringe, maa jeg dog antage, at oftbemeldte Ægtestand medfører adskillig Progrès, Avancement og Avantage, efterdi helt kloge Hoveder, ja selv Negotiens Spidser, sees at præferere denne Stand. For min Del kan jeg blot eragte, at ifald jeg var af Ungdoms Aar og Geist, ifald jeg ei havde Ein ehrsamer Kopmanns Ambt at beklæde, og ifald jeg skulde finde Avance ved at couplere mig med en Jomfru udi mit Logement, da vilde jeg min Salighed have valgt den elskelige og dydædle Jomfru Pegelau. Jeg vilde valgt denne velfornemme fredfulde Jomfru, efterdi hun neppe med Gewalt, Bombardement, megen Talen

og Tracasserier vilde traktere Gemalen, saaledes som gemenligen er at observere udi oft- og tidtbemeldte Ægtestand — — —»

«Aa, prat,» afbrød Mutter Hammecken høit og med Fynd og Klem, «prat han was fore! Han vilde nix kunne gjøre udi Ægtestanden, den forstokkede Ungkarl, han til alle Tider haver været, min Hjerte Ven!»

«Mes dames, messieurs,» fortsatte Rosentræder, som om han ikke havde hørt Anche Hammecken, «Lykke og Avance ønske vi de tvende.

Pro secundo haver jeg at drikke for Kompagniets Velgaaende. Og siger jeg da, som før: Maatte Det rette Kompagni aldrig mangle høie Materier, hvorom der kan disputeres, hvad enten det berører Musiken eller og de skjønne Konster samt Negotien. Maatte det gode Humør aldrigen fattes Kompagniet. Og maatte vi aldrig fattes Vin!»

Da Skaalen var drukket sendte Achteinen De ehrbaren Stede videre til Borddamen, Madame Clamer Meltzers, og neppe havde Pokalen vandret rundt, før Tante Felgenhauer var parat med «in memoriam». Pegelau løftede den for de bortgangne. Og Bruden græd.

Men snart efter gik Passiaren atter lystig, som før, og Tante Felgenhauer bar ind baade «Venus» og «Bacchus» og Pokalen med de hængende Kjeder. Skoleholderen gned Hænderne, og Klokkeren puffede Madame Hammecken, saa det knagede

i Fiskebenskjørtet, begge Herrer tog Sigte paa «Bacchus»; thi de var just ifærd med Middagens federe Del, og «Bacchus» var alene om Brændevinet.

Og da der efterhaanden blev baade spist og drukket godt og tæt, blev først Skoleholderen hjulpet stille ud. Han holdt for tredie Gang en Tale for Tengermann, den gamle Ven, — han troede, Tengermann sad ved Bordet og fremdeles var «ved Mynten».

Dernæst blev en Seigneur fra Stranden ledet ud.

Og en god Time efter Middagen, da Gjesterne var spredt i Stuerne, kom Turen til Klokkeren. Han havde taget Parykken af sit skaldede Hode for at lufte og svale det efter Middagens Anstrengelser, og stod midt paa Stuegulvet i høirøstet Passiar med Madame Hammecken. Da opdagede Klokkeren en skaldet Person i Pegelaus store Speil; han saa den fremmede i Ryggen. «Men kjære Madame,» snøvlede Klokkeren, «her er dog saa mange pyntelige Folk tilstede, men hvo er den skaldede Monsør, som vi ser der foran os; jeg haver min Tro ei seet ham tilforn her udi Laget. Hun maatte forestille mig for den pyntelige Person.»

Men da maatte Mutter raabe Janchefatter hen. Han kom hinkende, Stakkar, men fik til Belønning en forfriskende Latter; thi Anche forklarede med Sving i Sproget, at Klokkeren havde seet sig selv i Nakken i Pegelaus to Hamburgerspeil, — som en ukjendt pyntelig Person.

Kort efter blev Klokkeren hjulpet ud.

— — —

Mens dette gik for sig i Stuen, talte Bruden med Gjester og Venner i Spisestuen, hvor der var ryddet efter Middagen og dækket Kaffebord med varmt Vand og Sukker til den duftende Rhum.

Blandt Gjesterne hilste hun ogsaa paa den unge raske Skipper Pütter. Allerede ved Bordet var hun bleven opmerksom paa ham, for hun syntes at have seet Ansigtet før, men hvor og naar kunde hun ikke erindre. Han var Gjest hos Seigneur Ehlers paa Torvet og inviteret til Bryllups med ham.

Skipperen havde forladt baade sit «Glas varmt» og den lille Kreds, hvor Mægler Pratjemacker, Prokurator Jollis og andre glade Herrer talte om Tidernes Pinagtighed, og han førte Bruden et Stykke bort, saa de kom ud af Hørevidde.

«Lad os staa her, Madame,» Skipperen blinkede og pegede paa Kredsen, «thi ellers forstyrrer vi de Karle i deres Forretninger. De klager alle over pinagtige Tider, hvilket er et ubedrageligt Tegn paa, at Mæglere, Kjøbmænd og Prokuratorer tjener Penge. Men nu paa denne Dag falder andet mig ind end Skuder og Forretning. Jeg er Sjømand, Madame, Skipper og seiler ret paa for god Vind uden at krydse mig frem, og derfor siger jeg bare saa meget som Tak for sidst. Det er længe siden. Men kanske Madamen alligevel erindrer sig en liden Knegt, som slog Poppen ud

af hendes Haand. Det er længe siden. Det var hos Trinche Faster ude paa Stranden?»

Adelheid havde allerede gjenkjendt sin Barndoms Legekamerat. Hun rødmede og merkede, at han saa det. Om lidt svarede hun famlende, at hun ikke havde glemt det, og da lyste det op i Skipperens Ansigt.

«Og I, Skipper Pütter, har I alle disse Aar faret vel og havt det godt?»

«Aa ja, saa omtrent, faret vel og havt det godt,» gjentog Skipperen tankefuld. «Men kan hænde, det bliver en haard Tørn for mig, den som nu fanger an.» Han saa paa hende, og hun slog Øinene ned. «Jeg er Sjømand, Madame, og vant til at gaa paa og nytte Tiden. Leiligheden er knap ikvæld. Derfor seiler jeg ret frem og siger bare som saa, at jeg i disse mange Aar tænkte paa hende baade i godt Veir og i Kuling — kanske mest i Kuling og Storm, naar vi havde Kav med at komme klar af Land. Som Gast tænkte jeg paa hende, tænkte, at jeg helst fik vente med at se Jomfru Pegelau igjen, indtil den Dag, da jeg var bleven Skipper.

Nu er jeg bleven Skipper og fører «Det danske Vaaben», den fineste Skuden fra Bergen, og Skuden eier jeg halvt med Ehlers. Derfor seilede jeg hjem i Haabet om, at jeg ogsaa skulde føre den fineste Jomfru fra Bergen — og eie hende helt alene. I forstaar, Jomfru Pegelau, — lad mig endnu kalde Jer med det

Navn, — at det er en haard Tørn for mig at finde Jer trolovet og en haard Tørn at gaa til Bryllupsbord. Men jeg har været med Respekt et Fæ. Jeg skulde seilet hjem, Jomfru Pegelau, som Gast, seilet hjem, da Baadsmanden sagde det, for Baadsmanden var ligesom en Far for mig. Jeg skulde seilet hjem, som Matros, friet og faaet et ærligt nei eller et ærligt ja. Men jeg var stor paa det — skulde være Skipper. Og nu høster jeg vel Lønnen som fortjent.

Nu tager jeg min Tørn alene. Imorgen er alt klart. Nyt Blokverk i Taugene. Jeg heiser min Klyver og letter mit Anker for gamle England. Og saa synger vi: Ohei, oho —

Men lad os ikke snakke mere, Jomfru Pegelau. Der er Folk agter os paa Post. Saameget skal hun dog vide, at den Dag Skippen Pütt, thi det er mit Godveirsnavn, som er kjendt baade i Dreggen og i London og Amsterdam, den Dag Skippen Pütt seiler Riggen overbord og gaar nedenom og hjem, den Dag tænker han paa Jer, Jomfru Pegelau.»

Hun saa ham fast i Øinene. Der var en fin Bevægelse om hendes Mund, et lidet Træk, som om Graaden var nær. Men hun talte rolig og fattet:

«Hvorfor seile Riggen overbord, Skippen Pütt, — om jeg maa kalde ham ved Godveirsnavnet?»

Men Skipperen trak bare paa Skulderen og tog hende fast i Haanden. Og saa gik han tilbage til den lille Klynge, som sad ved et

«Glas varmt» og talte om Skibsfart og Kjøbmandsskab.

— — —

Ud paa Morgensiden gik de sidste Gjester. Ungdommen tog Veien over Øvregaden, hvor Reuzer havde kjøbt Hus, og udenfor Huset blev raabt Leve for det nygifte Par med Ønske om langt Liv og Lykke.

Men den gamle Achtein Rosentræder sad endnu en god Stund ved «en Dram» og talte med Seigneur Pegelau og med sin ehrenfeste Kollega Winkelmann — om Handelens Ruin for de vendiske Stæder.

Solen var forlængst over Fløifjeldskammen, da de tog farvel. Men Achteinen havde alligevel en Lygtebærer med hin Sommermorgen; thi man er Seigneur, sagde Rosentræder, og maa holde paa Formerne.

Pegelau smilede over Lygten og saa efter dem.

Der laa en let Taage indover Bryggen. Solen vilde snart jage den.

Foran gik Gesellen med en svær Messinglygte, som svaiede paa sin udskaarne Stang. Derefter kom Sekretær Winckelmann, Kontorets øverste Embedsmand, med afmaalte taktfaste Skridt. Men hans Kollega, Achteinen, fulgte et Stykke bag, og han svaiede paa de spinkle silkeklædte Ben i Takt med Lygten.

Snart var Gjengangerne fra den tyske Handelsmagt forsvundet i Morgentaagen.

ÆGTESKAB.

De havde forladt Bryllupshuset noget tidligere end Gjesterne, og var netop kommen ind i Hjemmet paa Øvregaden.

Hun frøs, da hun kom ind. Han, som allerede om Morgenen havde besøgt Prokuratoren og svinget sine «Stettinere» og som sidenhen havde nydt Pegelaus Vin til Overmaal, var ikke rigtig stø paa Benene.

Hatten og Kappen blev slængt paa en Stol, den første han traf paa. Selv stillede han sig ved Døren til Sovekammeret og begyndte en længere ofte usammenhængende Tale. Tungen var lammet af Drik og gik i Bugt sommetider, og Ordene kom stødvis frem, stundom paa gal Plads.

Hun havde aldrig seet ham slig. Hun kjendte ham ikke igjen. Og hun følte det, som om han morede sig over hendes Rædsel.

Efter en længere Ordflom, hvis Indhold tildels

var saarende for den unge Brud, blev han staaende taus en Stund og med stive Øine fæstede paa hende.

Hun lænede sig mod Væggen, som for at værge sig. Buketten, hun havde havt i Haanden, da hun kom ind, laa ved Siden af hende paa Gulvet.

Om lidt løftede han Armen og pegede paa Sovekammerdøren.

Det forfærdelige Øieblik var kommet. Hun skalv i Rædselen, vilde skrige, men kunde ikke — hun bare stirrede bønfaldende paa de glødende Øine, som vilde sluge hende.

Men da kom der en fremmed Kraft over Adelheid, hun syntes, Madame Hammeckens advarende Ord blev hvisket i Øret og det gjentog sig ganske tydelig:

«Hun maa have Courage, naar hun gaar i Ægteskabet, *hun* maa kommandere!»

Adelheid gik frem fra Væggen, lige hen til Manden og pegede, ligesom han, paa Sovekammerdøren:

«Gaa I derind, Helmer Reuzer, jeg kommer, naar det er min Tid!»

Han saa paa hende, uforstaaende, og gik. Han adlød, som Tilfældet ofte er med Berusede, dersom de tages kort, bestemt, men høflig. Den uventede Kraft, hendes Personlighed, præget som den var af gamle Slegter, og hendes Ro tvang ham ind.

I det samme Øieblik smækkede hun Laaset for Døren og faldt i Krampegraad over Kanapeen.

— — —

Her kjæmpede hun ud en tung Sjælekamp, mens Manden efter mislykkede Forsøg paa at aabne Døren var faldt i Søvn.

Og det var et mangehodet Uhyre, som vendte sig mod den ulykkelige unge Kvinde paa hendes Bryllupsnat. Tankerne stormede frem uden Skaansel, nogle førte Sorg og Smerte med sig, andre Rædsel, atter andre kom som Lysglimt, men de lyse Tanker var ulovlige, syntes hun. Tankeuhyret sled og rev i Sjælen og sagde saa aabenbart, at hun ikke elskede sin Mand. Og neppe stod dette klart, før hun syntes at se Skipper Pütters lyse, faste Blik. Og Uhyret hviskede mere, — om Flugt fra Manden og Hjemmet. Og det lod hende se Byen, som den vilde tage sig ud Dagen derpaa. Hun saa Sladderens mægtige gule Flom rinde tyk og sleip udover Byen, hun saa den fylde Kjøkkener, trænge ind i Stuerne til Madamernes Kaffemøder og videre frem til Seigneurernes Børsmøder under Skuret. Og hun saa sin gamle Fader nedbøiet af Sorg.

I det samme hørtes Raab fra Gaden, og hun fór gysende sammen. Det var de sidste Bryllupsgjester, som vaklede hjemover. De stansede op og raabte om langt Liv og Lykke for Reuzers.

Det lød som Spot — — —

Da var det, Smertens Bæger blev fyldt for Adelheid, og hun bad en Bøn til Gud om Fred.

Lidt efter lidt sank det trætte Hode mod Puderne i Kanapeen. Armen, den smekre hvide, som den Nat havde truet og overvundet sterkere Arme, faldt slap ned, og de store lyse Øine lukkede sig efter Dagens Anstrengelser og Sjælekampen.

— — —

Hun drømte.

At hun stod ombord i «Det danske Vaaben». Hun stod med Skipper Pütter agter paa det høie Dæk, hørte Gasternes Sang, da de satte Seil.

De stævnede mod gamle England, hun og han, og de lagde Sorgen og Menneskene bag sig.

— — Den Nat var Jomfru Pegelau ombord i «Det danske Vaaben».

Og saaledes gik det til, at hendes Bryllupsnat blev den skjønneste Nat, hun havde levet.

*

Men da Dagen stod ind i Hjemmet, som var hendes, og som havde faaet Almagtens Velsignelse, rødmede hun over Drømmen. Dagens Lys faldt paa de smaa Sølvgjenstande fra Hjemmet i Dreggen, Barndomserindringer, som stod til Pryd paa Stueskabet. Lyset faldt paa det gamle Billede af Rostock, Familjeklenodiet, som Far havde givet bort. Og Lyset kaldte Pligtfølelsen frem, og hun fandt Undskyldninger for Mandens Opførsel. Han var

vel ikke stort værre end andre Seigneurer, naar hun erindrede de mange mørkfarvede Ægteskabsfortællinger, som Madamerne serverede i Kaffemøderne — ogsaa naar der var Jomfruer tilstede. Tingen var blot den, at hun altid havde betragtet disse Fortællinger som noget trist og stygt, der var hende fjern og uvedkommende og som aldrig vilde ramme hende. Det havde aldrig faldt hende ind, at hendes Lykke, hendes Hus, hendes Illusioner kunde berøres af Ægteskabets Tempelskjændere. At hendes Bryllupsdag skulde ende som en hjerterivende Scene med en beruset Brudgom, vilde hun aldrig have troet.

Men det var alligevel blevet saa. Og hun fik resignere. Hun, som de andre Kvinder. Og hun fik tage Kampen op. Hun, som de andre. Thi at flygte fra sit Ord og fra den Sorg, Modgang og Skuffelse, som nu knyttede sig dertil, var jo blot Letsind og en Opgiven af Troen paa det godes Magt. Den kunde hun ikke opgive. Hun følte, vidste og erkjendte, at der selv for det sletteste Menneske kunde komme den Dag, da der begyndte en Udvikling mod det gode. Og Dagen kunde ogsaa komme for Reuzer. Letsindighedens og Flugtens letkjøbte Vei kunde hun ikke søge. Hun vilde tage Kampen op. Og Jomfru Pegelau seirede over sig selv. Hun blev i sin Tankegang atter Madame Reuzers.

— — —

Skade blot, at de menneskelige Beregninger

ofte pleier at føre bort fra Virkelighedens og Livets krogede Vei.

Adelheids Liv blev ikke det, hun havde beregnet. Thi Helmer Reuzer var bleven en anden, efter den Dag, Tengermanns Testamente gjorde ham til en af Byens rigeste Mænd.

Han var blevet et andet Menneske efter at have gjort Prokuratorens og Mægler Pratjemackers Bekjendtskab, — Mændene med de tvende Moraler.

Han var jevnlig beruset, — af Testamentets Guld og af Prokuratorens «Stettinere».

*

Allerede Dagen efter Brylluppet sad han om Middagen ophidset af Vin og tiltalte sin Hustru haardt og hensynsløst, fordi hun, som han kaldte det, havde vovet at behandle ham, Helmer Reuzer, en af Byens rigeste Mænd, som et Kvæg, man lukker inde. Hendes Opførsel paa Bryllupsnatten var uhørt i det gode Selskab, det var et Brud paa hans Ret og hendes Pligt, det var en Haan mod ham, en Gemenhed, som han dog vilde prøve paa at glemme.

Dette havde ikke Adelheid ventet. Derfor satte hun haardt mod haardt. Og som Svar paa Tiltale bemerkede hun, at hun fremdeles ikke agtede at modtage nogen Tilnærmelser, saa længe hans Tale og Fremfærd ikke forandrede sig. Hun vilde fra nu af indrette sit Hjem i Arkværelset.

Men hun bad ham ogsaa erindre, at de havde levet Trolovelsens Tid i Fred og Venskab; hun bad ham blive som før, da kunde alt blive godt igjen.

Han lo foragtelig. Bruddet var gjort.

Og Reuzer viste sig fra den Tid mere og mere ubehersket. Tanken paa, at hun kunde bringe ham til Tab af Arven, naar Aaret var omme, plagede ham ikke; thi han stolede paa Prokuratorens Ufeilbarlighed og fulgte hans Anvisninger. Men det var hendes Trods, som eggede, og derfor plagede han hende, naar de ved Maaltiderne var nødt til at være sammen.

Da var der Stunder, hvor den ægteskabelige Kamp gik over til Haandgribeligheder, og han kastede efter hende, hvad der laa for Haanden. Men alt mødtes af Adelheids Ro og Kulde.

Havde hun bare havt Anelse om Testamentets anden Part og om den ophidsede Tilstand, Manden derved sattes i, havde hun kjendt til Prokuratorens og Mæglerens giftige Inflydelse, ja, hvem ved?

Efter en Maaneds Kamp og Kiv, hvor Reuzer indsaa, at han ikke magtede at kue sin Hustru eller befale over hende, og efterat Frygten for at tabe Tengermanns Arv var betydelig formindsket — efter Prokuratorens Formening, kom hans Sind til mere Ro.

Han opdagede, ligesom i Trolovelsens Tid, at hun var vakker, bedaarende vakker, og han for-

søgte at tage hende i Haanden, drage hende til sig.

Men da forlod hun Værelset.

Han forsøgte fremdeles at tage hende med det gode, med kostbare Gaver og stor Honnør. Men det virkede ikke ægte nok, fordi Reuzer manglede den rette Kjærlighed til sin Hustru. Dengang han trolovede sig med hende, den noble Jomfru Pegelau, stod hun rigtignok for den fattige Skriverkarl som noget uendelig høit og attraaværdigt. Men nu, da han var den stenrige Reuzer, som hele Byen, saa omtrent, bøiede sig for i Ærefrygt, nu skulde han, dersom ikke Testamentet havde været saa rent forbandet paa et enkelt Punkt, egentlig have en Dame af adelig Stand.

Vakker var hun alligevel, — det fandt han fremdeles. Vakrere end Pigerne i den store Sal i «Altona». Han fik forsøge paa at prøve sig frem med det gode.

— Og kanske han havde vundet Jomfru Pegelau ved Hjælp af Fred i Hjemmet og de mange smaa Artigheder, dersom «Stettinerne» ikke havde staaet i Veien. Nu lod hun Gaverne ligge, og han vandt ikke frem.

Men den Krisis, som nødvendigvis maatte indfinde sig i dette sygelige Ægteskabsforhold, da Prokuratorens og Mæglerens Gift havde virket, udeblev ikke.

MADAME REUZER BLIVER ATTER JOMFRU PEGELAU.

Næsten et Aar var gaaet siden den Dag, Jomfru Pegelau flyttede ind i Reuzers Hus paa Øvregaden. Hun boede fremdeles i Arkkammeret, og de spiste sammen nedenunder i det største Fremværelse til Gaden.

Hvad Reuzer i denne Tid havde foretaget sig baade i og udenfor Ægteskabet, var planlagt og ledet af Prokuratoren.

Saaledes fik Reuzer efter Prokuratorens Anvisning en Søn med Mesterbager Hüneckens Kokketøs paa Stranden. Dermed, erklærede Jollis, havde man opfyldt Fordringen i Testamentets 2den Part. Klienten var gift paa fastsat Maade med Jomfru Pegelau, og han havde til fastsat Tid en Søn, hvis Indtræden paa Skuepladsen forøvrigt afhang af Sagens Udvikling. Foreløbig var det en Hemme-

lighed, som ved Prokuratorens ihærdige Arbeide var ordnet paa betryggende Maade.

Alle Forsigtighedsregler var tagne. Da saaledes Mesterbager Hünecken ymtede om at gjøre Vrøvl, fik han af Reuzer gjennem Prokuratoren et rentefrit Laan paa 400 Rigsdaler til en ny Bagerovn; og det hjalp.

Klokkeren, som havde besørget Moderen og Barnet anbragt paa Landet i en passende Afstand fra Byen og som havde ordnet Taushedsløftet hos Prest og Klokker, fik Hjælp til at kjøbe Hus i Marken.

Skoleholderen, Stakkar, blev ikke med paa Forretningerne. Han studsede bare paa, hvorledes hans Ven, Klokkeren, saa pludselig var bleven «ved Mynten». Og han foreslog et Glas Øl og en Dram paa Kjøbmandsstuen i det aller inderste Rum. Selv maatte han betale Kalaset og han maatte sande det gamle Ord, at jo flere Penger Folk faar, desto gjerrigere bliver de.

— — —

Men der var ogsaa et gammelt bergensk Ord, som sagde, at naar noget sker paa Stranden, lugter man det en Stund efter i Dreggen.

Og selv om den lykkelige Nedkomst hos Mesterbagerens Kokketøs ikke rygtedes i Dreggen, saa hurtig som efter Opskriften, varede det trods Prokuratorens Forsigtighedsregler ikke længe, før Nedkomsten behandledes paa Tyskesiden. Det var Klokkerens Skyld, for han havde talt fortrolig, da han tog Gratis-Stettinerne med Skoleholderen.

Og Madame Reuzer var naturligvis en af de første, som fik vide det. For Menneskene er nu engang slig. Hvad kan ikke en trofast Veninde falde paa at sige i et Kaffelag med Sukkerkringler og bløde Kager?

*

Det var deres Bryllupsdag.

Hun sad ved Sybordet, da han kom ind. Aftensbordet stod dækket, og hun havde ventet. Men han vilde ikke have Mad.

«Men min Hjerte Veninde kan derimod bringe mig min Pibe, Fyrstaal og Tobak, endskjønt hun til en Forandring er Fliden selv og burde retteligen ei forstyrres.»

Adelheid lagde Arbeidet sammen og hjalp ham.

«Herefter,» fortsatte han, mens han pumpede den hollandske Pibe, «er jeg Mand i Huset og lader hende vide, at jeg ei længere vil trakteres som en Knægt. Min Vilje skal i denne Aften være hendes Lov og Dom, eller jeg gaar ei levende her fra. Den første Bryllupsnat var Madamens. Denne bliver min. Og hun maa sande, at hun dog har havt en taalmodig og ventende Gemal.»

Adelheid fór sammen, — han talte rolig og var ædru. Hun reiste sig hurtig og gik mod Gangdøren.

Men han havde ventet det, skvat op, spændstig som Rovdyret, der har ligget paa Lur for at træffe det rette Øieblik. Han var straks ved

Siden af hende, greb hende i Armen og trak hende med sig mod Sovekammerdøren.

«Tror virkelig min ægteviede Kvinde, at jeg nok en Gang lader mig byde hendes Fakter som et umælende Bæst? For Djævelen nei! Har jeg ægtet hende blot for at se hende her som den malkontente Jomfru hun er? For Djævelen nei! Har jeg ægtet hende og bragt hende den Rigdom, tusen af Rigernes fornemste Jomfruer sukker efter, fordi hun til Tak skal krænke mig Ægteskabets Bud?»

Ved disse Ord gjorde Adelheid et fortvilet Forsøg paa at komme løs:

«Hvem krænker Budet, I eller jeg? Hvad berettes om Jers Færd paa Stranden og den Søn han har?»

Blodet kom i Kog hos Reuzer, Aarerne svulmede i Tindingen. Han stod stille en Stund ligesom for at samle Hadet, og før hun vidste af det, var han over hende, holdt hende for Munden og bar hende ind i Sovekammeret, hvor han kastede hende fra sig paa Sengen. Haanende skreg han, idet han gik tilbage til Fremstuen:

«Nu bliver I, til det er min Tid. For et Aar siden idag var hun den befalende. Idag er det mig, Jomfru Pegelau; og hun maa føie sig. Idag slipper jeg hende for Djævelen ei; thi jeg vil nu Kamp for min Ret!»

Dermed slog han Døren i Laas efter sig, da han gik ind i Fremstuen. Det var ikke nok for

ham, at han fik knække hende. Hun skulde lide først og pines i Angst, hun skulde trygle ham, bede, bede forgjæves. Og mens Reuzer fyldte sit Glas, følte han Blodet stige, — han følte, at han denne Nat skulde have kvalt hende, dersom hun ikke lod ham seire i Kampen for hans Ret.

Men Adelheids Mod voksede; thi hun førte en Kamp for sit Liv.

— — I dyrisk Glæde over endelig engang at faa knække hendes Vilje, kue hende og tage hendes Hjerteblod aabnede han Døren til Sovekammeret — — —

— Han styrtede frem — — fór tilbage —

Værelset var tomt. Og et Vindu stod aabent.

*

Adelheid var flygtet hjem til Forældrene i Dreggen. Og Forældrene havde straks sendt Bud efter Hammeckens for at høre deres Raad. Og det aldrende Ægtepar kom, endskjønt det led paa Nat.

Anchemutter satte sig ned og tog Adelheid paa Fanget, da hun havde hørt, hvorledes Sagerne stod. For første Gang talte Datteren fortrolig ud til sine Forældre.

Anchemutter klappede hende og ruggede frem og tilbage, som om hun havde et lidet Barn i Fanget. Sommetider kyssede hun Barnet paa Haaret og indimellem klagede hun:

«Aa, aa, min Alchie! Mit Kinning! Hun som jeg haver holdt over Daaben med disse mine

to Arme! Aa, Aleith, min Dotter! Sagde jeg hende ikke, at hun maatte kommandere, regjere og dominere! Aa, hun var saamen for god til saadan Karl som han! Tænke sig til, at han forskaffer sig Afkom med en Kokketøs, naar han er ægteviet i Santemarien med en slig Gudsengel!»

«Men Anche,» forsøgte Janchefatter spagt, «I haver jo hørt, hvad Klokkeren beretter, at saadant ikkun er løst Snak, der ei kan bevises, eftersom Tøsen med samt Afkommet er forsvundet fra Staden uden Daab og Velsignelse. Lader os blot iaften ei give Raad, men vel fundere derpaa, saa vil jeg imorgen søge Seigneur Reuzer og tale med ham, at denne Malheur kan repareres.»

Da tordnede Anchemutter og reiste sig i al sin Vælde:

«Aa, prat han mig was fore! Dette siger jeg for Gud og hver Mand, Kinnings, at før min Alchie, som jeg haver baaret til Daaben, skal tilbage til denne Morianer og Menschenfresser, før skal Piketræ Madame Hammecken gaa ud af sit gode Skind. Nu bandte baade Madame Hammecken og Jomfru Meltzer!»

Dermed slog hun Knytnæven i Bordet.

«Gu'naa' os,» sagde Hammecken.

*

Rosenkrukkerne og de gamle Klær, som Madame Pegelau havde sat ind paa Adelheids Kam-

mer lugtede — de gjorde Luften trykkende, tung og gammel.

Men Mutter Hammecken slog Vinduet op.

Og saa sad hun der Dagen lang med sin Alchie. Hun holdt hende ofte i Fanget, og hun talte til hende saa lægende, saa uendelig vakkert.

Hun sad der ogsaa om Natten. Vaagede og passede paa.

Først paa den tredie Dag fik Adelheid Lov til at staa op. Da saa hun atter Flekken paa Væggen — den som lignede en deilig Rose; og hun smilede i Tak til sin gamle Gudmoder og i Glæde over atter at være kommen tilbage til Kammeret, hendes eget lille Kammer, hendes og — Helenas. Adelheid smilede ogsaa til sin Moder den Dag.

Tante Hammecken havde ført Moder og Datter sammen — —

— — —

Da først tog Anche Hammecken farvel.

GAMLE VENNER.

Folk, som boede i Etagen under Prokuratoren, var vant med at høre baade Engle- og Benglerøster fra oven, hvor man dyrkede de tvende Moraler. Men idag var det, som om hele Helvede var sluppet løs deroppe.

— — —

Mægler Pratjemacker sad tilbagelænet i den reserverede Stol. Med korslagte Armer, med det ene Ben kastet over det andet og med Hodet lidt foroverbøiet, skarpt iagttagende sin gamle Ven, Prokuratoren. Blikket var borende, frydefuldt og graadigt. Som Fiskerens, naar han med Haaven i den ene Haand og med Kniven i den anden fryder sig lidt, før Fangsten slagtes.

Prokuratoren stod overfor sin gamle Ven, Mægleren, ved den anden Side af Bordet, mere askegraa og indskrumpet end nogensinde. Det ene

Øie blinkede lurt og var fæstet paa Pratjemacker, det andet paa den reserverede Stol. Og en tæt sammenpresset Mund mellem fremtrædende Rynker viste, at der ulmede Kamplyst mod Overmagten, — Kamplyst til det yderste hos Ypperstepresten for de tvende Moraler.

De stirrede paa hverandre — ubevægelige. Det var Hvilepunktet i Kampen, det døde Punkt før Stormen.

Snart begyndte den igjen. Først med Maade, saa sterkere, stadig stigende, indtil et vildt Fortissimo.

«Nu eller aldrig, Mægler,» hvislede Prokuratoren mellem Tænderne, «nu maa han vælge sit Parti!»

«Nu eller aldrig,» gjentog Mægleren høitidelig og afmaalt.

«Gaar I med paa ti tusen Rigsdaler, Mægler? Ja eller nei!»

«Tyve tusen!»

«Her er et Papir paa ti tusen. Husk, ti tusen, Mægler, det er mange Penge! En liden Formue! En ædel Summa, Monfrère!» Han kastede et Værdipapir over til Mægleren.

«Men jeg foretrækker tyve tusen! En endnu ædlere Summa, Monfrère?» Mægleren returnerede Papiret og lagde atter Armene overkors.

«Men betænk dog Arbeidets lovlige Fordeling mellem Parterne!»

«Det var mig, som klækkede Planen ud, Pro-

kurator Jollis! Det var mig som overtydede ham om, at han maatte søge at tage de fornødne Skridt mod Testamentets 2den Part!»

«Men jeg ordnede ham juridisk, Mægler Pratjemacker! Uden at jeg per occasionem havde belært ham gjennem den ædle juris disciplina, vilde Jers Plan have været for intet at regne. Betænk derfor, Mægler, Individets Ret til at annamme sin Gevinst, sit lucrum, efter Arbeidets Kvalitet og Kvantitet. Dette er dog et af Negotiens, det ædle Kjøbmandsskabs første Principer!»

«Han maatte traktere Fruentimmer med sit Snak om det ædle Kjøbmandsskabs Principer! Grave til sig, hvo der kan! Vi giver os gemenligen Fanden i Principerne!»

«Men hør dog Fornuft, Mægler Pratjemacker! Selv udi den vildeste Kamp for det klingende gule Metal findes der Grænser, som maa respekteres!»

«Vi pleier gemenligen at give os Fanden i Grænserne, naar Talen er om det gule Metal.»

«Han maa erindre og observere, at jeg haver havt den tyngste og vigtigste Del af Arbeidet i denne Sag. Og min Gevinst vil kun bedrage sig til ti tusen Rigsdaler, hvilket er det halve af den mægtige Summa, han forlanger. Mon Dieu, Mægler Pratjemacker, hvor længe vil han drive dette sit Spil og sætte min Taalmodighed paa Prøve, — quousque tandem, Catilina — —!»

«Tyve tusen,» gjentog Pratjemacker ubønhørlig, «I vil tjene mere end ti tusen, mere end tyve

tusen, I vil profitere høilig, ifald I lægger Planen rigtig an. Og eftersom Planernes Udklækkelse alle Tider haver været min sterke Side, og efterdi I alle Tider haver været min Hjerte Ven, saa hør mig an! Jers Plan maa være, at I lader Seigneur Reuzer snarligen opgive den haabløse Sag om Arveret for hans uægte Barn, — vi haver profiteret smukt af den Finesse — og ved gode Argumenter vil det lykkes Jer. I lader ham saaledes forstaa, at han vil staa sig paa at vælge den sikre Position som Forvalter for Arvebarnets Kapitaler. Og I, gamle Ven, vil da i mange Aaringer, som hans Prokurator, have et prægtigt Sugeben. Og I vil desuden, naar Reuzers uægte Søn forbliver en ubeviselig Affære, I vil da kunne vinde en Skilsmisse Proces mellem Seigneur Reuzer og hans bortrømte Kvinde. Og at I paa denne Proces, naar den trækkes pynteligen ud gjennem nogle Aaringer, vil kunne skabe Jer sogar en høiædel Summa, det begriber han, min pragtfulde Ven, naar erindres, hvormeget der kom ind som forberedende Kapitaler for den konstruerede Proces om Arvebarnet. Guds Død, Ven Jollis, hvad førte vi ei op blot paa disse Conti: Hüneckens Kokketøs at ordne og sålvere, Prest og Klokker tilfreds at stille, Reiserne at foretage, et cetera, et cetera —! Hvor haver vi ei melet vòr Kage, smurt os, melket den fede Ko, perset efter Kunstens Regler —! Selv om jeg nu af disse surt erhvervede Kapitaler forlanger tyve tusen, og han ikkun haver ti tusen

tilbage — hvilket er en Helvedes Løgn — saa vil han dog begribe, at mine tusen ikkun er en ringe Summa mod den, han selv vil tjene. Altsaa, tyve tusen, eller han taber mit Venskab! Og han taber sin Proces, naar Pratjemacker belærer Staden om Hüneckens Kokketøs, og hvad deraf dependerer. Ja, Pratjemacker bliver finalement Formynder for Arvebarnets Kapitaler; thi jeg haver ei for intet gaaet i en mangeaarig Skole hos Prokurator Jollis. Men nu kan I denne Gang, gamle Ven, dreie Jer og cirkulere Jer saa meget Fanden I lyster, saa haver I dog immer Enden bag. Hvilket er udlagt: han kan ei løbe fra sin Skjæbne. Nu, begriber I omsider, at jeg ikkun taber Penge ved at modtage hans tyve tusen som min velfortjente Anpart udi en stor og betydelig Forretning? Dog lader vort gamle Venskab Hjertet løbe af med mig denne Gang. Jeg tager de tyve tusen og forbliver udi den skjønneste Harmoni med den menneskelige-jordiske Moral.»

Neppe havde Mægleren nævnt den menneskelige-jordiske Moral, som havde tyve tusen Rigsdaler tilfølge, før Prokuratoren fór frem paa Gulvet som et afsindigt Menneske, svingede en vældig Lovbog truende mod Mægleren. Den ellers saa rolige og kolde Jollis syntes helt forandret; thi Mægleren havde lært at svinge Prokuratorens egne Vaaben.

«Dette er uhørt, Mægler,» skreg han, «uhørt, og I taler som selve Fanden!»

«Saa maa Prokurator Jollis være Fanden!»

«Men Jeg protesterer! Protesterer i Lovens Navn! Protesterer — —!»

Dermed slyngede Prokuratoren Lovbogen efter Mægleren, greb flere af samme Sort, kastede Folianter; de feiede Blækhornet ned, fløi tæt forbi Mægleren.

Da reiste Pratjemacker sig og gik mod Døren:

«Ærbødigste Tjener! Jeg forlader ham og vil profitere deraf saavel paa Mynten som paa Liv og Lemmer.»

Men Prokuratoren rasede videre:

«Stop, Kanalje! Stop i Lovens Navn! Med hvilken Ret bryder han vor Aftale? Thi den gjaldt for hans Del ikkun tvende tusen, medens han paa denne Dag føier mig et Nul dertil. Med hvilken Ret? Quo jure? Quo jure?»

Mægleren bukkede i Døren:

«Med den filosofisk-juridiske Morals Ret, Monfrère! Den bekommer mig til sine Tider ganske godt og influerer besonders vel paa min træge Mave!»

«Ad Helvede til med ham,» skreg Prokuratoren og slyngede et digert Kalveskindsbind efter den retirerende Mægler, «ad Helvede til med den So, Pecus, Æsel, Fratricida, Brodermorder, den Galgenfugl, den Garpenfresser, den Hundsfot, den Stokfisk!»

Og efter Kalveskindsbindet fulgte Parykken, og efter Parykken den reserverede Stol, derefter kom Stokken og Mappen med de mange Akter.

Papirerne spredtes udover til alle Kanter og dalede nedover Trappen, hvor Mægleren heldig var sluppen ned; og de var alle tæt beskrevne og gjennemtrængte af den filosofisk-juridiske Moral.

PROCES.

Helmer Reuzer havde ingen Søn, da Aaret var omme. Og Tyskepresten i Santemarien udvalgte et Drengebarn af Korskirkens Menighed og døbte det Hans Tengermann. Og Barnet blev Arving til de store Kapitaler.

Og Byen forundrede sig saare over Testamentets 2den Part.

Og endnu mere forundrede Folk sig, da de erfarede, at Helmer Reuzer ikke engang blev Bestyrer af Kapitalerne.

Men Tyskepresten vilde have det slig. Han havde Magten, — men ogsaa Ansvaret, og han fandt efter moden Overveielse, at Reuzer ikke var den rette Mand.

Pastoren kunde nok knibe Øinene til, naar Munterheden gik høit i et lystigt Lag, hvor Ungdommen slog sig løs, og han kunde tilgive en

glad Rus, — men der maatte være Maade med Rusen. Det gik for vidt, syntes Pastoren, naar Seigneur Reuzer kom beruset og slagende forbi Santemarien ved Høimessetider.

Desuden fandt han, at der var brugt unødig mange Penge af Boets Midler i det forløbne Aar, — store Summer, som ikke var specificeret. Derfor fandt Pastoren det mere betryggende at foreslaa Rettens Mænd en solidere Borger. Og Valget traf paa den korrekte Mægler Pratjemacker.

Mægleren fik de hjerteligste Gratulationer Dagen derpaa, da han forlod Santemarien efter Gudstjenesten.

*

Helmer Reuzer var nu atter bleven den fattige Skriverkarl. Og Politimesteren blev atter den afmaalte høitidelige Embedsmand, naar han mødte Skriverkarlen. Magistraten, som stille følte, at man havde taget feil af Seigneur Reuzer anbelangende hans Stilling som Negociant i Stokfisk, Tran, Rosiner, Mel og holstensk Mjød, gratulerede «de 16 Mænd», da de havde faaet Johan Ananias Felthuusen i sin Midte. Matadorerne lod atter Hatten blive staaende. Vennerne, som han mødte paa Skræddergaden og i Kongens Gade, havde desværre ikke Tid til at tale med ham den Dag. Skoleholderen var forkjølet og maatte spare Stemmen og glemte, at de havde drukket Dus. Og Matadorernes fornemme Madamer saa til den anden Side.

Reuzer havde tabt Guldet. Og han havde ogsaa tabt alt Tilbehøret.

— — —

«Men giv ikke tabt,» trøstede Prokurator Jollis sin nedbøiede Klient, «vi haver adskillige Penge i Behold, vi haver vore Stettinere, vi haver Adgang til en Ægteskabsproces, og vi haver Udsigt til at vinde den.»

Efter Prokuratorens uforgribelige Formening maatte man gaa igang straks. Og efter hans Anvisning blev der udtaget Stevnemaal baade mod Madame Reuzer og mod hendes Far. Stevningen anlagdes for Politiretten, da den ifølge Prokuratorens Raad ikke blot burde omfatte Hustruens ulovlige Flugt, men ogsaa en Stevning for Tyveri og Ran. Thi Hustruen havde ikke tomhændet forladt sin Mands Hus, men ladet bortføre adskillige Kostbarheder til en Værdi af 1200 Rigsdaler, Pretiosa, som hverken Far eller Datter paa Anmodning vilde tilbagelevere. Og dette Faktum, mente Jollis, vilde sætte Madame Reuzer i et for hende slet Lys ogsaa hvad hendes Flugt angik og Forholdet til Manden forøvrig.

Ved dette Sagsanlæg blev der Udsigt til Erstatningskrav og Fortjening, derfor komponerede Prokuratoren Stevnemaalet og dets Begrundelse med den eleganteste Stil, med den listigste Beregning og med den fornemste Latin.

Gamle Fatter Pegelau, nedbøiet som han var af Sorg, overlod sin Hjerteven, Hammecken, at stelle

med Affærerne, og Janchefatter valgte efter Konferance med Anchemutter Thomas Lau Preuss til Forsvarer i den celebre Sag.

Og hans første Skridt var at søge Sagen hævet for Politiretten og henskudt til et andet Forum. Det lykkedes ogsaa efter Pegelaus Ansøgning til Geheimeraaden, Stiftsbefalingsmanden, høivelbaarne Ulrich Friedrich von Cicignon. Som Svar paa sin Memorial fik Pegelau en Resolution, hvorved Tyvssagen med pro et contra og med Vidners Afhørelse blev stedet for fælles Værnething, Byretten, ligesom det formodedes, at Madame Reuzers Flugt fra Manden og hvad deraf dependerede nærmest vedkom Consistorialretten, hvor denne Post i Sagen vilde lade sig ordne og paakjende.

Nu stevnede Hinrich Pegelau sin Svigersøn for Æresfornærmelse, ligesom hans Datter forlangte Skilsmisse.

Byen var fornøiet. Den havde netop gouteret en Sag mellem Borgermester Garbo og hans bedre Halvdel. Sagen var i frisk Erindring, og der var Folk, som gned sig i Hænderne og tog Ekstra-Stettinere i Forventning om den forestaaende Godbid. Sagen blev flittig diskuteret i Dagligdagslivet og i de store Lag. Man ventede sig adskillige Afsløringer, og man pegede paa den unge Skipper Pütter; thi det paastodes med Krav paa Sandhed, at Skipperen havde friet til Madame Reuzer — allerede paa hendes Bryllupsdag.

Og der var mange, som kunde fortælle, baade

hvad der var sandt og hvad der ikke var sandt. Man talte og pyntede paa og lagde til, og tilslut vidste Folk som flest mere om Sagens Detaljer, end Prokurator Jollis og Prokurator Thomas Lau Preuss.

— — —

Retten gik sin Gang. Og Vidner blev afhørt, — lige fra Tjenestepigerne hos Reuzer til hans Nabo.

Rigtignok protesterede Prokurator Jollis mod Sagens Stevnemaal in toto som ulovligt, han protesterede mod Pegelaus Vidneprov, da han var indblandet i Sagen, og fremholdt, at Vidnerne forøvrig neppe kunde tiltvinges ny Afhørelse, da de allerede var afhørte i Politiretten. Men det gik ikke saa glat, som Prokuratoren havde tænkt.

Seigneur Pegelau forlangte:

At Helmer Reuzer tilkjendtes at gjøre en sømmelig Afbigt for de ærekrænkende Beskyldninger, at betale klækkelig til de fattige og afgjøre Sagens Omkostninger samt indgaa paa Datterens Skilsmisseforlangende.

Seigneur Reuzer forlangte akkurat det modsatte, — han lovede ogsaa at behandle sin Hustru med Godhed og Kjærlighed, naar hun vendte tilbage.

Og derefter blev Ordet givet til Tjenestepiger, Drenger og Seigneurer, de maatte alle ud med, hvad de vidste.

Tjenestepigen hos Helmer Reuzer havde meget at berette. Hun blev adspurgt af Prokurator Thomas Lau Preuss:

Om Vidnet havde merket, at Jomfru Pegelau, nu Madame Reuzer, havde givet sin Mand Anledning til hans Bitterhed, Ukjærlighed og importune Omgjængelighed, saavidt Vidnet kunde have erfaret? — Herpaa svarede Vidnet nei.

Fremdeles:

Om Vidnet havde seet, at Madame Reuzer altid søgte at stille Manden tilfreds, naar han kom hjem, vred og med bittert Sind?

Om Vidnet havde seet, at Helmer Reuzer ofte kom beruset hjem og behandlede Hustruen haardt med Eder og Banden?

Om Vidnet havde merket, at Manden ogsaa i ædru Stand havde været ondskabsfuld?

Om hun havde seet Mandens Ondskab, ogsaa naar Fremmede var tilstede?

Om hun havde seet ham traktere hende ukjærlig for Ting, som var ham overgaaede ogsaa udenfor Huset?

Om Helmer Reuzer i Drukkenskab pleiede at springe op paa Stoler og Borde?

Om hun havde seet ham slaa sin Hustru?

Om Husmoderen grædende herover havde beklaget sig til Vidnet?

Om Husmoderen havde beklaget sig over, at Manden havde grebet hende i Struben? Og om Vidnet havde seet Merker heraf?

Om Vidnet havde seet Manden løbe Hodet mod Døren?

Om ikke Madame Pegelau blev indkaldt og erfarede, at Manden vilde slaa sin Hustru med en Stol i Hodet?

Om Vidnet hørte Seigneur Reuzer sige: «Gaa, gaa,» da Madame Pegelau krævede, at Datteren nu maatte forlade hans Hus?

Om Vidnet 2den Paaskedag befaledes at skjænke Reuzer Vin, da han kom hjem fra Svigerfaderens Hus, som han efter Sigende havde forladt i Vrede? Og om hun gav ham en Boutelje Vin, som han tømte paa sit Kammer?

Om hun samme Dag saa ham tygge Glasset paa Kammeret samt observerede Blod og Glas i Spyttebakken?

Om Vidnet havde seet Reuzer komme ud i Kjøkkenet, efterat han en Aften havde lagt sig, og hørt ham spørge og desmere skrige efter Hustruen, hvorpaa Hustruen adspurgte, hvad han i Guds Navn vilde. Hustruen sad da med Vidnet og bandt sit Hoved Nattetøi? Om ikke Vidnet erindrede, at Reuzer truede med at ville tage Livet af sig, ifald hun ikke adlød, saaledes at de Morgenen efter skulde finde ham i Svartediget? Og sluttelig om ikke Reuzer gik for at klæde sig, mens Hustruen bad Vidnet hente Naboen, Seigneur Hinrich Normann?

Om ikke Vidnet havde hørt, at Reuzer bekla-

gede sig over, at Hustruen laa til Klokken 7 om Morgenen?

Om ikke Husmoderen havde sagt, at hun ikke havde Kræfter til at blive længere i Huset?

Til alt dette svarede Pigen «ja», ligesom Tjenestepigen, Anne Christine, bejaede en Flerhed af samme Spørgsmaal.

Seigneur Normanns Vidneprov gik ud paa, at han ved 9 Slet om Aftenen før Mariæ Bebudelsesdag ved Helmer Reuzers Pige kaldtes til hans Hus. I Haveporten mødte han Reuzer, som udtalte, at han havde isinde at tage sit Liv. Siden saa han i Huset, Reuzer spænde Pigen, fordi hun havde hentet Hjælp. Han fandt Madame Reuzer grædende og saa Manden støde hende. Hustruen tilstod samme Aften til Vidnet, at Manden indgød hende Skræk. Og han saa, at Reuzer trak Kniv for at dræbe sig, hvilket Vidnet forhindrede. Provet sluttede med, at Vidnet maatte forblive hos Reuzer til 12 Slet.

— — —

Men Prokurator Jollis var ikke den Mand, som lod sig ramme af en Modstander uden at støde skarpt igjen. Han veg unda, som en Aal. Han snoede sig rundt og anfaldt Vidnerne med Contra-Quæstioner. Han forelagde for Dommerne, hvor betydningsfuldt det var, at de kun byggede paa et fast juridisk Grundlag og at de saa bort fra den moralske Ret: «Thi, hvad vilde Konsekvensen blive i vort Retsliv, dersom Dommerne ikke

holdt sig til Bogstaverne?» «Jo,» anmerkede Jollis, «da vilde per consequentiam Verden tabe en af de ypperste Videnskaber, — Juris disciplina vilde ei mere være til. Skulde Dommerne følge sit Hjertes og Overbevisningens fulde Tro om Retfærdighed i en Sag og negligere Bogstaver, Papirer og Dokumenter, da vilde vort retslige Liv ligge øde. Ifald en Mand haver ti Gange Ret, saa maa han dog dømmes, ifald hans Papirer ei er i behørig Orden. Uden Papir, mine Herrer, ingen Jus. Quod non est in actis, non est in mundo. Ifald man skulde dømme efter den gemene Retfærdighed, da kunde ethvert klogt Hoved være Dommer uden Jurisprudens. Da kunde Geistligheden være Dommer, og en Prokurator, en Licentiatus Juris, var for intet at regne. I denne Sag maa per consequentiam Dommerne ei se hen til Følelser, men til sin Jus. Thi Familielivets Fred og den christelige Moral i det ægteskabelige Liv vil gaa til Grunde, ifald man her giver Præcedens, hvorefter enhver malkontent Kvinde ustraffet efter denne Dag kan forlade sit Hus, sit Hjem, sin Ægtefælle og sine Børn.»

Jollis kjendte altid sit Publikum. Han tumlede med sine tvende Moraler, afpassede dem og anbragte dem pyntelig for Rettens Mænd. Og Dommerne, som følte, at Hustruen var pint og plaget af en fordrukken, raa, tyrannisk og brutal Mand, at hun havde den moralske Ret til at blive kvit ham — og at dette var Retfærdighed — de holdt

alligevel fast paa Bogstaver og Papir og de tænkte med Gru paa den Dag, da den moralske Ret skulde faa Plads i juris disciplina og ødelægge enhver ærlig Prokurator og licentiatus juris.

— — —

Og de retfærdige Borgere, som lyttede til Rygterne fra Retten, fandt alt saare godt.

«Ak,» sukkede Hjælpepresten, «hvor fordærvet er ei Kvinden i vore Dage! Tænk, hun løber bort fra sin ægteviede Mand!»

«Og fra den hellige Ægtestand,» føiede Klokkeren til.

«Gud ske Lov og Herren være priset for, at vi endnu haver Dommere, Ret og Lovens Bog i Landet,» bemerkede Skoleholderen, og saa klinkede de Retfærdige med Seigneur Felthuusen, som var gaaet paa Kjøbmandskjelderen for at høre nyt og som spenderede Gratis-Stettinere paa de Retfærdige — Gratis-Stettinere i det aller inderste Rum.

— Og Byen ventede i Spænding paa Dommens Forkyndelse.

SKIPPER PÜTTER.

Processen og Folkesnakket havde taget svært paa Pegelau. Han var bleven indesluttet, gik aldrig mer i Selskaber og forsømte til og med Le petit Comité. Og det paa tredie Søndag i Advent, da det ganske rette Kompagni var forsamlet hos Seigneur Meltzer i Hollænderstrædet.

«Gud hjælpe os,» sagde Anchemutter Hammecken til Janchefatter, «dette bærer galt afsted; thi naar han siger nei til Komiteen, maa han være krank. Tag Jer derfor en Tur ned i Dreggen, Janche, og foreslaa vor Ven en Kjøretur paa Lungegaardsisen; det kunde være helt plaserlig i det Guds deilige Vinterveir, og det kunde gjøre vor stakkels Ven karskere paa Sindet.»

— — —

Da Hammecken havde overtalt ham til en Slædetur, tog Pegelau Veien gjennem Marken.

«Der kommer Pegelau med Dotteren,» — Gurine Ligsvøberske puffede i Mette Klokkers, forat hun skulde passe paa; de sad i Salsvinduet inde i Marken og mønstrede Slæderne, som kjørte til Lungegaardsisen.

«Jøsses, saa fin hun er,» peb Gurine Ligsvøberske mellem Tandstumperne.

«Ja, Herren maa vide, om de har Raad til det,» svarede Mette; hun var bleven velstaaende, efterat Klokkeren havde kjøbt Hus i Marken, og hun var derfor bleven meget nøieseende i Pengesager.

«Har I hørt det sidste nye, Mette?»

Mette Klokkers spilede Øinene op, flyttede Stolen nærmere hen til Gurine og var lutter Øre.

«I ved, Mette, at Folk kalder Madam Reuzer fremdeles for Jomfru Pegelau, fordi hun i hele Ægteskabet har sovet paa Kvisten, mens Manden har sovet i Stuen. Men nu, naar Dommen snart skal falde, og Madamen maa fløtte sig ned i Stuen, Mette, nu siger Folk, at det er Jomfru Pegelau sin Jomfrudom, som skal falde.»

Og saa lo Gurine Ligsvøberske og Mette Klokkers godt og længe.

«Ja, her i denne Byen — —» begyndte Gurine, «Gu naa' os — —!»

«Ja, er det ikkje det eg seier,» sagde Mette, «Folk e styg i Munen sin!»

— — —

Ved Møllen helt i Sydenden af det store Vand kjørte Pegelau ned til Isen, og snart efter bar det udover den lange blanke Flade. Fjernt i dimment Eftermiddagslys stak Byens jevnhøie Silhouetter op mod en rødliggul Himmel, hist og her afbrudt af ranke Kirkespir. Langs Strandlinjen var flere Slæder stansede op, forat Herskaberne kunde faa hilse paa hinanden og ønske god Jul. Enkelte af Herrerne havde «en skarp» med og bød rundt i smaa Tomlinger. Damerne var lystige, og Virvaret, Snakket og Humøret blev større og bedre, jo flere Slæder der kom fra Byen.

Pegelau var omtrent midtveis paa Vandet, da han blev opmerksom paa en Slæde ude ved Strømsætningerne i vest, hvor Vandet havde Forbindelse med Fjorden, og hvor Isen var skral. Slæden var forspændt en brun Hest og nærmede sig Strømmen i jevn Fart. Endnu et Stykke — og det vilde være forsent. Pegelau kjørte raskt til og kom just tidsnok til at advare den fremmede.

Men da den fremmede Herre kjørte hen for at takke Herskabet, blev Adelheid baade bleg og rød, og hun holdt Halsskindet op for Ansigtet, som om hun frøs.

Det var virkelig Skipper Pütter, som hun tænkte saa ofte paa uden at ville det. Det var Skipper Pütter, som fik Blodet til at banke. Han, som hun havde tænkt sig tusen Mile borte, kanske død og slugt af Havet, han sad der lys levende under en svær Skindhue og i Bjørneskindspels og med et

Hjertesmil over hele Ansigtet, — med et lunt Blink i Øinene, et Blink af Livslyst og Ungdom. Det saa ud, som om Skipper Pütter eiede hele Verden, som om han var den lykkeligste Mand under Solen, og det lod til, at for ham var Livet en eneste Glædens Dag.

Han slog muntert med Pisken, fløitede til den brune, steg ud, og nu stod han der med Tømmerne, Huen og Pisken i den ene Haand, og den anden holdt han udstrakt, ligesom om han studsede paa, hvem som skulde have den først.

Adelheid fik den, og hun fik en Undskyldning for, at han fremdeles kaldte hende Jomfru Pegelau. Og Jomfru Pegelau fik et ægte Sjømandstryk i Haanden, det gjorde næsten ondt, for de ærlige Sjømandstryk pleier at være kraftige nok i Almindelighed, og Skipper Pütters hørte til de kraftigste af Arten.

Det var øiensynligt, at Pegelau ikke likte Hentydningen med «Jomfru Pegelau». Han spurgte saa afmaalt og alvorlig, om Skipperen var kommen til Byen med Skuden.

Jovist var han det! Og Det danske Vaaben laa paa Vaagen, — de var kommen ind om Morgenen og havde havt en haard Tørn i Nordsjøen.

«Jeg ved, at I har havt stygt Veir, Skipper Pütter,» stammede Adelheid, mens hun holdt Skindet endnu høiere, «synes I ikke, det er smukt af mig, at jeg aner saadant og holder Øie med ham baade over Land og Hav?»

Død og Plage, hvor hun er deilig, tænkte Skipperen, — den som bare kunde faa Lov at sige det høit!

«Skyldig Tak, Jomfru Pegelau, men ved hun, hvad jeg ser? Naa, ja, det kan saamen være det samme — —, men jeg ser langt, jeg ogsaa, jeg ser over hele Byen og lige ned i Vaagen, hvor Skuden ligger. Og jeg ser en fin Plads under Dæk, god Mad og Vin til Maden. Kom og spis med mig ombord, Jomfru Pegelau — og I Seigneur.»

Pegelau saa sig urolig om, før han svarede, for de var ikke længere alene, der sværmede Slæder omkring baade fra nord og syd.

«Seigneur Pütter maa have Tak for Invitationen, men jeg formerker, at han nylig er kommen til Staden. Ifald I havde erfaret den store Malheur for min Datter og ifald I havde vidst, at man ogsaa sætter Jers gode Navn i Forbindelse med andet Sladder i denne Sag, da vilde I neppe have kjørt Jers Slæde hid.»

Skipper Pütter vinkede af med Haanden, som om han stod agter paa Det danske Vaaben: «Feil Kurs, Master Pegelau! Jeg ved kanske mere, end I tror. Man ved alt nyt, før Ankeret er droppet i Vaagen. Det ligger i Luften, Master Pegelau, i den vaade klamme Luft. Men vi blaaser dem alle en god Dag og sætter Seil.»

I det samme kjørte en Slæde tæt op ved Siden af Skipperens, og med Tordenstemme buldrede Janchefatter, mens Anchemutter smilede:

«Perfektus, Skippen Pütt! Vi blaaser dem alle en god Dag!»

Nu blev der Liv i Forsamlingen; thi Anchemutter lagde sig imellem for at dømme i Sagen, og hun kom til den Slutning, at saa længe alt gik pyntelig og vakkert, var der ingen Grund til at afslaa Skipperens Indbydelse. Folk vilde saa alligevel hæfte sig ved, at Skippen Pütt havde været paa Lungegaardsisen samtidig med Madame Reuzer. «Og naar desuden Madame Hammecken er med ombord,» sluttede Anche, «saa kan man være overtydet om, at Æren er salveret. Og man kan være overtydet om, at vi skal gjøre Ære paa Maden. Jeg er ganske forhippen paa at kige Skipperen udi Spisekammeret; thi Skippere færdes her og der og holder alle Tider de rareste Traktementer.»

«Anche haver Ret,» buldrede Janche og vendte Hesten mod Byen, «lader os nu retirere os mod Staden og gaa ombord i Bergens stolteste Skude for at profitere af en ædel Vin. Anche haver Ret, merkværdig Ret! Der er, ma foi, noget eget ved en Skippermiddag. Og Middag maa det blive, Skippen Pütt, endskjønt vi allerede haver spist det Maal. Og nu, mine Venner, tager jeg Kommandoen; thi vi ville fange an med Politicie, paa det at Staden imorgen kan blive at finde paa dens gamle Fundamenter. Altsaa kjører I først, Skippen Pütt, thi I er Vertskabet og maa vise Vei. Dernæst kjører Anchemutter og jeg; thi vi ville da

ligesom være at ligne med tvende mægtige Brandspand, der staar afværgende mellem en dobbelt Ild. Og senest kommer Seigneur Pegelau og min Hjerte Aleith, som maa pardonnere hendes Serviteur, at han paa Grund af Politicien og den høiere Statskonst seiler hende agterud.

*

Ombord trakterede Skipper Pütter med en fuldbefaren Skippermiddag, endskjønt det led paa Kveld.

Hammecken gjorde, blandt meget andet, væl-dige Indhug i en engelsk Plumpudding, som han lignede med en fiendtlig Bastion, hvis Indtagelse var en Æressag og en Sikkerhed for Freden. Og hver Gang Janchefatter skyllede et Stykke af Bastionen ned med en Slurk gammel Vin, lod han Vinen markere et Regiment af Livskyttere, som sendtes i Ilden. Sluttelig tog han en vældig Hollændersnaps med Bitterje, det kaldte han den sidste Salve fra Løbegravene, og da var det, Anchemutter truede med Pegefingeren, advarede og bad ham erindre sig Tandpinen i de tvende rebelske Tær.

Men Janchefatter, som altid følte sig sterk efter en bedre Middag, stak til Svar ud tre fuldblods Hollænderbittere og underrettede sin smilende Madame om, at hun ikke maatte blande sig op i Diplomatierne og den høiere Politicie. «Thi,» sagde han, «Kvinderne haver gemenligen alle Tider

Ret, men de maa ei forsøge paa at lægge sig op i Mandfolkenes Krigskonst og Exercitien med de militære Regimenter.»

— — —

Skipper Pütter stod længe og saa efter Baaden, da Pegelaus og Hammeckens tog iland.

Han følte, at han aldrig vilde faa en lykkelig Dag mere i sit Liv, dersom ikke Jomfru Pegelau blev Skipperkone paa Det danske Vaaben.

SAMMENSVERGELSEN.

Det gode Vinterveir holdt sig og bragte Folk saa behagelig indover mod Jul.

Fatter Hammecken var vist den eneste, som blaaste i Godveiret, for Tandpinen var kommen igjen — til og med i begge Stortærne. Han havde lovet sin Hjerteven, Sinning, og van der Wida at være med en Tur til Sandvigen; men de maatte reise alene. Og Anchemutter, som skulde have været i Kaffelag hos den Hjerte Veninde, Trine Apothekers paa Stranden, maatte sidde hjemme med Fatter og Grødedugerne.

«Det værker, Anche,» gren Janche. Madamen kom just fra Kjøkkenet med en Portion Grød, indballet i en af Janches Lommetørklæder.

«Det værker, Anche,» brølede Janche endnu høiere og veltede sig i Sengen.

«Aa, det var en Pokkers Sjau! Nu havde jeg

nær bandet af al hans Staahei. En anden Gang faar han tage bedre Vare paa sine militære Regimenter.»

Anche talte med Kraft, men dog med et Drag af Medlidenhed. Hun tog Plads ved Sengen og tullede Fatters Fod ud af Emballagen, der blev byttet frisk Grødedug paa, ordnet og stelt omhyggelig med den indre og ydre Indpakning.

Og det var ligesom Varmen lindrede. Janche lagde sig rolig ned paa Puden, som Mutter havde dunket og rystet, og sukkede tungt; thi i Lindringens salige Stund fløi Tankerne straks bort fra Tærne og ud til Sandvigen, og han tænkte med Længsel paa det gode Veir, paa Markerne, som laa skinnende hvide, han tænkte paa Sinning og paa van der Wida, paa Ehlers og Meltzer. Nu sad de Karle lunt i Pufkuglesalen ved det grønne Hjørnebord, hvor man altid pleiede at finde Medlemmer af Det rette Kompagni. De sad med en elskværdig «Hollænder» eller med en munter «varm».

Anche drev rundt i Sovekammeret og ordnede hist og her; hun fik omrømme sig lidt og tænke sig om, naar Uveiret stilnede af borte i Sengen. Hun hængte rene Haandklæder paa Træstativet ved Kakkelovnen — der kunde jo komme Visitter — bar Janches Kaffekop ud og hentede tilbage friskt Vand til Janches Natbord.

Solen stod langt ind i Værelset, helt hen til Janches Seng, hvor den forgjæves forsøgte at faa

ham i godt Humør. Anche lod den skinne sig i Ansigtet borte ved Vinduet, hun nikkede derefter op til Godveirsskyerne og sukkede af Hjertet: Stakkels Vennerne i Dreggen, og, Herre Gud, hvor godt vi har det, som lever her i Fred og Ro og som kan nyde Vorherres Sol og mange gode Gaver. Sukket indbefattede baade Pegelaus Sorger og det herlige Vinterveir, som syntes at gjøre Menneskene lettere om Hjertet, end de pleiede at være.

Men Janche følte ene og alene de syge Tær i Anches høilydte Suk:

«Ifald hun havde en fordømt rebelsk Taa paa hver Fod,» kom det borte fra Sengen, «da vilde hun Fandens snart formerke, hvor godt vi har det.»

Anche lod ikke til at ville komme i Diskussion med Janche den Dag, hun tog hans Violin ned fra Væggen og lagde den paa Sengebordet med en talende Mine, som om hun vilde sige: Spil Grillerne væk!

Hun skyndte sig ud og ned Trapperne; thi der blev slaaet med Dørhammeren, kraftige Slag, og snart efter sladrede den store Klokke i Trappegangen.

— — —

«I maa saa gjerne komme indom, Skippen Pütt, tak for senest, men han maa tage det, som det falder, plasére sig og movere sig og ikke reflektere sig over Fatter i Sengen.» Hun aabnede Sovekammerdøren paa vidt Gab og gjorde Kniks for at vise Skipper Pütter sit høfligste Velkommen.

Janche havde netop vendt sig mod Væggen, og der var ikke stort mere at se af Fatter end Spidsen af Nathuen ovenfor Dynekanten og de indballede Fødder, som stak frem nedenfor Dynekanten.

«Goddag, Mosjø Hammecken,» hilsede Skipperen, da han tog Plads ved Sengen. Men Hammecken svarede ikke et Muk, før Anche havde rusket i ham og fortalt, hvem den Fremmede var. Da kom Janchefatters fede, velbarberte og godmodige Ansigt omsider tilsyne.

«Goddag, Mosjø,» gjentog Skipper Pütter leende, «jeg var just ude paa Salen i Sandvigen og fik mig et Spil Puf og en «varm», og der hørte jeg af Seigneur Meltzer, at han var tilkøis for at kjølhales og eftersees i Bunden, og derfor maatte jeg indom. Skuden kan vel lappes, haaber jeg, for der er gode Materialer. Og nu ser jeg, Skuden retter paa sig. Just nu stod bare Mastetoppen og lidt af Riggen ovenvands.»

«Ak, er det Jer, Monsør Pütt, Tak for senest og for Bastionens Indtagelse! Jeg troede, gudsdød, det var Kirkeværgen i Korskirken, Hintzemann den Bengel, som kom; thi han kommer gemenligen med stor Gewalt. Ak, Skippen Pütt, jeg, arme Mand, kan neppe nok balancere mit Kadaver! Ak, det værker, Far, baade i Toppen og i Riggen, ja bitterdød lige ned i Kjølsvinet. Min ganske Krop er rent malade. Tandpine hører Fanden til, og nu gaar den Exercitie løs. Men jeg kan dog,

takket være Anches Grødeduger tale med ham som et Kristenmenneske.»

Skipper Pütter havde taget en Stol til Mutter og havde langet Fatter et ægte Sjømandstryk.

«Ja, det er vel bedst, vi begynder med Begyndelsen,» mente Skipperen, «vi har altid været Bedstevenner, Pütters og Hammeckens, saa vi kan seile ret paa uden at krydse os frem. Jeg vil da kort og godt bare sige som saa, at vi faar gaa i Kompagni og hale Jomfru Pegelau ud paa dybt Vand igjen. For dette gaar med Respekt at melde Fanden ivold om korte Tider. Jeg har hørt nok idag.»

Fatter Hammecken brummede noget om, at man først maatte dreie Halsen om paa Prokurator Jollis og paa samtlige sladdersyge Fruentimmer i Staden, før man kunde faa Jomfru Pegelau flot igjen. Og kunde man samtidig sætte Krudt og Lunte i Mægler Pratjemacker, saa var det saameget desto bedre.

Men da fik Anchemutter Vand paa Møllen. «Fruentimmerne,» skjændte Mutter, «skal til alle Tider have Skylden; jeg tænker dog, at Mandspersonerne kan passe paa sig selv; thi der er min Tro baade Fruentimmer og Kjærringer i deres Kompagni. Lad mig nu fortælle, hvad I endnu ikke ved, og hvad jeg endnu ikke har villet berette Janche, — Dommen er falden! Ja—a! Nu kan I kige mig her og der tillige!»

Hammecken forsøgte at reise sig fra Puderne: «Saa tal, tal Anche!»

«Seigneur Pegelau var her forgangen Time, medens Janching sov. Jeg stod just og rørede i Grøden ude i Kjøkkenet, da han kom med Melding om Ruin for sin Datter og sit ganske Hus; thi Reuzer haver idag vundet Sagen, og Aleith skal forpligtes, det arme Barn, til at vende tilbage til den Spidsbube og Karnalje, som nu er fattig som en Kirkerotte og som snarligen vil tage hendes Liv. Der haver I, hvad Mandspersonerne udretter. I Stedet for at frelse den Engel fra en raa og slem Karl, som haver trakteret hende med Hug, lader de Barnet i Stikken blot efter deres Disputeringer. Saaledes har Prokurator Jollis, som er lige skjevøiet udi Sjælen som han er dét paa Kroppen, maget sit Snak derhen, at Dommerne ei tog Hensyn til Kokketøsens Udsagn i Retten. Thi eftersom hun alene var atten Aar, formener Dommerne, at hun i den Alder maaske ikke haver kunnet adskille klarligen det, hun haver seet og hørt anbelangende Reuzers Forhold til hans Kvinde. Ligeledes benægter baade Reuzer og Jollis, at Reuzer ved flere Leiligheder har givet Hustruen Lov at gaa fra Huset, hvilket dog Madame Pegelau haver hørt. Men Madame Pegelaus Udsagn kan ikke tages i Betragtning, siger de Karle. Reuzer haver derimod sin Kontrakt udi Ægteskabet, og efterdi et saadant Papir veier mere end alt andet, saa forbliver Reuzer ved sin Ret. Men

jeg siger Jer, at ingen Ret skulde være Fruentimmer foruden, thi naar Mandspersonerne driver paa som bedst med deres mugne Papirer, Reglementer og latinske Papisterier, er der vel Brug for et sundt Fruentimmerhoved og et godt Hjerte. Aa, mit gamle Hjerte bløder, naar jeg tænker paa, at min Aleith egentligen er forliebet i Jer, Skippen Pütt, en saadan net og pyntelig Person, som I er.»

Skipperen søgte at berolige hende, — man skulde ikke endnu opgive Haabet om at faa Ret for en høiere Domstol; men hun fortsatte endnu mere ubehersket:

«Aa, I Mandspersoner, som til alle Tider haver det store Ord og vil skolere os Fruentimmer, nu kan I sidde der og vise, hvad I formaar. Frels nu min Aleith, om I er en Skilling værd, og vis, hvad I duer til med den megen Tale!»

Skipperen nikkede, som om han havde ventet det værste af Processen. Men Janchefatter reiste sig fra Puderne, tog Nathuen af og stirrede med runde Øine paa Mutter:

«Tabt, Anche?»

«Tabt, Janche!»

«Ja, men, Anche, er der da ingen Retfærdighed? Er der ingen Barmhjertighed mer? Ingen Politimester og Byfoged? Ingen Stiftsbefalingsmand?»

«Tabt, Janche! Men det siger jeg, at saa sandt, som jeg er Anne Hammeckens og er født Jomfru Meltzer, saa sandt skal Barnet bo hos mig

og aldrig returnere til den Menschenfresser, selv om man bestormer mit Hus med Rettens Mænd.»

Skipper Pütter klappede Anche paa Skulderen, medfølende og beundrende.

«Madamen har, min Sjæl, Ret. Vi maa stikke en Ende ud, Mosjø Hammecken, lange Jomfruen Taug, saa vi faar hende klar af Land. Jeg mener som Madamen, at naar Reuzer vil have Jomfru Pegelau tilbage igjen paa samme Tid, som han taber Arven, og naar han, saa vidt jeg har erfaret, giver hende Skylden for Arvens Forspildelse, da kan hans Hensigter neppe være af det gode. Thi han har jo før ikkun faret ilde med Kvinden og brugt Vold og smudsig Tale. Derfor tænker jeg, som sagt, vi faar gaa i Kompagni, vi som vil redde Skuden klar af Land.»

«Jeg slaar til,» erklærede Mutter,» og gaar med i saadant Kompagni.»

«Perfectus,» raabte Hammecken og svingede Nathuen, «naar Anchemutter gaar med, saa vil jeg formelde, at jeg efter de alvorligste Prøvelser og Deliberationer haver besluttet at gaa ind i samme Kompagni. Loddet er kastet. Ah, hvor skal ikke Verden herefter forundres over Ting, som nu skal ske! Hvor skal ikke Efterslegten beundre min Politicie og store List! Hvilken Statskonst skal ikke anlægges! Hvilke Diplomatier! Hvad der nu skal foretages kan kun fordunkles af de gunstigste Politicier udi salig Kong Ludvig af Frankens Tider!»

Hammeckens Tandpine syntes pludselig at være blæst bort. Han fløitede og forlangte sine Morgensko. Men Anche lagde Dynen tilrette over Janche, — det blev ikke noget af Morgenskoene, før han blev helt fri Merkerne efter Kampen med de militære Regimenter. Derefter tog hun Skipper Pütter i Haanden og lovede ham, at han skulde faa tale med Aleith, hendes Hjerte Datter, de kunde jo mødes i Storesalen hos Hammeckens — ganske tilfældig.

«Ja, meget kan repareres,» gjentog Janchefatter, «naar fornøden Politicie lægges derudi, og naar man forstaar at movere de militære Regimenter.»

— — —

Skipper Pütter havde taget farvel og var neppe kommen ud Døren, før han hørte Hammeckens lystige Strøg paa Violinen. Og saa maatte han gløtte ind igjen.

Der laa Janchefatter med Nathuen nedtrukken til Ørene, fed, rød og smilende, og han spillede de gamle Viser, mens den ene Fod stak frem fra Dynen, indballet i Anches Grødedug.

Den store Tøitul bevægede sig sagte. Janche slog Takten. Tandpinen var væk. Sammensvergelsen var fuldbyrdet.

I STORESALEN HOS HAMMECKENS.

Skipper Pütter havde trukket i Søndagspuds, da han skulde møde Jomfru Pegelau i Storesalen hos Hammeckens. Rød engelsk Kjole med hvide Bagslag. Broderier baade paa Lommeklafferne og Haandklafferne; og Guldgalloner paa Brystet. Hat og Sko af nyeste Façon.

Madame Hammecken tog imod i Fremgangen og slog til en Begyndelse Hænderne sammen over al Stasen:

«Aa, Kors, Skippen Pütt, hvor han er moverlig, pyntelig, net og plasérlig!» Derpaa løftede hun lidt paa Kappen hans for rigtig at kunne faa nyde Guldgallonerne, og saa vendte hun Skipperen helt om for ikke at gaa Glip af noget: «Aa, jøs, rød Kjole med Guldstas! Og Lommeklaffer med Stikkerier og Snirkleduller paa! Pyntelig, Skippen Pütt! Pyntelig, Far, og plasérlig! Han skulde være afkontrafeiet i slig Stas!»

«Synes hun?» Skipperen var stolt af Stasen, og han klappede Anchemutter baade paa Kindet og under Hagen:

«Ja, vi seiler med et godt Bramseil idag, Madame Hammeckens, og der er bitterdød ikke noget at klage paa Læseilene heller. Og min Hjerte Veninde maa saa gjerne observere Agterspeilet, om hun lyster.»

Anchemutter hyssede og lyttede ved Døren til Storesalen:

«Hun er kommen,» hviskede Mutter, «stakkels Alchie min, det Hjerte Kinning, hvid som et Lagen og mager, Skippen Pütt! Aa Herre Gud — —,» her sukkede Anchemutter tungt, «den som engang, Skippen Pütt, kunde faa se hende sund og rund og trivelig og lidt af hvert! Mit Hjerte kan springe, naar jeg tænker paa, at hun er dømt efter Lands Lov og Ret til at pines, som om hun var en Tyv og Misdæder. Saaledes gaar det, Skipper, med os Fruentimmer. Vi Fruentimmer, som jo til alle Tider haver Ret, — husk, at en agtværdig bergensk Madame har lært ham den Sandhed — vi faar saamen aldrig Ret for Lov og Dommere mod Mandspersoner. Og nu skal hun tilbage til ham. — Sig, har I nylig seet ham?»

Skipperen nikkede: «Jeg skulde just nu krydse mig op Almenningen og var paa Høiden af Bryggesporen, da jeg fik Seileren isigte. Daarlig rigget, Madame Hammecken, — og da begynder det altid at bli kleint med hele Personen. Og Slagside,

Madame Hammeckens, — tørnede mod Land ved Mesterbagerens Trappe.»

Anche keg ind Nøglehullet til Storesalen og fortsatte med lav Røst:

«Lad os gaa ind, Skippen Pütt, og gjør han nu sit bedste Mesterstykke. Janchefatter, som gudbedre gemenligen haver et godt Lag med unge Smaatøser, har forsøgt sig med alle Dikkedarer, men lige lidet hjælper det. Hun stirrer bare frem for sig med stive Øine, siger ingenting og kan ikke græde. Men nu har hun ingen Aning om, at I kommer, Skippen Pütt. Stig bare paa.»

— — Bleg og udtæret sad hun der, Adelheid Pegelau. Han havde drømt saa ofte om hende tilsjøs, baade naar det var fin Bris, og naar det var svært Hav, — drømt hende lys, livsglad og frisk. Og nu sad hun der, — det var hende, og dog ikke hende. Der var kommen mørk Indfatning om de lyse Øine, og Haaret syntes paafaldende større, fordi Ansigtet var blevet magert og blegt. Men for ham var hun mere attraaværdig end nogensinde før, fordi hun var lidende, fordi hun trængte Hjælp, — han, Skippen Pütt, likte sig bedst i en haard Tørn, naar det kneb med at bringe Skuden vel i Havn.

Hun reiste sig straks, saa frygtsom paa ham og bedende paa Hammeckens, som om hun mente, at de kunde have sparet hende for dette. Og da Mutter og Fatter gjorde Tegn til at gaa, bad hun høit for sig.

Men Skipper Pütter tog Ledelsen, som om han stod agter paa Det danske Vaaben, han pegede paa Døren, og dermed forsvandt Hammeckens.

Han tog hende i Haanden og førte hende til Lænestolene ved det gule Armoire, og hun fulgte viljeløs efter.

«Idag, Jomfru Pegelau, er den Dag kommen, da vi to skal tale bent ud. Gud skal vide, at Dagen lod vente paa sig, og heller ikke blev den slig, som jeg havde tænkt. Ret ud maa der tales, Jomfru Pegelau; der er de Stunder i et Menneskes Liv, hvor man maa se Faren i Øinene og tage sin Tørn.

Svar mig da først og fremst, Jomfru Adelheid, om I vil modtage en hjælpende Haand. Det er paa min Sjømandsære et haardt Tag at se hende flyde omkring for Veir og Vind og foruden Ror. Det er haardt at se hende slig uden at faa gjøre sin Pligt.»

Adelheid sad lidt foroverbøiet og stirrede frem for sig, langt, langt frem:

«Pligt? Hvem har Pligt mod mig? Jeg kan desuden ikke frelses mer, Seigneur Pütter. Siden den Dag, jeg kom i Reuzers Hus, har jeg ikke kunnet tænke mere, ikke tænke som før. Alt, som jeg har følt Længsel efter, troet paa og ventet paa, er bleven anderledes. Alt, som skulde give Livet værd, er ødet bort.»

«Vel, Jomfru Adelheid, lad os ikke sige «alt». Om meget ødes, bliver der altid noget igjen af et

Menneske. Og hos Jer, Jomfru, i Jers ædle Sind er der Rigdom nok, — nok for os.»

«Jeg beder, Seigneur, fortsæt ikke dette, jeg beder pent —»

«Vel, Jomfru,» fortsatte Skipperen med rolig Stemme, «saa fortsætter vi ikke mere paa den Baug, og vi faar krydse frem en anden Vei. Og da vil jeg just sige saa meget som saa, at hun maa blive hos den Karl, som trakterer hende med den Kost, hun tragter efter. Men da maatte hun ei heller sørge. Men hun var heller ikke Kvinde, om hun ikke slog nogle Kast paa Tankelinen.»

«Ja, men Tvilen?»

«Tviler hun kanske paa, at de Karle, som dømte hende, ikke havde fortjent en Gabestok? Tviler hun paa, at den Karl, Reuzer, vilde omsider have myrdet hende? Tviler hun paa, at den Karl, som heder Jollis, at den Karl er en Filur og Karnalje?»

«Kan I slet ikke tænke Jer en anden Tvil? Kan I ikke tænke Jer, Seigneur, at jeg tviler paa mig selv, tviler paa, om jeg har gjort min Pligt i Ægtestanden, gjort netop det, som skulde til maaske, forat alt havde været anderledes.»

«Vel, saa maa I tvile videre, Jomfru, og I vil aldrig komme til Slutningen; thi der er de Standhaftige, som til alle Tider tviler paa, at Jorden er rund, selv om I bander paa, at den er rund som Pufkuglerne i Sandvigen. Og de Mennesker maa faa Lov at tvile i Fred.»

«Der var en Tid, Seigneur, da jeg famlede efter Veien — —»

«Jeg har stadig famlet efter Jer, Jomfru Pegelau, og endnu ikke fundet Veien,» afbrød Skipper Pütter, «men nu efter den Dom, I har faaet, kunde det hænde, at jeg alligevel fandt Vei.»

«Men der er ogsaa en anden Dom i denne Tid, Skipper Pütter. Han er bleven fattig nu, fattig og forladt af alle. Vil I tro mig, naar jeg siger, at han aldrig har været mig saa nær, som nu, i mine Tanker.»

«Vel talt, Jomfru Pegelau. Jeg kan vurdere hendes smukke Tanke. Men hun tager dog saa merkeligen feil; thi dette er, som om Lammet ynkes over, at Ulven er alene, hvorefter Lammet gaar til Ulven for at ædes op. Men vil I ædes op, Jomfru Pegelau, saa lad heller Skippen Pütt faa slippe til — — —»

Her lo Skipper Pütter, saa det rungede i Storesalen, og Mutter Hammecken, som troede, at alt var klappet og klart, gløttede paa Døren og spurgte, om hun skulde komme ind.

Men Skipper Pütter strakte atter Haanden bydende frem mod Døren og tog Adelheid om Livet og saa hende ind i Øinene.

«Du er syg, syg og træt og svag. Her har du en ærlig Sjømand, som byder dig Haanden, selv om alle Dommere udi begge Kongeriger dømmer os imod. Det er Døden at gaa tilbage til ham. Og du er ung, du maa leve, du er min.»

Og Adelheid, som ikke fik Øinene bort fra

hans, følte noget, som hun en Gang tidligere havde følt — en eneste Gang, — den Gang hun drømte, at hun stod sammen med Skipper Pütter agter paa Det danske Vaaben. Hun følte for første Gang i sit Liv, at der var en høiere Magt, end de golde Ræsonnementers. Hun elskede for første Gang.

Hun erindrede, hvad Tyskepresten havde sagt til hende, dengang de gik paa Kirkegaarden. Hun kjendte sig løftet op over Sorg og Savn over Dommere og Ret og over Menneskets Love, som havde dømt hende til Døden. Hun følte ogsaa, at Mindet om en kjær Søster aldrig vilde komme imellem hende og den Mand, hvis Arme hun nu hvilede i.

Grædende kastede Adelheid sig ind til Anchemutter, da hun kom ind.

Men Janchefatter slap ikke ind, før han havde været i Kjelderen efter en «Velgaaenes». Der valgte han en af de ældste og ædleste, og han returnerede ogsaa med tre af de høibenede Glas fra Venezien.

«Lader os drikke,» skaalede Janchefatter til Adelheid, som sad paa Skipper Pütters Fang — endnu med en Taare i Øiet, — «lader os tømme vort Glas og ikke sige det aller ringeste. Thi denne Stund er hellig, og vi befinder os nær det hellige Paradis, hvorfor Snakken hid og did vilde være saare usømmeligt. Men saa meget maa dog være os alle klart, at der endnu kræves de høieste Diplomatier og Politicier og den fineste Statskonst,

før vi ere salverede, hvis Aarsag vi drikker paa et godt Udfald. Naar Tidens Fylde arriverer, vil jeg nok vide at drikke min store Skaal for Skippen Pütt og for Jomfru Pegelau. Og da vil jeg tale.»

— — —

Anchemutter fulgte sit Hjerte Barn ned i Dreggen.

Hammecken og Skipper Pütter blev siddende længe den Kveld med «en varm». Da det led ud paa Natten drak de en Skaal for — høiere Forretninger og høiere Statskonst.

HØIERE FORRETNINGER OG HØIERE STATSKUNST.

«Der gives ikke den Ting under Solen, vi arme Syndere ikke kan tjene Penger paa,» sagde Joas Fløtmand til «Malene i Bolverket», da hun havde faaet en Friskyds over Vaagen, «nuomstunder gjør jeg Forretninger paa Snakkesaligheden hos de fornemme Folk.»

«Aa, jøsses, for et Prat, Joas,» sagde Malene, hun skrævede ud med den ene Fod over Baadkanten for at naa Fløtmandstrappen. Og saa samlede hun Spand og Bylt sammen og tog Veien opover Dreggen.

— — —

Det danske Vaaben laa fortøiet ret ud for Fløtmandstrappen, og mange var de Bedsteborgere, som tog sig en Ekstratur med Joas fra Dreggen til Stranden for at faa Skuden paa nærmere Hold, — det kunde jo slumpe, at de fik se noget.

Og Joas, som kjendte sine Bedsteborgere, var taus, naar de forsøgte at pumpe ham; han blunkede bare paa en talende Maade og holdt Nysgjerrigheden vedlige og i god Vekst for at øge Trafiken.

«Sig mig, Fløtmand,» spurgte Seigneur Johan Ananias Felthuusen, som mod Sedvane tog Baad for at komme over til Stranden, «formerker han ei somme Tider geheime Ting fra Trappen?»

«Hm, hm,» kremtede Joas og tog en Skraa, mens han lod Aarerne hvile under Knærne.

«Man siger, at den forslagne Skipper Pütter,» fortsatte Felthuusen, «forleden ved 10 Slet udi Aftenmørket sneg sig ombord med Madame Reuzer samt derhos hendes Fader og Hammeckens. Men hvad der dog er værre og helt at korse sig over: Skipperen skal have sneget sig ind til Seigneur Pegelau i hans Vaanhus i Dreggen ved 12 Slet samme Nat, paa det at han kunde møde den forløbne Madame Reuzer.»

«Hm, Skippen Pütt, ja!» lo Joas, som om der ikke var det Eventyr, Skipper Pütter turde indlade sig paa.

«Ligesaa har man observeret, at Skipperen forlod Huset ved 2 Slet om Morgenen, hvorover Seigneur Reuzer skal have sverget, at Skipperen ei kommer levende fra Byen. Derhos siger man, at Madame Reuzer har negtet at vende tilbage til Husbonden, hvis Aarsag Rettens Mænd skal hente hende ved Magt. Jo, det er paa Ære nydelige

Ting, som foregaar i Dreggen nuomstunder. Kanske I haver formerket noget?»

Joas nikkede. Han kunde ikke dy sig længere:

«Formerket,» gjentog han med Eftertryk, som om den blotte Tanke, at han ikke havde formerket noget, var en Fornærmelse, «jeg er ikke blind paa Vindøgerne endnu, Master Felthuusen. Han maa sanse, at en gammel Sjømand fra Dreggen, en Sjømand som har seilet paa Levanten og som har været ikast med Svartekopperne paa Batavien og slaaet Hovedet af Prins Rabaldervalder, han har Gluggerne aabne og er immer klar til at vende. Det var Nat, Master Felthuusen, svart Nat, se, og Røverne krabbede op paa Skuden baade for og agter. Og ifald de ikke var bleven stoppet, havde gamle «Hebe» aldrig mere seet Kjøbenhavn igjen, og Folkene var bleven slagtede som Fæ i Slagtetiden. Men Baadsmanden langede dem agter, se, med Haandspager, slog Rygstokken af paa fire, Rumpestokken paa fem og dreiede Halsen om paa seks. Og Joas — var ung og tidig dengang, Master Felthuusen, jeg slog Herren forsyne mig Hovedet af den største Dævel, som gjaldt for tyve Mand og som entrede op forud. Han havde faaet Tag i Vaterstaget, var just kommen klar af det og skulde entre fra Baugstaget, da han tabte Hovedet. — Jeg har alle Tider havt Gluggerne aabne, Master, det betalte sig godt i gamle Dage, og Skipperen gav 20 Daler for Rabaldervalder af Batavien.»

Felthuusen stødte utaalmodig Stokken i Baaden og slængte 12 Skilling paa Toften. Joas stak Pengene til sig og fortsatte, som om intet var hændt:

«Pagementet er jo mere magert nuomstunder, Master Felthuusen, men saapas kan jeg sige ham, at han skulde have været ved Trappen inat Klokken tolv. Der krydsede Baade frem og tilbage. Et Fruentimmer og en Mandsperson sad i en Baad, og i en anden Baad sad, forsyne mig, selve Fanden med gloende Øine. Og var det ikke Fanden, saa var det en af hans Haandlangere. Stol paa det, Master! Kort efter var begge Baadene som blæst væk.»

«Men den første Baad, Joas, hvem sad i den; han maatte da kjende Byens Borgere, som gemenligen lægger til ved Dreggen?»

«Hm, Master, det er nu vel ikke dermed sagt, at jeg ikke har havt Gluggerne aabne — —»

«Ja, men hvem var de Personer, herud med Sproget!» Felthuusen slængte 12 Skilling paa Toften, og Joas stak Pengene i Lommen. «Hvem sad saa i den første Baad, var det Skipper Pütter og Madame Reuzer, eller var det ikke dem?»

«Der sigter I, Herren forsyne mig, midt paa Blinken, Master Felthuusen,» — Joas saa beundrende paa den fede Grosserer, som lo fult og nikkede veltilfreds til den enfoldige Fløtmand.

«Og i den anden Baad, Joas? Var det Skri verkarlen Reuzer, eller var det ikke ham?»

Joas stoppede et Par Aaredrag, aldeles slagen af Felthuusens Indsigt.

«Nei, nu — — — har e' aldrig hørt — paa Magen, Master, midt i Blinken, Master!»

Joas strigede med den ene Aare, vendte Baaden og lagde til ved Murebryggen.

— — «Tvi,» spyttede Joas i Haanden, da han stoppede paa Hjemturen for at vende og se paa Pengene, «det var en god «Hans» — det kalder vi høiere Forretninger.»

*

Johan Ananias Felthuusen havde eksporteret det største Kvantum Stokfisk til Italien og var i den Anledning bleven Ridder af en høiere Orden. Han feirede Begivenheden med et stort Lag i Billedsalen, og han trakterede sine Venner med mange Herligheder, stegte Gjæs med Plomme- og Æblefyld, Østers, gammel fransk Vin i slebne Pokaler, hollandsk Ost — men fremfor alt trakterede han, takket være Joas Fløtmand, med ferske Pikanterier om Madame Reuzer.

— — —

Hammecken, som Morgenen efter fik Snøv om Serveringen hos Felthuusen, fandt ud, at Handlingens Tid var kommen.

«Anchemutter,» sagde han efter Frokosten og den dertil hørende Morgendram, «nu est Tidens Fylde arriveret til at vise den høieste Statskonst, hvisaarsag jeg agter at inspicere mine Vaaben,

Skydset og de militære Regimenter, paa det at Krudt, Bly, Lunte samt den ganske Bevæbning kan være parat, naar det skal brænde løs. Ræk mig desformedelst mine bedste Klæder, Anche, Bremerhatten med de hvide Strudsefjær, Kappen og den guldknappede Stok; thi man nyder gemenligen mere Respekt og Influence, naar man gaar i Søndagsbukser, ligervis som man føler større Force og Courage, mere Estime for sig selv, naar man en enkelt Gang balancerer sit Kadaver i Silke og i Fløil paa sølverspændte Sko og høie Hæle.

Ifald nu Statskonstens Akter og Diplomatierne for ei at glemme de strategiske Movementer bliver saadan prolongeret, at jeg ei kan returnere til hendes elskelige Middagstid, da kan hun invitere Anne salig von der Fehrs, den Hjerte Nabokvinde, at der kan vederfares det sprengte Oksebrøst og Suppen fornøden Ret. Jeg sætter Nøglen i Skabet, ifald Madamerne vil skjænke sig en liden Pillehüt til Maden.»

*

Klokken var henved 10 om Aftenen, da Anche hørte Bulderet og Bragene af Janche udenfor Sovekammerdøren. Hun havde ligget vaagen, spændt paa Udfaldet af Janches Statskonst og i bange Anelser om Adelheids Skjæbne.

«Aa, Janching, endeligen kommer han. Gudskelov. Jeg haver maattet brænde to Lys; thi jeg

syntes at formerke baade det ene og det andet her i Sovekammeret.»

«Hun kunde min Salighed gjerne have brændt fire,» pustede Hammecken med Besvær, «thi jeg finder neppe frem i Sovekammeret, efterdi de strategiske Movementer og Statskonsten ei løb af uden fornøden Mønstring af et Regimente «Stettinere». Dertil kom flere Kompagnier «Oldermænd» af de ældste Aarsklasser. Kornsnaps og Hollændersnaps, hvilke ere at ligne med Sapører og Pontører. Og endeligen det søde varme Brændevin eller Fusilererne, hvorefter finalement mine Ben ere blevne intrigante.

Men Hovedet er klart, Anchemutter, Donner und Blitz, Kreutz, Granatensplitter, klart, siger jeg, og vaagent som det pleier at være Helligdagsformiddag ved Høimessen i Santemarien!»

Anche kremtede og smaahostede, da Janchefatter begyndte sin Fortælling. Den var lang og indgaaende. Klokken blev halv elleve, før de kom ud af Indledningens Labyrinther, og da var Fatter endnu ikke kommen ud af Overskjorten. Ved Ellevetiden behandlede han med Kraft og Salvelse Kampens spændende Punkt og den høieste Statskonst, som det var faldt i noget Menneskes Lod at udspekulere, og da var han ikke kommen længere end til Underbukserne. Ved Tolvtiden var han færdig. Da sagde han en pyntelig god Nat, slukkede Lysene og trak Nathuen ned til Ørene. Og da kremtede atter Anchemutter, smaa-

hostede og bemerkede noget om, at Brændevin sommetider kan ødelægge den høieste Statskonst.

— Men om Morgenen ved den første Frokost repeterede Janche alt for Anchemutter og han gjentog — men kort — til hendes Forbauselse nøiagtig den samme Historie.

Han paapegede, hvilke tjenende Aander han havde hyret, og beskrev, hvorledes han ved sindrige Beregninger ad Omveie og Krogveie var naaet helt forbi de fiendtlige Rækker: Reuzer, Prokuratoren og Mægler Pratjemacker. Ja han var saamen kommen udenfor de yderste Forposter: Felthuusen, Hjælpepresten, Klokkeren og Skoleholderen. Og han havde sluttelig omringet og fanget en Hoben armerede Madamer. Og han forklarede den lyttende og forbausede Anche, hvorledes han ved strategiske Movementer havde okkuperet Joas Fløtmands Taushed og beslaglagt hans Fløtmandsbaad. Ligeledes havde han i Pegelaus Hus sikret sig Tante Felgenhauers Assistance til en diplomatisk Sendelse. Men det stolteste Øieblik var dog, da Mægler Pratjemacker beseiredes:

«Den Karl, Anche, sad inde med Nøglen til de vigtigste Fortifikationer, og da han, anlangende Testamentet, var røget Prokuratoren i Parykken indtil Raseri og Fiendskab, hvilket jeg narrede ud af Klokkeren, fangede jeg an med Beleiringen og pumpede ham tilbunds, hvilket lod sig gjøre. Men der maatte adskillige «Stettinere» til, baade paa Kjøbmandsstuen og i Kroken. Og endelig ved det

søde Brændevin udi Herberget Altona stod den afgjørende Batalje. Ah, Anche, det var at ligne med Alexander magni største Bedrifter! Ifald hans kongelige Majestæt havde naadigst erfaret, at jeg fik opspore Bager Hüneckens Kokketøs hendes geheime Logement og Afkommet, hvorved Sagen nu kan appelleres til Oberkammerretten med gunstigt Haab om Salvation for Seigneur Pegelaus ganske Hus, ja da, Anche, havde jeg faaet Position udi Raadet til Sagers Drøftelse i Politicien mellem de fremmede Nationer. Og hun, min Hjerte Kvinde, hun havde efter Majestætens Naade faaet sig et nyt Skjørt med Fiskeben, saa mægtig udi Façon, at den ganske Korskirke Menighed kunde forsamle sig derunder.

Og nu i denne Aften brænder det løs, Anche! Donner und Blitz, Blei, Blut, Granaten und Kardätschensplitter! Den ganske Stad skal skjælve mere i sine Grundvolde, end som skeede i forgangne Seculo, da Engelskmanden beskjød Hollænderflaaden paa Vaagen.

Og imorgen, Anche, fanger de høiere Forretninger først for Alvor an!»

HAMMECKEN BRÆNDER LØS.

Hammeckens Gadedør blev forsigtig aabnet henved Tolvtiden om Aftenen. Janchefatter keg ud og saa paa Veiret.

Det var Opholdsveir, frisk Bris fra syd, og Luften var mildere, end den havde været paa længe.

Øvregaden laa mørk bortover, men helt ude ved Mesterbager Detlofs Hus blaffede en Tranlygte. Den hang i Taug mellem Bagerens Hus og et Lindetræ i Solegaardens Have; og den svaiede frem og tilbage, hver Gang en Vindrosse tog fat i Træet og jog sin melankolske Sang gjennem de bladløse Grene.

Han fik se til at undgaa Lygten og holde sig til Husvæggen.

Om lidt aabnedes Døren helt, og da Janche havde speidet til høire og venstre, hjalp han Anche

ned Trapperne; begge saa ud som svære Bylter, indpakkede som de var i Schawl, Duger og det tykkeste Overtøi.

Efterat Oleane Pige havde lukket Gadedøren forsvarlig i Laas, begyndte Bylterne at bevæge sig sagte nedover mod Dreggen.

Ved Hjørnet af Guldskoen stansede de op. Hammecken hjalp Anchemutter ind i Gaardskleven og bad hende vente — hun maatte for Død og Livs Skyld endelig ikke gaa frem i Lygtelyset; thi der skulde bare en ren Ubetydelighed til for at ødelægge selv den høieste Statskonst.

Hammecken famlede sig forsigtig nedover mod Fløtmandstrappen. Stundom stansede han for at lytte, om der var Folk i Nærheden, og sommetider strakte han Stokken frem for sig for at føle, om han nærmede sig Bolværksbryggen. Mørket var saa tykt og sort, at han ikke saa Skridtet for sig.

Ved Fløtmandstrappen bankede han med Stokken i Gelænderet, smaa næsten ikke hørbare Slag, men der var ikke Spor af Joas. Han forsøgte forgjæves at se efter Baaden, tog langs Gelænderet, følte efter Baadelinen, men til ingen Nytte.

«— — Joas,» hviskede Janchefatter ud over Bolværkstrappen.

«Ja vel, Master Hammikken,» lød det tæt ved Trappekanten, «naar man ikke er klar over, om det er Felthuusen, Fanden eller Master Hammikken, saa holder man Kjæft, indtil Signaliseringen kommer. Baaden er klar, Master!»

«Har I ogsaa transporteret vore Regimenter ombord, Joas, samt det grove Skyds?»

«Ja vel, Master, alt er klart. Baade Fruentimmerne og Brændevinet er vel ombord. Vi roede ud fra Pegelau sit Sjøhus for en halv Klokketime siden, og vi lagde til paa Styrbordssiden og det saa fint, se, at ikke en levende Sjæl har obsalveret os. Skippen Pütt tog imod ved Leideren. Skulde hilse og sige Tak til Master Hammikken for det hollandske Brændevinet, — han skulde drikke Masteren sin Skaal, naar de var kommen i rum Sjø.»

Hammecken famlede sig tilbage til den taalmodig ventende Anchemutter, lodsede hende ned til Trappen og fik hende med Møie og Besvær ned i Baaden.

Snart efter gled den ud over Vaagen.

— — —

«Hold an her, Joas!»

«Hold an skal være, Master Hammikken!»

«Lader os nu,» hviskede Janche, «forholde os rolige; thi Fanden haver gemenligen meget at bestille og kan fordærve os Diplomatierne, ifald vi gjør Allarm.»

De laa blot en god Skibslængde fra «Det danske Vaaben», hvis fine Skrog med høie Agtervinduer og Kanonporter tydelig kunde skimtes, — hun førte otte Kanoner, for Skuden havde seilet paa Spanskekysten og var vel forsynet for Kapernes Skyld.

En Vægter borte i Dreggen sang op for Midnatstimen, snøvlende, slæbende — —

«Hold Øinene aabne og Ørene stive,» kommanderede Janche, «nu er Klokken tolv, og Slaget fanger an.»

«Det danske Vaaben» dreiede lidt paa sig. Det var Klyveren, som heistes. Ankeret var lettet, og der fulgte Seil paa Seil uden Støi; thi Skipper Pütter havde Orden paa Tingene, han gik aldrig tilsjøs uden at smøre Taljerne.

Hammecken lod Joas ro et Stykke udover.

«Det danske Vaaben» forsvandt i Mørket og kunde vel være kommen under Bergenhus, da Hammecken pegede paa et Lys.

I det samme skjød et Glimt ud af Skibssiden, Anchemutter greb i Baadkanten og holdt sig fast, — — — og et dundrende Skud lød udover Vaagen og den sovende By — med drønnende Ekko fra Fjeldene.

«Perfectus,» raabte Hammecken og svingede Hatten, «nu haver vi sat Punktum efter den største Politicie og Statskonst, som Verden haver seet siden Charlemagni Dage. Ro hjem, Joas! Ro lige til Dreggen uden Diplomatier! Thi Folk haver nu forloret Fornuften, og gjør ingen Funderinger.»

Men fra Husene styrtede Borgerne ud, de troede, det var Brandskud fra Fredriksberg. Mandfolkene kom løbende fra Smug og Gader og samlede sig paa Almenninger for at kunne faa et

bedre Overblik over Situationen og Ildens Magt. De jevne Madamer keg ud af Vinduerne, halvpaaklædt, og de rige Madamer, som Anne Hintzemanns og Trine Felthuusens, satte Kaffekjedlen over og tog Brandkagerne frem, — saa snart de vidste, at det ikke brændte i Nabolaget. Brandkagerne var bagt ene og alene for alle Tilfælders Skyld, og de stod lagrede i Brandbommen Aaret rundt, færdige til Madamernes Forlystelse, naar det brændte i Byen.

Nede i Dreggen, paa Nordnæs og paa Torvet stimlede efterhaanden saa mange Folk sammen, at det saa ud som Krigstid. Og da Tyskesprøiten, trukket af de kontorske Geseller, kjørte skranglende indover fra Kjøbmandsstuen til Marken, fulgte Folkemassen fra Torvet med. Naar det hverken brændte paa Stranden eller i Dreggen, maatte det være i Marken, hvor Ilden ofte var kommen op mellem de trange Smug og i de talrige Krinkelkroge.

Muresprøiten kjørte mod Nøstet, og den kjørte uden sin Branddirektør, Johan Ananias Felthuusen, thi endskjønt han indehavde denne betroede Stilling, var han ikke mødt op ved Sprøitehuset paa Muren.

Han gik rundt som en rasende hjemme i Stuerne, fordi han havde forlagt Ordenstegnet, og han vilde for ingen Pris være det foruden, naar han nu for første Gang havde Anledning til at bære det i sit offentlige Embeds Virke. Endelig fandt han det, han heftede det paa Brystet, styr-

tede afsted og naaede Muresprøiten paa Engen, da den kom tilbage fra Nøstet med uforrettet Sag. Ingen kunde opdage Ilden, men alle opdagede, at Johan Ananias Felthuusen bar Ordenstegnet udenpaa Slobrokken, som han i Hasten havde glemt at bytte. Og da en Kone fra Sukkerbagersmuget kunde fortælle, at Tyskesprøiten var kjørt til Marken, kommanderede Branddirektøren «fremad», og derefter satte Toget sig i Bevægelse til Marken.

— — — Hammecken var neppe kommen vel iland med Anchemutter, før Folk styrtede til for at laane Baaden, endskjønt Janchefatter forsikrede og svor paa, at de kunde spare sig Umagen: det brændte ikke paa Stranden, ialfald ikke mellem Nykirken og Muren, for han havde netop været en Sviptur over Vaagen for at se, om det brændte hos syge Fætter Gerdt.

Folk stimlede sammen med Lygter, hele Fløtmandstrappen var oplyst, og Folk var som gale, alle vilde have Baaden, alle vilde over til Stranden. Og Joas fik saa mange, Baaden kunde bære, den største Last, han nogensinde havde havt.

— — —

Skipper Pütter og Jomfru Pegelau var neppe kommen ud foran Fæstningspynten, før de hørte Brandskrigene og Allarmen fra Byen, og da Skuden var godt og vel midt paa Byfjorden tændtes Lysene rundt om paa Almenningerne, langs Bryggerne og i Husene.

Men snart efter var «Det danske Vaaben» i

Sørekvarven; Næsset stængte for Byen, Lysene var forsvundet. Kun Skvulpet mod Skibssiden hørtes i ensformige Slag.

Agter paa det høie Dæk stod Skipper Pütter og Jomfru Pegelau. Han holdt hende fast ind til sig. Hun spurgte, om han ikke var bange.

«Bange? Har du nogensinde seet Byen saa vakkert pyntet til Fest? Og til Fest for os. Jeg siger bare saa meget som saa, at slig Moro, har jeg aldrig havt i mine Levedage. Dette var just noget for Skippen Pütt. Jeg annammer ikke min Jomfru paa almindelig Vis. Dette var just hvad der passer for en fuldbefaren Skipper.»

— — —

Ud paa Morgensiden var Vinden frisket paa. «Det danske Vaaben» stod ud mod Havet for fulde Seil.

HAMMECKENS PAA KOMEDIE.

Det Skud, som i Nattens Stilhed drønnede ud over Byen og vækkede Folk af blid Slummer, var et Slag i Ansigtet paa de mange Borgere, hvis Kjærlighed til Næstens Gjøren og Laden kun overtrumfedes af Kjærligheden til Stokfisk, Sild, Tran og Rogn.

Skuddet fra «Det danske Vaaben» var ogsaa Skipper Pütters muntre Farvel til Bergen, det var en freidig livsglad Sjømands Hilsen, da han drog bort med sin Hjertenskjær.

Men, — havde Skipper Pütter fyret af, saa var det Janchefatter Hammecken, som havde ladet Kanonen.

Og Dagen derpaa, da Solen stod rød og rund og lyste over Byen, da kunde man først rigtig iagttage Virkningerne efter Skuddet.

Handel og Vandel gik ikke saa glat som ellers.

Folk rendte fra Hus til Hus, de forlod baade Madgryder og Kontorkrakker.

«Har I hørt det? Skippen Pütt er seilet afsted med Madame Reuzer!»

Mæglerne, som i Stillings Medfør var nødt til at kjende Detaljerne, maatte selvfølgelig pynte lidt paa hist og her for at faa lidt Fart i Forretningerne. Og Trængselen under Børsskuret var ualmindelig, — Folk skubbede og dunkede hinanden her og der for at naa frem til de talende Klynger. Og Jubelen steg, da Mægler Pratjemacker berettede, at Johan Ananias Felthuusen havde været i Brandsjau i bare selveste Skjorten og med Ordenstegn. Pratjemacker var ikke fornøiet med Slobrokken. Og Matadorerne lo over Branddirektøren. Det er af sine egne man skal have det, sagde Felthuusen.

Borgerne løb mod hinanden paa Gaden og gjorde Ekstravisitter. Harm og sint var de fleste. Ikke fordi Skipper Pütter var rømt med en Skriverkarls ægteviede Madame. Det var Brandsjauen, de ikke likte. Men taltes man ved, saa sprang alle over Brandsjauen og tog fat paa Moralen.

Reuzer og Prokuratoren bandte og drak mere Brændevin end ellers.

Og ethvert Kristenmenneske, som besad det lovbestemte Kvantum ydre Religion — om de ikke netop levede efter Læren — de fandt ud, at der var overgaaet Byen en Skam, som neppe kunde vaskes af.

Og Skammen rammede ikke mindst det aldrende gudsbespottende syndefulde Ægtepar, som havde staaet bag det hele og været Hjælpere til Krænkelse af de timelige og evige Love.

— — —

Men Hammecken laa i Sengen til langt paa Dag, for han vilde hvile ud og nyde Seierens Rus som grand Seigneur, og den nyder man, mente han, bedst i Sengen. Anchemutter havde forgjæves forsøgt at faa ham ud af Kojen.

«Men Død og Blitz, Anche,» lød det fra den velstoppede, dunrige Seng, hvorfra en blaalig Sky af Hollændertobak steg tilveirs, «jeg haver min Tro ligget tilkøis saa mangen god Dag, naar den forbistrede Tandværk var rebelsk, — nu prefererer jeg til en Variation at ligge den foruden og det paa mine Laurbær. Ah, hvilken Dag, Anche! Jeg føler mig som den store Churfyrst! Mit Liv er forlænget med trende Aar. Og nu ville vi feire den ganske Dag. Lad desaarsag Lambert Dreng gaa rundt til Vennerne; thi vi vil i denne Aften samle til Fest i vort Hus hele Det rette Kompagni, og Komiteen skal min Salighed konsertere som ingensinde tilforn. — Herind med Frokosten, Anche! Herind med Kaffe, Brød, det kolde Kjød, Æggene og Morgendrammen!»

Mutter var ogsaa i Perlehumør og hun spenderede den fineste Hollændersnaps med Bitterje, Og hun hjalp Fatter med Tøiet, da han havde spist, hun stelte med Sengklær og byttede Vaske-

vand. Men bedst som det var, blev hun staaende foran Janche med Hænderne i Siden og en Skjelm i Øiet:

«Janche! Jeg haver noget, som ligger mig paa Hjertet!»

«Tal, Kvinde, din Tjener hører,» — han sad paa Sengekanten og halede Strømperne paa.

«Jeg vilde bare sige, Janche, at der er noget, jeg aldrig tilforn har vidst, og det er, at der sidder et saa forslagent og kløgtigt Hoved paa min Janching. Jeg haver i alle disse Aar gjort ham Uret og haver først nu faaet Øinene op derfor.»

Janche tog en fuldvoksen Hollænder: «Skaal! Saa fanger hun an at faa et bedre Syn paa sine gamle Dage, hvilket er kuriøst, efterdi det gemenligen er omgekert.»

— — —

Efter Middagstid sad Janchefatter paa Komedie i Dagligstuvinduet bag de blomstrede Gardiner, — og det en Komedie uden gamle Hatter, Sko og Parykker.

Folk, som gik forbi, keg op mod Huset, lidt eller længe, pyntelig eller mindre pyntelig, og høit eller lavt, — alt eftersom de stod høit eller lavt i Skatteligningen.

Jevne Kjøbmandsfolk, Haandverkere, Fiskeveiere, Vragere, Daglønnere og Fløtmænd lurede sig til et beskedent Blik opover til Vinduskarmen. De beundrede i Stilhed Hammeckens Brandskud,

og de morede sig over Matadoren, som gik i Brandsjau med Ordenstegn paa Skjorten.

De mere betryggede i Samfundet, de, hvis Liv hvilede paa en solidere pekuniær Basis, tog Sigte paa selve Vinduet. Og Matadorerne, som havde spinket og sparet paa Folkelønnen, Storkarerne, som var født med fyldt Pengepung, og som derfor havde et tilsvarende Syn paa Tilværelsen, de glanede freidig midt paa Gardinen med Foragt og haanlige Skuldertræk i Haab om, at Hammecken skulde sidde bagenom.

Og Skoleholderen, som hørte til Moralens Vogtere, spyttede, da han gik forbi; thi han havde hos en velformaaende Ven diskuteret Brandskuddet og Hammeckens — og han havde nydt et Snes stille «Stettinere», Gratisstettinere med Kringler og Syltelab.

Prokuratoren gad slet ikke se paa Hammeckens Hus, for han var bleven for stor Mand til at hefte sig med Smaating, — han var netop bleven udnævnt til den høieste Dommer i den høieste Ret. Men alligevel keg det ene Øie op mod Huset, endskjønt Prokuratoren stirrede bent frem.

Hammecken gned sig i Hænderne og morede sig, mens han nippede til en «varm» bag Gardinen. Han lod Komedianterne faa en indgaaende Kritik. Han lagde idag mest Vægt paa Intentionen og Skuespillernes Hengivelse i Rollens Aand, han paaviste for den lyttende Anche, hvorledes det stod til med Mimik og Plastik, men han havde

ogsaa et Øie for det friske og umiddelbare i Fremstillingen. Og alle de agerende, Debutanter, Dilettanter, ældre Aktører, Komikere, Karakterskuespillere og de tragiske Elementer, fik tilslut nogle afrundende Bemerkninger om Muligheder for Kunsten, om skjult Talent eller om Fremskridt siden sidste Optræden.

Neppe var Prokuratoren passeret, før Hjælpepresten og Klokkeren kom forbi, — der skulde være Samtalemøde. Presten gik foran, Klokkeren nogle Skridt bagefter. Men Presten nøiede sig ikke med Smaatterier, han vilde overgaa selveste Matadorerne. Han stansede op midt udenfor Vinduerne med et talende Blik mod Gardinen, et Blik, som var ensbetydende med Død og Fordærvelse over hele Huset. Klokkeren, som havde været i Barselstue om Formiddagen og som havde nydt en Række pragtfulde Æggedrammer, og som derfor ikke var helt med paa Noderne, stansede, da Presten stansede, men stirrede paa Brostenene, nynnede lidt og smilede fromt.

Da lukkede Hammecken Vinduet op, svingede Glasset og nikkede venlig ud, som om han havde været Bedsteven med Presten og Klokkeren fra Barnsben af.

Presten ventede ikke Manøvren, han kvak lidt, men kom sig snart, thi han var ogsaa dreven i Statskunst.

«Seigneur Hammecken,» profeterede Presten med vældig Røst, «Forbandelsen vil komme over

ham og hans Hus, fordi han haver ført den forvildede Madame Reuzer i Fordærvelse mod Herrens og Menneskets Lov og mod Retfærdighedens Dommere, ført hende til Synd, Død og Fortabelse. Han pardonnere mig, Seigneur, at jeg siger ham dette saa lige ud, men for denne Stad og for den kristne Menighed vil han herefter ikkun sees an som det skabbede Faar.»

Janchefatter nikkede endnu venligere og lagde sig længere ud i Vinduet:

«Honnør og Reverence, Hr. Pastor! Tak for hans Hjerte Bevaagenhed, men hils han Staden og Menigheden og beret, at Madame Reuzer ingenlunde seilede med Skippen Pütt, om dog med hans Skib, men meget mere med Jomfru Felgenhauer, hvorved Staden og den kristne Menighed maa være vel kontent. Og beret, Monfrère, at Jers Klokker om kort Tid i Retten vil vidne, hvorledes han for en net Summa forborgede Hüneckens Kokketøs paa Strilelandet, paa det at man ikke skulde paa ubekvem Tid observere hendes Afkom med Seigneur Reuzer. Og ifald, Hr. Pastor, I ved given Occasion skulde være angelegen at holde en Brudetale, item Barnedaab til sin Tid, vil I visselig ei skikke forgjæves Petition til Skippen Pütt, naar han haver faaet sin Ret for Jomfru Pegelau og naar han atter arriverer til Staden.»

Derpaa lukkede Hammecken Vinduet.

